PASTOR

B. A. CARLSONS

SJÄLVBIOGRAFI

STOCKHOLM

NYA BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAGET

(I DISTRIBUTION)

Ralph Engstrand 1980-10-25

MINNEN UR MITT LIV

SJÄLVBIOGRAFI

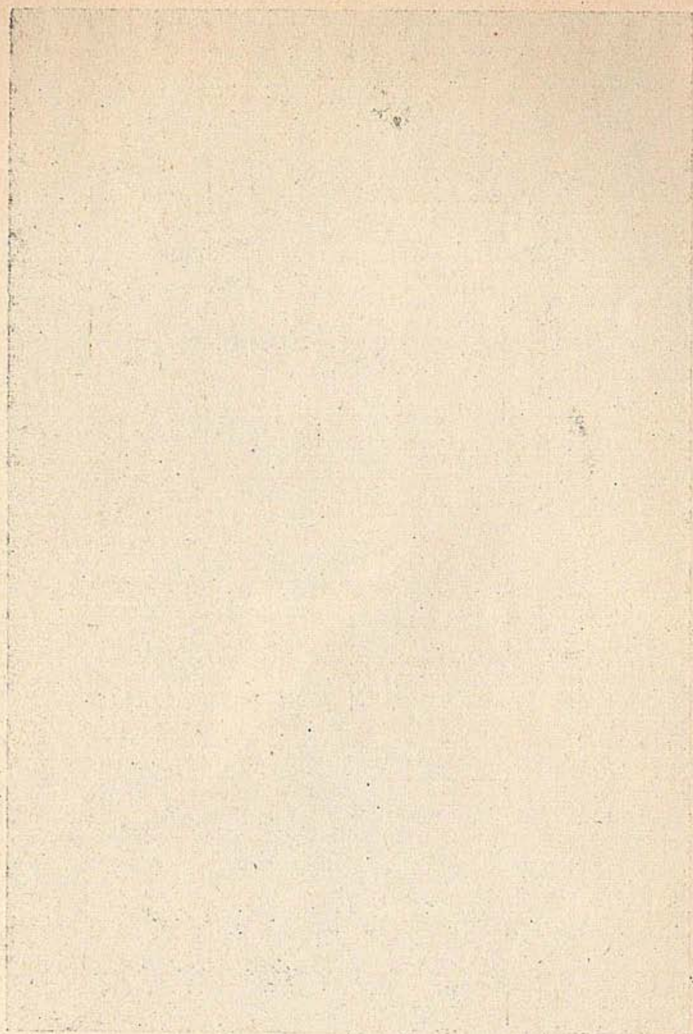
AV

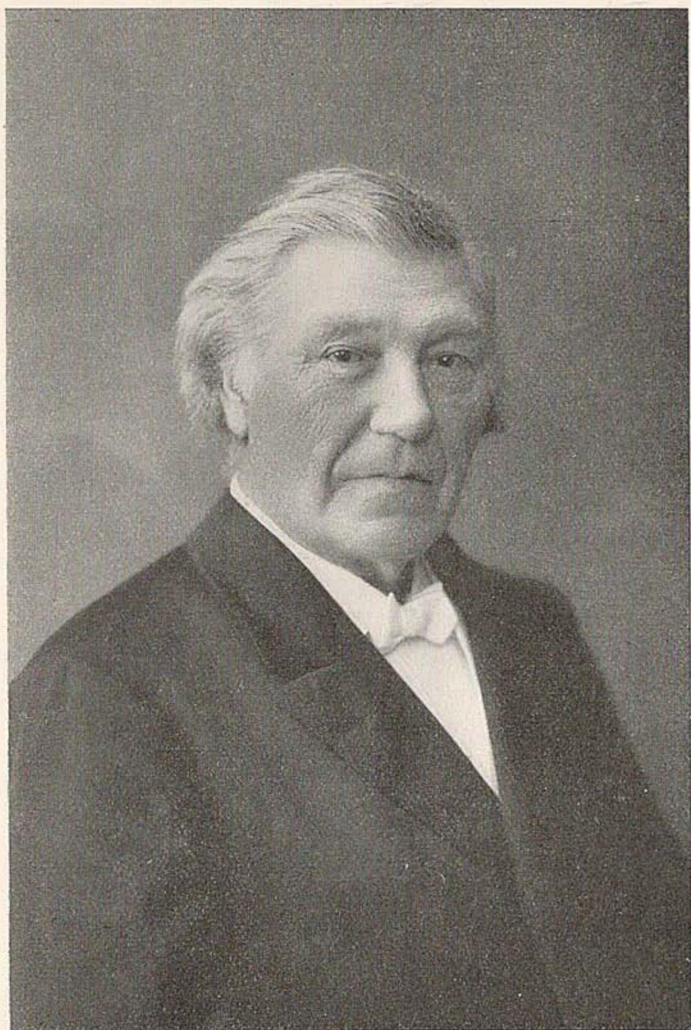
B. A. CARLSON

UTGIVEN AV HANS BARN

STOCKHOLM
NYA BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAGET
(I DISTRIBUTION)

SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET
STOCKHOLM 1921

B. A. Carlson.

FÖRORD.

Med tacksam och kärleksfull erinran av allt vad vår Fader var för oss under hela den tid, som vi hade förmånen att äga honom i vår krets, utsända vi dessa minnen ur hans liv. Det är oss en stor glädje att genom utgivande av denna minnenas bok tillmötesgå vår Faders under livstiden flera gånger uttalade önskan.

Oupplösligt förbundna med varandra stå inför vår blick och i tiden hans personlighet och hans verk. Därför äro hans självbiografiska anteckningar också ett stycke kyrkohistoria. I sin mån tro vi dem därför äga sitt värde icke endast för vår Faders många personliga vänner och åhörare utan ock för alla dem, vilkas intresse och kärlek knutits vid den gren av Kristi kyrka, inom vilken hans livsgärning utfördes.

UTGIVARNE.

Åt minnet av vår älskade Fader.

I.

UNGDOMSTIDEN

MINA FÖRFÄDER.

in släkt leder sitt ursprung från Tydje socken i Älvsborgs län, där dess äldsta kända medlemmar levde i senare hälften av 1600-talet. Då bland förfäderna häradsdomaresysslan övergått från far till son i flera släktled, har släkten blivit kallad domaresläkten.

Enligt utdrag ur kyrkoböcker från Tydje och Tösse socknar på norra Dal var bonden Hans Persson i Tomasbol den äldste kände medlemmen av min släkt. Denne, som var född den 16 september 1678, var häradsdomare och ägare av gården Tomasbol i Tydje socken. Då denna gård i många generationer varit i släktens ägo, har släkten också blivit kallad Tomasbolssläkten. Hans Perssons hustru hette Börtha Hansdotter. Deras son, domaren Sven Hansson, var född den 25 oktober 1701 och dog den 30 juni 1776. Han var gift med Stina Silfvertelning (född 1709, död den 18 september 1760), som var dotter till fältväbeln Olof Silfvertelning och Margareta Solton. Av deras tio barn var häradsdomaren och riksdagsmannen Olof Svensson i Tydjebyn, Tydje socken, min farfar. Han var född den 8 februari 1748 och dog den 8 november 1833. Olof Svensson var gift med Ingegerd Engelbrektsdotter, sondotter till Karl XII:s ryktbare budbärare, Halvord Bryngelsson i Klevmarken i Eds

socken på Dal. Denne, som således var min farmors farfar, var född 1672 och dog den 24 april 1753. Hans hustru hette Dordi Jonsdotter Under Karl XII:s krig med Norge 1716—1718 tjänstgjorde Halvord såsom budbärare åt konungen. Under stora svårigheter lyckades han överföra flera viktiga brev till och från konungen, särskilt när denne befann sig i Kristiania och var så gott som avskuren från förbindelsen med hemlandet. På grund av de tjänster Halvord genom sin förslagenhet och djärvhet vid brevens överbringande gjorde konung Karl XII överlämnade denne åt Halvord i gåva hemmanet Klevmarken för evärdliga tider. Avskrift av detta gåvobrev finns i riksarkivet. Karl XII skall vid några tillfällen hava gästat Halvord i hans hem på Klevmarken.

Halvords son Engelbrekt var född den 23 mars 1715 och dog den 5 maj 1800. Han var gift med Elin Jonsdotter, född 1715 och död den 15 maj 1804. Engelbrekt Halvordsson, min farmors fader, var riksdagsman. En träskål, ur vilken Karl XII skall hava druckit vid sina besök hos Halvord på Klevmarken, ärvdes av Engelbrekt och finns nu i Historiska museet.

Efter denna avvikelse återgå vi till stamsläkten. Min farfar Olof Svensson i Tydjebyn hade med sin hustru Ingegerd, kallad den fagra, fem söner och tre döttrar. Den näst äldste sonen, Engelbrekt Olsson, var även han häradsdomare och bodde i Västanå i Tydje socken.

Den yngste av Olof Svenssons söner var Karl Olof Olsson. Denne, som var min fader, bodde i Tydjebyn och var till yrket gränsridare (tulltjänsteman). Han var född den 1 juli 1794 och dog i nervfeber den 11 mars 1837. Han var gift med Anna Maria Andersdotter från Rolfsbyn, Tydje socken, och hade med henne 11 barn, 8 söner och 3 döttrar. Hon var född den 15 november 1797 och dog den 13 januari 1873. Deras barn voro: Karl Johan, Olof Gustaf, Inga Maria,

Anders Vilhelm, Anna Kajsa, Erik Magnus, Helena Kristina, Otto Fredrik, Bengt August, Jonas Teodor och Petter Herkulus.

MIN BARNDOM OCH UNGDOM.

Jag föddes i Tydjebyn i Tydje socken på Dal den 25 november 1833. Min fader dog, då jag var endast fyra år gammal, och efterlämnade min moder och elva oförsörjda barn i fattiga omständigheter. Detta inträffade under de svåra missväxtåren i Sverige 1839—1841. I följd härav blev min tidigaste uppfostran mycket försummad. Min första undervisning erhöll jag av min moder, under det att hon var sysselsatt vid spinnrocken. Aldrig skall jag glömma den dag, då min avlidne faders kreditorer kommo och togo ifrån min moder allt vad hon ägde; det blev t. o. m. ifrågasatt, att vi fyra minderåriga barn skulle säljas på offentlig auktion för minstbjudande pris, ett förfarande som på den tiden var lagligt i Sverige, ty det fanns då varken fattigvård eller folkskolor i vårt land. Särskilt kommer jag ihåg den dag, då min moder med sina minderåriga barn måste gå ifrån sitt hem. Hon bar sitt minsta barn på armen, och vi andra höllo henne i klädningen; vi ville alla stå henne närmast. Då hon hade gått ett litet stycke därifrån, vände hon sig om och såg sig tillbaka på sitt forna vackra hem, under det stora tårar rullade utför hennes kinder. Vad jag då, sex år gammal, kände i mitt hjärta vet endast Gud; jag kände att om jag hade kunnat kyssa bort hennes tårar, hade jag velat det. Detta var ett uttryck av barnets kärlek, men Gud hade större och ömmare känslor för henne och hennes minderåriga barn. Icke ett enda av dem har någonsin behövt bedja andra

än Gud om bröd. Vid nio års ålder måste jag lämna mitt fattiga men kära hem och gå ut för att som vallpojke och skjutsgosse försörja mig själv. Vad jag under denna tid fick utstå och lida, känner Gud bäst.

1845 År 1845 fick min äldste broder, som då var skollärare i Värmland veta, att de foro illa med mig, varför han tog mig till sig och på egen bekostnad gav mig underhåll och skolundervisning några år. Sedan jag vistats hos släktingar på min hemort en liten tid, begav jag mig till Göteborg, där jag fick plats som elev vid Göteborgs mekaniska verkstad. Den cirka femton mil långa vägen dit tillryggalades till fots och var ganska besvärlig. Allt vad jag ägde var de kläder jag hade på mig och en liten väska med två skjortor, några torra bröd och en ostkant. Trött av vägen kom jag sent på aftonen till en gästgivaregård och sökte natthärbärge. Jag blev visad till en utstuga och fick en halmbädd att sova på. Jag lade min väska under huvudet och befallde mig i Guds hand så gott jag förstod, och därpå måtte jag ha insomnat mycket tungt, ty då jag vaknade på morgonen nästa dag, fann jag att råttor under natten ätit upp nästan hela mitt lilla matförråd. Vid Göteborgs mekaniska verkstad blev jag mycket väl behandlad, fast den inkomst jag erhöll var mycket liten, endast 80 öre om dagen. På denna inkomst måste jag kläda och föda mig samt betala min hushyra m. m., och detta var ingen lätt sak för en oerfaren gosse i en okänd stad och utan anhöriga. Men genom sparsamhet och sträng hushållning kan man draga sig fram med litet. Jag uppgjorde genast en plan för min hushållning. Under nästan hela det första året levde jag av salt sill och grovt och ofta mögligt bröd, som jag köpte billigt av artilleristerna i kasärnen, samt hembryggt svagdricka. Sådan mat har alltid varit min favoritmat. Mina skjortor tvättade jag själv nattetid i en rinnande bäck utanför staden.

Småningom gick det rätt bra för mig i mitt yrke och likaså i aftonskolan, ehuru jag icke hade lätt för att läsa, räkna eller rita, som på den tiden voro huvudämnena i vår studiekurs. Efter några års hårt arbete fick jag dock en avlöning, som var bland de största inom verkstaden. Mitt hjärta var dock ännu oförändrat. Varken mot- eller medgång hade kunnat föra mig till Kristus, fastän Guds ande hade verkat på mitt hjärta från min tidigaste barndom. Tänk så god Gud är, som icke tröttnar att locka oss till bättring.

MIN OMVÄNDELSE.

År 1860 kom jag i Göteborg i beröring med en för- 1860
ening av allvarliga kristna, som på den tiden kallades läsare och schartauaner. Bland dem voro några sjömän, som blivit omvända bland metodisterna i Amerika. Genom deras vittnesbörd och eldiga böner blev jag grundligt väckt och överbevisad om min syndfullhet, men jag kom ej till någon verklig omvändelse, utan förblev en längre tid i ett tillstånd av fruktan och andlig träldom. Så bröt det amerikanska frihetskriget ut, och liksom många andra unga män begav jag mig åstad till det främmande landet för att antingen vara med om att befria fyra millioner slavar eller vinna en bättre ekonomisk utkomst. På den tiden gingo helt få ångbåtar från Europa till Amerika, varför jag gick med ett segelfartyg från Bremerhaven till Newyork. Resan över Oceanen räckte två månader. Vi voro två hundra emigranter ombord och bodde alla i ett rum på mellandäck. Under resan inträffade många episoder, som kunde vara av intresse att omnämna, men jag vill inskränka mig till att blott omtala några av dem.

I mitt sällskap befunno sig två svenska löjtnanter, som varje lugn dag voro sysselsatta med militärövningar. En dag hade de fått mig med i ledet bland sina män, som marscherade på däcket. Efter mig gingo två göteborgare, som viskade den ene till den andre: »Nej, ser man på bara, är icke även Carlson med oss i ledet, och han som är religiös.» Då tänkte jag, väckt som jag var: »Är mitt tillvägagående stridande mot sann kristendom, så vill jag icke fortsätta därmed», ty jag ville inte vara något dåligt exempel för min omgivning. Därför avlägsnade jag mig från sällskapet, ehuru jag då ännu icke visste, vad verklig kristendom var. Bland alla emigranterna och besättningen fanns mig veterligt icke en enda religiös människa mer än en tysk metodistfamilj; och denna familj var under hela resan ett verkligt ljus, ty så vitt möjligt var hade de familjebön både morgon och afton. Dessa gudfruktiga människor behagade mig mycket, och jag kände mig särskilt trygg i deras sällskap. Vi kunde icke tala varandras språk, men ändå kunde vi i mångt och mycket förstå samt älska varandra. Då vi äntligen efter två månaders resa anlänt till Newyork, möttes jag i Castle Garden av en norsk traktatspridare, som tillhörde svenska Bethelskeppsförsamlingen vid Pier 11, North River. Han frågade mig utan vidare, om jag var ett Guds barn. Jag svarade i min okunnighet, att jag trodde mig vara det. Han inbjöd mig då att samma afton komma till ett bönemöte, som var anordnat för de nyss anlända emigranterna. Jag infann mig vid sagda gudstjänst; och samme man, som hade inbjudit mig, ledde mötet. Sedan han talat en stund, sade han: »Jag är glad att kunna säga eder, mina vänner, att vi i afton hava ibland de i dag anlända emigranterna en kristligt sinnad ung broder från Sverige, och det skall nu bliva oss kärt att få höra honom själv omtala, vad Gud har gjort för hans själ. Först vill jag dock

uppmana vår unge broder att leda oss i bön», och därvid pekade han på mig. Ack, så överraskad jag blev! Jag hade aldrig i mitt liv bedit offentligt, men, tänkte jag, nu måste jag försöka, eljes kommer jag på skam. Jag började bedja, men hade icke hunnit få fram mer än några få ord, förrän det stockade sig i halsen och jag måste sluta. Detta mitt första nederlag på vägen till Kristus blev dock för mig den avgörande stunden, ehuru själafienden sökte förmå mig att aldrig mer besöka sådana möten. Den påpasslige traktatspridaren uppsökte mig emellertid och fick mig med sig till bönemötet följande afton. Vid detta möte frågades det, om någon ville hava förbön. Jag steg då genast upp och tillkännagav, att jag hade länge närt en önskan att bliva förvissad om min själs frälsning, men aldrig haft något rätt begrepp därom. Därefter bad hela församlingen för mig. När bönemötet var slut, kände jag mig ganska lätt om hjärtat, men vågade dock icke bekänna, att jag hade frid med Gud. Men några dagar därefter, då jag var ensam med min Gud i bönen och läste i bibeln, att »*tron kommer av predikan och predikan av Guds ord*» och att »*vi hava förlossning genom hans blod, syndernas förlåtelse*», öppnade jag mitt hjärta för dessa Herrens ord, och i samma ögonblick gick den renande elden genom min själ. Jag fann genom tron på Kristus den frid, som min själ länge suckat efter.

År 1862 den 23 februari intogs jag som medlem i Bethelskeppsförsamlingen i Newyork. Men på grund av lokala förhållanden fick jag tillåtelse av pastor A. K. Sandford att regelbundet bevista klassmötet i hans kyrka vid 24:de gatan, som låg närmare min bostad. Detta var för min andliga fostran av stort gagn, och jag kände mig särskilt glad över att få tillhöra ett folk, som verkligen trodde, att det fick av Gud, vad det bad honom om.

På den tiden lades i alla våra församlingar i Newyork stor vikt vid alla bibelns läror, men särskilt betonades läran om de troendes helgelse, nämligen att vi skulle gå framåt och »fullborda helgelsen i Guds räddhåga», det vill med andra ord säga, att vi skulle efterkomma bibelns lära och söka att komma i åtnjutande av evangelii fulla välsignelse — Guds fullhet eller det s. k. högre troslivet. Detta betonades kraftigt och bestyrktes med Guds ord. Följden blev den, att vi hade väckelse och andeutgjutelse nästan beständigt i våra församlingar.

Bland de många sökande efter ett djupare nådeverk var även jag, ringa stoft, och Guds välsignelse uteblev icke, ära vare Gud! Från denna tid har min själ varit trygg och kunnat leva närmare Gud genom tron i Kristi blod. Detta högre nådestånd utesluter likväl icke frestelser och mänskliga svagheter, ej heller möjligheten till återfall i synd. Därför måste vi vaka och bedja, att vi icke må falla utan gå framåt i Jesu namn från tro till tro, från kraft till kraft, från härlighet till härlighet, till dess vi varda lika Guds Sons bild och få stå utan smitta inför Guds tron och emottaga nådelönen — livets ovanskliga krona.

II.

MIN VERKSAMHET I AMERIKA

MIN KALLELSE TILL PREDIKOÄMBETET.

1863

I början av 1863 flyttade jag från Newyork till Chicago, där jag genast som maskingjutare erhöll en god anställning. Jag förenade mig där med svenska metodist-episkopalförsamlingen och blev av denna nästan omedelbart kallad att leda bön- och klassmöten. Jag blev ock vald till förmanare och en kort tid därefter även till lokalpredikant.

Jag hade länge närt en inre längtan att verka för själars frälsning och vara till nytta för Guds sak och mina medmänniskor, och nu hade Gud i så fall öppnat för mig en vid dörr. Men jag fann snart, att jag var i saknad av behövliga kunskaper, vadan jag lät inskriva mig i en förberedande skola och började att flitigt studera samt använda därtill så mycken tid jag kunde. Dessemellan arbetade jag och försörjde mig med mitt yrke, som på den tiden var ganska vinstgivande. Strax som jag hade mottagit min lokalpredikantfullmakt, fick jag i uppdrag att predika två à tre gånger varje söndag, dels i Chicago och dels i städerna däromkring. Jag blev även kallad att upptaga nya predikoplatser, vilket ock lyckades, t. ex. i Geneva, Aurora och Jefferson. På dessa tre platser begynte jag verksamhet och anordnade klassmöten. Men min förnämsta klass var likväl den, som jag förestod i Chicago och som räknade över ett 60-tal medlemmar. Ännu hade jag likväl ingen tanke på att uteslutande ägna mig åt predikokallet, jag ämnade endast verka

som lokalpredikant. Min första predikan höll jag i den svenska metodistkyrkan på Västsidan i Chicago, och min text var 1 Mos. 3:13: »Ormen besvek mig.» Att jag såsom nybörjare icke kunde behandla en sådan text, faller av sig självt. Men jag tänkte att ifall jag misslyckades, skulle jag hava en god religiös traktat i beredskap och läsa den. Kyrkan var alldeles överfull av folk, som hade kommit för att höra den nye predikanten. Sedan jag på vanligt sätt börjat gudstjänsten, gav jag ut min text och begynte predika; jag kunde dock icke lösgöra mig från den medtagna traktaten. Rätt som det var kände jag, att det fattades mig ord; jag föll i gråt, och då brast hela församlingen i gråt. En av mina klassmedlemmar, en fru West, satt mitt framför mig med handen för ögonen och bad till Gud. Då jag fick se hennes läppar röra sig i bön, tänkte jag: »Nu är jag räddad.» Därpå lade jag bort traktaten och lämnade min själ och allt i Guds hand, varpå jag talade en stund över min text med gott inflytande och berättade slutligen om min omvändelse. Efter gudstjänstens slut begärde församlingens ledande män, att jag om möjligt skulle predika hos dem en gång varje söndag. Men jag lät dem förstå, att jag redan lärt mig lydnad och sade dem, att de i så fall hade att vända sig till mina förmän. År 1865 blev jag av samma församling oförmodat rekommenderad att intagas på prov i Central Illinois konferensen, och den presiderande äldste anvisade mig för detta ändamål en ny studiekurs.

År 1866 den 23 september blev jag efter godkänd examen i staden Lexington Ill. intagen som medlem i full förening med Central Illinois årskonferens och ordinerad till diakon under missionsregeln av biskop M. Simpson. Samme biskop sände mig sedan som predikant till Jamestown N. Y. tillhörande Eriekonferensen.

Under min korta studietid hade jag ofta tillfälle att

höra föreläsningar och diskussioner av lärde och erfarne Herrens tjänare. Därigenom hade jag kommit till övertygelse om att ingen borde uteslutande ägna sig åt predikoämbetet utan att vara därtill kallad av Gud. Med anledning härav sade jag öppet till mina examinatorer, att jag icke var viss om någon kallelse från Gud. En av dem svarade: »Då anser jag, att du bör se dig om efter en sådan förvissning.» Vid middagstiden samma dag, då alla de andra predikanterna gingo för att intaga sina måltider, gick jag allena avsides till en skog och stannade där länge i bön för att om möjligt erhålla visshet om min kallelse till predikoämbetet. Då vi sedan voro samlade i kyrkan, kom en av examinatorerna och begärde bestämt svar av mig, huruvida jag ville låta ordinera mig. Jag svarade, att jag ännu var lika oviss om min kallelse, men att jag fruktade att om jag droge mig undan, skulle jag förlora min frid. Då sade han: »Nåväl, min unge broder, Gud vill giva sina tjänare både ett inre och ett yttre vittnesbörd om sin kallelse.

Det inre vittnesbördet, som Gud alltid giver sina tjänare i detta hänseende, är ett av Guds ande verkat intryck i själen, som yttrar sig i ett innerligt begär efter själars frälsning och stor lust att verka Guds verk. Det s. k. yttre vittnesbördet giver Gud åt sin församling, och det består i en inre övertygelse hos församlingen, att den, som Gud har kallat till sin tjänare inom församlingen, giver han ock nåd att föda Kristi hjord och bringa själar till Kristus. Därefter giver Gud församlingen i uppdrag att kalla och befordra hans utvalda tjänare till ämbetets verk!» Vidare sade han: »Vi, dina bröder och församlingen hava förtroende för dig såsom en sådan, och därför har din församling rekommenderat dig såsom en passande person att intagas i vår rese- och missionärsförening.»

Under ordinationen, då biskopen lade sina händer på mitt huvud och uttalade orden: »Herren utgjute över dig sin Helige Ande», erfor jag i hela min varelse en underbar rörelse, som jag ej med ord kan beskriva.

ETT SAMMANTRÄFFANDE MED PETER CARTWRIGHT.

Det är mig av stort intresse att få omnämna, att under konferensveckan i Lexington hela vår konferens blev inbjuden att besöka en annan konferens i staden Bloomington. Av denna konferens var den s. k. urskogspredikanten Peter Cartwright medlem. Han var då nära 90 år gammal och pensionerad. Att få se och höra honom, sade en av mötesdeltagarne, var värt mer än resekostnaderna från Chicago till Newyork. Jag och flera andra lade märke till detta yttrande.

Sedan vår numera avlidne biskop Bowman, som då var konferenssekreterare, hade presenterat Peter Cartwright för de båda konferenserna, uppstod Cartwright i sin vördnadsfulla gestalt och höll ett i hög grad inspirerat tal, som jag aldrig skall kunna glömma, om jag än bleve hundra år.

MINNEN FRÅN MIN VERKSAMHET I JAMESTOWN OCH DESS OMKRETS.

Som förut är sagt, blev jag sänd som predikant till Jamestown N. Y. cirka 1,200 eng. mil från Lexington. Då jag anlände till min bestämmelseort, hade jag endast några få dollars kvar av mina med stor försakelse

besparade penningar, och min nye presiderande äldste underrättade mig genast, att han icke hade något anslag till lön åt mig förrän efter tre månader. Jag tog denna sak lugnt och förtröstade på Gud samt tänkte, att om Gud kallat och sänt mig, så skulle han också draga försorg om mig.

Jag anlände med diligensen från Buffalo till Jamestown tidigt en morgon och tog in hos min företrädare pastor S. B. Newman, som iklädd sin morgondräkt mottog mig mycket hjärtligt. Omedelbart efter mitt inträde i hans hem föll han på sina knän och bad till Gud för mig, och sedan inneslöt han i sin bön vissa personer i den församling, som nu hade blivit min; slutligen bad han Gud välsigna sin häst och den hötapp, som hästen åt av, och allra sist bad han för sin åldriga hustru, som synbarligen icke tyckte om denna offentliga hågkomst. Jag, en ung oerfaren yngling, kände mig ock litet underlig till mods, men tänkte på samma gång att man i alla fall måste respektera en sådan tro, som denna åldrige Herrens tjänare ådagalade.

Andra dagen tog han mig med sig ut i staden och presenterade mig för sina vänner. På eftermiddagen, då vi gingo på en gata, stannade han plötsligt och sade: »Ursäkta mig, min broder, jag känner mig manad att bedja, och jag har för sed att alltid falla på knä, då jag beder.» Han vek något åt sidan, föll på sina knän och bad till Gud. Stadens invånare, som under hans åttaåriga vistelse där blivit vana vid hans tillvägagående, gingo oss förbi utan vidare. Men jag, ringa stoft, som icke var invigd i detta slags gudaktighetsövning, stod där som fallen från skyarna.

Tredje dagen tog han mig med på sjukbesök. Även i denna verksamhet var jag icke mycket hemmastadd, men jag tyckte om hans sätt att verka bland medlemmarna och fann att han punktligt följde kyrkoordningen.

Detta gjorde mig ytterligare förvissad om att ingen evangelii tjänare kan på ett rätt sätt föda Kristi hjord och vårda Guds församling utan att under bön till Gud göra sig bekant med församlingsmedlemmarna. Då vi på aftonen kommo hem, sade den gamle pastorn till mig: »Jag har under en lång följd av år gjort husbesök varje eftermiddag, och jag har funnit att denna verksamhet har varit mycket välgörande för min egen själ och en stor hjälp för mig i predikstolen.»

Söndagen den 2 oktober höll jag min inträdespredikan i Jamestown. Under hela predikan låg den gamle pastorn på sitt ansikte bakom mig och bad till Gud. En och annan gång gav han mig ett uppmuntrande »Amen» och »Pris ske Gud». Men av detta välmenta tillvägagående kände jag mig något besvärad och var stundom frestad till att tro, att jag ej var sådan som jag skulle vara. Men jag bad Gud att kunna taga mitt förnuft tillfånga under Kristi lydnad. Efter predikan följde nattvardsgång. Sedan vi kommit hem från kyrkan, gav den gamle pastorn mig en välförtjänt tillrättavisning, dock i all kärlek, därför att jag under nattvarden hade använt ett uttryck som lutade allt för starkt åt den katolska transsubstantiationsläran. Denna hans anmärkning mottog jag med största tacksamhet och tänkte för mig själv, att min skolundervisning var långt ifrån avslutad; den hade ju nätt och jämt börjat.

Så flyttade den gamle hederlige och fromme pastorn, som dock varit för många ett åtlöje, och jag var nu vårdhavande predikant på platsen. Vår kyrka i staden var både invändigt och utvändigt mycket förfallen. Ingen kyrkovaktmästare fanns, det måste jag själv vara att börja med, och jag grep verket an så gott jag kunde. Mitt första arbete på detta område var att skura kyrkans golv och tvätta bänkarna samt uppsätta nya lampor m. m. Sedan utsatte jag en bönevecka. Vid första bönemötet

kommo endast tre personer tillstädes. Men, tänkte jag, ingen man give sig för den saken. Jag bad och tackade Gud innerligen för att vi voro så många tillstädes, som hade intresse för Guds sak på platsen. Innan vi åtskildes, kommo vi överens om, att så vitt möjligt var icke utebliva från ett andra möte. Följden härav blev att innan veckans slut hade vi vår lilla bönesal alldeles fullsatt av åhörare.

MOTSTÅND SOM KUVADES.

Någon hade redan underrättat mig om att den skandinaviska ungdomen i staden hade i åratal på söndags e. m. haft vår kyrka som en mötesplats för sina lustiga upptåg och kvickheter. Följande söndag fick jag bekräftelse därpå, ty mitt under eftermiddagsgudstjänsten upptäckte jag, att ungdomen roade sig med att göra små figurer av sina näsdukar och kasta på varandra, vilket väckte stor munterhet. Men jag ansåg det såsom min plikt att eftertryckligt avbryta deras ofog och befallde en av dem att genast stå upp och gå ut. Andra dagen fick jag veta, att en annan grupp av ynglingar hade samma afton roat sig med annat ofog på läktaren i kyrkan. Genast sände jag bud på en av dem och lät honom förstå, att därest icke bot och bättring inträdde, komme jag att anmäla dem hos myndigheterna. Den unge mannen fogade sig fullständigt efter mina fordringar, och därmed hade vi fått bukt med den vilda ungdomen, åtminstone så tillvida, att vi från den dagen voro befriade från dylika uppträden i vår kyrka. Sedan utbröt en god väckelse i församlingen, och många av ungdomen blevo omvända och förenade sig med kyrkan.

Samtidigt bildade jag en sångförening, en söndagsskola och en ungdomsförening, något som församlingen förut aldrig haft. Men denna vår lilla framgång misshagade troligen den lutherska pastorn i staden, ty omedelbart därefter begynte han hålla en serie föredrag i sin kyrka om metodismen och sökte bevisa, att dess lära var villfarande och i högsta grad farlig. Han fortfor därmed under några veckor. Slutligen kommo flera både utom och inom min församling och frågade mig, varför jag icke bemötte hans angrepp mot oss; därpå svarade jag, att Gud icke hade sänt mig att träta med människor utan att predika evangelium. Men detta svar tillfredsställde icke mina vänner varken inom eller utom församlingen, emedan det var stort mummel bland folket angående metodistkyrkans lära och kyrkoordning. Jag måste därför lova att följande söndags e. m. söka bemöta de osanna beskyllningarna mot vår kyrkas lära etc. På den utsatta tiden var vår kyrka överfull av nyfikna åhörare. Men innan jag anförde mina bevis mot beskyllningarna, höll jag först en kort predikan över Apg. 13:41. Sedan uppläste jag stycken ur den lutherska bekännelseskriften »Concordia Pia» och stycken ur metodistkyrkans teologi, jämförande punkt för punkt de viktigaste lärobegreppen, vari dessa två kyrkosamfund äro skiljaktiga. Sedan vädjade jag utan vidare kommentarier till de församlade och uppmanade dem att själva reflektera över saken. Därefter åtskildes församlingen mycket allvarlig, och följden av denna strid blev, att den lutherska pastorn nedlade sina vapen mot oss. Vi fingo kort därefter mottaga över ett 30-tal nya medlemmar i vår församling. Men själafienden hade icke därför lämnat oss ur sikte. Julhögtiden stundade, och fastän ensam i mitt enkla hem tyckte jag, att jag ville fira julaftonen såsom bruket var i mitt föräldrahem. Jag hade för den skull skaffat mig en liten julgran och

tänt ljulljusen samt beredde mig för sång och bön. Men tänk, i ett nu rycktes dörren upp och ett brev inkastades, varpå dörren tillstängdes. Jag tog upp brevet med glädje och tänkte, att någon godhjärtad människa troligen tänkt på mig med en liten julgåva i min ensamma och torftiga belägenhet. Jag hade ju, som förut sagts, icke haft någon lön under första kvartalet, men brödet hade varit mig givet och vattnet hade varit säkert. Men då jag öppnade brevet, fann jag ingenting annat däri än en uppritad djävul med horn i huvudet och på knäna och en stor gaffel mellan sina klor samt lågor och eld från munnen och för övrigt ryslig till utseendet. Under denna bild stod följande ord: »Han är god nog åt dig.» Mitt hjärta begynte klappa och jag tänkte: Vem har jag gjort något emot? Jag tog dock min tillflykt till Gud, lämnande allt i hans hand, men omnämnas bör, att jag ock fick mottaga en god och stor julgåva samma afton; och under hela tiden därefter av min vistelse i Jamestown rönte jag aldrig mer något motstånd.

Så kom det nya året 1867 med lyckliga och gynnsamma omständigheter. Men minnet av den gångna tiden, från oktober till januari, var ej lätt att utplåna. En söndag på det nya året valde jag följande text för predikan: »När djävulen var utdriven, talade dumben.» Jag medgiver gärna, att min predikan icke hade någon systematisk form, och på den tiden fäste man sig icke heller huvudsakligen vid formen utan fastmer vid anden i predikan. Genast som jag slutat min predikan, kom en person fram till mig, föll på knä i predikstolstrappan och grät i ånger över sina synder samt frågade, om han kunde bliva frälst. Jag böjde mig vid hans sida och bad till Gud, och sedan sade jag honom, att Gud ville vara honom nådig och förlåta all hans synd. Men därav fann han ingen tröst. Slutligen öppnade jag bibeln och lät honom själv läsa Joh. 3:16. Därefter uppmanade

jag honom att överlämna sig själv och allt åt Gud i bön, och han gjorde det. Under hela tiden hade församlingen blivit stående för att riktigt få se, huru den rörande brottningen skulle sluta. Sedan efter en stunds tystnad stod den sökande upp och prisade Gud med hög röst, så att textens ord gick i bokstavlig uppfyllelse: »När djävulen var utdriven, talade dumben.»

NYA ARBETSFÄLT.

Efter min ordination till äldste den 14 juli 1867 av biskop E. S. Janes i New Castle Pa. upptogo vi flera nya predikoplatser på kretsen och hade regelbunden predikoverksamhet på följande ställen: Jamestown, Kaen och Wrightville, Sugargrow, Chandlers Valley och Levent. Till flertalet av dessa platser var det minst 15 eng. mil, vilket gjorde, att jag måste skaffa mig en häst, ty järnväg fanns då icke till någon av predikoplatserna utom Jamestown. I regel hade vi predikan nästan varje afton och om söndagarna två à tre gånger. Kyrka hade vi endast i staden Jamestown, men vi hade tillåtelse att begagna skolhusen på landet, och dessutom predikade vi i våra vänners hem.

NÅGRA BESVÄRLIGA RESOR PÅ JAMESTOWN-KRETSEN.

En dag på våren 1867 hade jag utsatt predikan i Chandlers Valley, men jag hade för tillfället lånat bort min häst, så att jag beslöt att gå dit till fots. Det var en ganska ruskig regnvädersdag, och när jag var unge-

fär halvvägs från staden, fann jag att en vårflod översvämmat vägen ett långt stycke framåt. Jag funderade en stund vad jag skulle göra, — att gå omkring floden fann jag vara omöjligt och att gå tillbaka och låta folket sitta i skolhuset och vänta förgäves, det kunde jag icke, vadan jag band min bokväska på ryggen och klev upp på gärdesgården, som ännu var något synlig över vattnet, och så begav jag mig krypande framåt. Men ungefär mitt på floden bestod gärdesgården ett stycke av två väldiga trädstubbar, som voro uppresta på kant med sina vassa rötter uppdragna ur jorden. Den ene lyckades jag komma förbi, men då jag skulle passera den andra föll jag med hela kroppen ned i floden. Jag kravlade mig dock snart upp igen och fortsatte min vandring. I rätt tid anlände jag till skolhuset, där jag höll min predikan så gott jag kunde i min våta dräkt. En annan gång samma år, då jag skulle göra en rundresa till alla mina predikoplatser, hade jag min häst ute på bete på landet, och därför lånade jag en annan häst, men denna var istadig, vilket jag icke visste. Två gånger skenade han med mig på min resa. Första gången kunde jag hejda honom, men andra gången, då han i en lång utförsbacke blev skrämd av en hund, kunde jag icke hålla honom, utan han skenade ifrån mig. Huru det gick till kan jag ej säga, men jag blev kastad på sidan av vägen och låg där, tills en man kom mig till hjälp. Jag hade troligen avsvimmat, men vilken Guds nåd var det ej, att jag var alldeles oskadad! Vagnen stod tvärs över vägen med alla fyra hjulen krossade, och min läderväska med böcker uti låg bredvid spräckt mitt itu. Hästen fann jag sedan med kluven överläpp en halv mil därifrån i ett vedskjul. Huru allt detta hade gått till, vet jag icke, men för mig är det visst, att Gud avvände från mig en stor fara.

EN NY KYRKA.

Följande vecka reste jag åter till Chandlers Valley och upptog teckning för en ny kyrka på platsen. Samhället var stort, och det skolhus, som vi fått begagna, var för litet att rymma alla, som kommo för att höra Guds ord. Den första som tecknade bidrag var en broder Andersson, som då ännu icke var medlem av vår kyrka. Han skänkte oss en utmärkt vacker byggnadstomt på sin egendom, belägen vid ett vägskäl, där fyra vägar möttes. Sedan han hade skänkt tomten och garanterat oss äganderätten därtill, uppstod det nästan en tävlan i församlingen om vilken som skulle giva byggnadsmaterial. Om en kort stund hade vi på teckningslistan allt det vi behövde för kyrkobyggnaden. Sedan uppgjorde vi kontrakt med en byggmästare, och jag utfäste mig att tigga ihop penningarna som behövdes för uppförandet av kyrkan. Jag försökte göra mitt bästa, men då kyrkan skulle invigas och slutlikviden erläggas till byggmästaren, fattades det mig 560 dollars. För mig, som från barndomen lärt mig att vara punktlig, var det odrägligt att tänka på, att jag som evangelii tjänare icke skulle kunna infria mina givna löften. Jag väntade visserligen att få en god kollekt på invigningsdagen, men icke så mycket som behövdes. På grund av att församlingen bestod av svenskar, norrmän, danskar och finnar och endast några få amerikaner, beslöt jag att inbjuda pastor O. G. Hedström från Newyork, som först representerade metodismen på de skandinaviska språken i Amerika, att inviga vår nya kyrka. Han kom och gjorde ett gott arbete, men kollekten för dagen belöpte sig icke till mer än 140 dollars. Ehuru vi haft en mycket god dag med andlig behållning, kände jag mig likväl nedstämd. Den gamle pastor Hedström tröstade mig dock det bästa han kunde. Då vi voro hem-

komna till staden dagen därpå, sade han till mig: Nu, min unge broder, skola vi i Guds namn gå ut i staden och tigga penningar till kyrkan, så att du i morgon kan infria ditt löfte till byggmästaren. Jag bekänner att jag vid detta tillfälle hade mycket liten tro, emedan jag tyckte, att jag hade i denna sak gjort allt vad som kunde göras. Men huru förvånad blev jag ej, då vi på aftonen räknade de insamlade penningarne! Det befanns då att 30 dollars över den behövliga summan influtit. För dessa 30 dollars lät jag uppsätta ett staket omkring den nya kyrkan.

VÄLMENING OCH OFÖRSTÅND I ARBETET.

Efter cirka ett års arbete hade vår söndagsskolverksamhet på kretsen fått ett gott uppsving och såg rätt lovande ut. Vi hade nu två söndagsskolor, en i Jamestown och en i Chandlers Valley, med tillsammans 300 barn. Men ungdomen på kretsen, isynnerhet i Jamestown, var fortfarande mycket demoraliserad, och dess inflytande hade stark inverkan på våra söndagsskolbarn. Med anledning härav blev jag uppmanad av några för saken intresserade vänner att hålla en serie föredrag över ämnet: »Barnuppfostran» för att, om möjligt, få föräldrarne mera intresserade för sina barns sedliga och andliga uppfostran. Jag beredde mig därför så gott jag förstod och höll tre föredrag över det givna ämnet. Då jag hade avslutat det sista, trodde jag själv, att jag åtminstone hade givit saken en liten puff framåt till det bättre. Men se, jag hade nätt och jämt lämnat predikstolen, då en gammal hederlig man med stor familj och god erfarenhet kom mig till mötes och sade: Tack,

pastor, för de goda lärdomar och förmaningar ni givit oss, men med en nästan ironisk blick tillade han: Pastorn har ju själv ingen erfarenhet angående denna sak. Jag blev genast röd i ansiktet och iskall ned efter ryggraden. Jag besinnade mig dock snart och tänkte, att i den där skräckinjagande budbärarens antydan torde ligga någon för mig viktig lärdom, vadan jag sträckte ut min hand och tackade den gode mannen hjärtligt, men Gud skall veta vad jag kände.

Jag har i mitt arbete för Gud alltid önskat göra vad jag ansett vara rätt, men jag beklagar att jag i all min välmening gjort många misstag, som jag icke vill förtiga. Under år 1868 fick jag veta, att några av mina manliga medlemmar i församlingen hade ingått i ett ordenssällskap. Jag hade icke det ringaste begrepp om vad det gällde, jag var ivrig och tänkte: sådant får icke existera i min församling. Jag inkallade dem en i sänder till förhör, och den ena pressade jag så hårt, att han grät. Slutligen sade han med tårar i sina ögon: »Min gode pastor, jag är mycket ledsen för att jag icke är en bättre ordensmedlem än vad jag är.» Denna hans bekännelse var nog för mig — jag behövde heller aldrig anställa förhör med dem mer, ty de voro bland våra bästa medlemmar i församlingen.

Samma år inköpte vi ett hus i Wrightsville och inredde det utan skuld till kapell. Vid eftermiddagsgudstjänsten på invigningsdagen begick jag ett stort fel, som jag alltsedan har ångrat. Då jag avslutat min predikan, kom en amerikansk frimetodist fram till mig och frågade, om han finge avlägga sitt vittnesbörd. Jag sade, att han fick det, om han hade något att säga till Guds ära och församlingens förbättring. Då han fått ordet, började han att tala och blev allt mer högröstad. Slutligen tog han av sig rocken, vek upp skjortärmarna, klappade i händerna och stampade med fötterna samt

utstötte höga rop av »pris ske Gud» och »halleluja»! Jag, som icke alls var invigd i detta slags religiösa övning, tyckte att det gick för långt, varför jag stod upp och i myndig ton befallde honom att vara tyst och sätta sig. Detta mitt ovisliga handlingssätt verkade emellertid som kallt vatten över församlingen, och själv kände jag med ens, att jag hade förivrat mig. En gammal broder kom mig till mötes och sade: »Pastorn, det var synd att så behandla denne broder, ty han hade Guds ande.» Ingen mer än Gud kan beskriva huru nedstämd jag blev. Jag gick bort djupt bedrövad och kunde varken äta eller dricka, och hela natten därefter tänkte jag blott på dessa Herrens ord: »Vad människan sår, det får hon uppskära.» Tidigt på morgonen dagen därefter begav jag mig iväg till fots tre engelska mil för att träffa den man, som jag hade ovisligt bemött, och bedja honom om förlåtelse; och jag tror ännu, att om jag icke hade gjort det, så hade jag förlorat min frid med Gud. Må andra taga varning av denna min bekännelse!

GUDS VERKS FRAMGÅNG.

Det är icke förgäves att frukta Gud, om än det sker under brist och svaghet, blott man är sann och uppriktig. Under min treåriga vistelse i Jamestown och dess omkrets, upptogo vi, som jag förut omnämnt, flera nya predikoplatser och bildade en sångförening samt två söndagsskolor, varjämte vi ock byggde en ny kyrka och reparerade två — allt utan skuld. Dessutom intog jag i församlingen över 100 provmedlemmar och 86 i full förening, av vilka flera ännu leva och äro trogna Gud och kyrkan.

III.

I SVERIGE

NY UTNÄMNING.

en 6 april 1869 blev jag av biskop Ch. Kingsley kallad att resa till Sverige som predikant för att där biträda den dåvarande superintendenten pastor V. Witting. På samma gång gav han mig i uppdrag att själv anskaffa min efterträdare. Jag lyckades ock att finna en sådan vid namn James Ivarson.

Den utnämning som biskop Kingsley gav mig att resa till Sverige lydde sålunda: 1869

»Pastor B. A. Carlson, som är äldste i god ställning inom Eriekonferensen av Metodist-Episkopalkyrkan, sändes härmed till Sverige för att under pastor V. Wittings ledning deltaga i det svenska arbetet.

Cleveland den 6 april 1869.

Ch. Kingsley.»

Denna utnämning åtföljdes av följande brev från biskopen:

»Min käre broder Carlson!

Med anledning av att predikant erhållits för Jamestown, såsom du underrättat mig i ditt brev av den 27 mars, har jag utnämnt dig såsom predikant för Sverige, och jag ber att Guds stora välsignelse måtte åtfölja dig till ditt

nya arbetsfält. Bäst torde vara att du underhandlar med dr Durbin i Newyork, Mulberry str. 200, rörande bästa tiden för resans anträdande.

Din tillgivne
Ch. Kingsley.»

Den 23 april 1869 reste jag från Jamestown till Sverige, via Newyork, där jag anmälde mig hos missionssekreteraren dr Durbin. Aldrig skall jag glömma, huru hjärtligt och faderligt denne Herrens tjänare mottog mig, ej heller vad han var för mig, så länge han levde.

MIN RESA TILL SVERIGE.

Den 8 juni 1869 reste jag med en av Inmanlinjens ångare från Newyork till Liverpool i England, och för de tjänster, jag under årens lopp hade gjort detta ångbåtsbolag under den tid jag var stationerad i Jamestown, erhöll jag av detsamma fribiljett från Amerika till Europa, vadan Missionssällskapet icke hade någon utgift för min resa.

Den 21 juni 1869 anlände jag till Göteborg och blev hjärtligt mottagen av superintendenten, pastor Witting, samt av den därstädes nybildade metodistförsamlingen.

Följande söndag höll jag min första predikan i Sverige för en ganska talrik församling, och min text var Apg. 10:29: För vad orsak haven I skickat efter mig?

Med ledning av denna bibliska fråga sökte jag efter bästa förmåga skildra en evangelii förkunnares viktiga kall. Svar på frågan i min text erhöll jag dock icke förr än tidigt på morgonen följande dag, då superintendenten gav mig order att genast resa till Karlskrona för

att taga vård om en där nybildad metodistförsamling och vid tillfälle biträda superintendenten uti att i hans ställe leda kvartalmöten i södra Sverige samt att upptaga nya predikoplatser och bilda församlingar.

VÅR VERKSAMHET I KARLSKRONA 1869—1870.

Då jag kom till Karlskrona, fann jag mycket riktigt den nybildade metodistförsamlingen, bestående av ett 60-tal personer, som superintendenten en kort tid förut intagit på prov i vår kyrka. Somliga av dessa, som tillika tillhörde Kungl. flottan, hade flera gånger varit på besök i Newyork och där kommit i beröring med Bethelskeppsförsamlingen. Av dess pastor hade de bl. a. erhållit med sig hem en del av metodistkyrkans goda böcker, varigenom de fått kunskap om, att metodismen var biblisk och praktisk kristendom samt ett verkligt internationellt förbrödringsförbund. Därför hade de begärt att få tillhöra vår kyrka och erhålla egen predikant, helst en från vår kyrka i Amerika.

Vår första predikolokal i Karlskrona var ganska skröplig, nästan lik ett uthus, men det oaktat bröt en god och jämn väckelse ut, som pågick nära ett helt år. Huru många som under den tiden blevo frälsta, kan jag ej säga, men av de nyomvända fingo vi mottaga i vår församling omkring 130 personer på prov och 107 i full förening.

Ehuru jag aldrig varit någon övad sångare, lyckades det mig likväl att bilda en sångförening, som räknade ett 40-tal medlemmar, och bland dessa fann jag sedan en väl övad förmåga, vid namn Cedergren, som jag anställde såsom sångledare, och han skötte denna sin nya befattning på ett förtjänstfullt sätt. Det är ännu min

övertygelse, att denna vår sångförening bidrog mest till den väckelse och framgång, som vi hade under hela mitt första verksamhetsår i Karlskrona. Samtidigt upptogo vi tre nya predikoplatser i närheten av staden, nämligen: Nättraby, Johannishus och Kristianopel. Våra söndagsskolor på kretsen räknade omkring 400 barn. Jag kunde från denna tid berätta om många märkvärdiga omvändelser samt prov på kristligt hjältemod, men då skulle denna historik bliva väsentligt längre än den som jag blivit uppmanad att nedskriva.

En viktig händelse i förening härmed kan jag likväl icke lämna onämnd, nämligen att jag vid denna tid ingick äktenskap med en ung kristligt sinnad kvinna av god familj. Hennes namn var Emma Sofia Rydow, den bästa kvinna som jag tror någonsin levat på jorden. Under vårt 19-åriga lyckliga äktenskap minnes jag aldrig, att ett enda sårande eller ovänligt ord yttrades oss emellan.

VÅR FÖRSTA METODISTKYRKA I SVERIGE.

Då jag märkte att intresset för vårt arbete i Karlskrona tilltog allt mer och mer, utsatte jag ett större möte och upptog teckning för en kyrka på platsen. Denna teckning uppgick till en summa långt över förväntan, och största delen inkom nästan omedelbart, så att vi genast kunde börja företaget. Det dröjde icke heller länge, förrän kyrkan stod under tak, och den 27 februari 1870 blev den högtidligen invigd till den sanne Gudens dyrkan och överlämnad åt Metodist-Episkopalkyrkan. Skulden på byggnadsarbetet var obetydlig. Till skänks erhöllo vi från Missionssällskapet genom superintendenten 1,000 kronor. Sedan kyrkan var färdig, blev folktilloppet så stort, att

kyrkan, som rymmer mellan 7- och 800 personer, fylldes av åhörare nästan genast som dörrarna öppnades. För att hindra folkträngsel måste vi ofta stänga dörrarna, innan gudstjänsten började.

VÅR VERKSAMHET I KALMAR OCH DESS OMNEJD 1871—1872.

I december månad 1870 flyttade jag från Karlskrona 1870
till Kalmar med samma uppdrag som förut, nämligen att vara vårdhavande predikant på platsen och presiderande äldste i södra Sverige samt på Gottland. Då jag var ute på besök å distriktet, måste jag anlita mina predikande bröder att turvis sköta min församling i Kalmar. Min företrädare, D. S. Sörlin, en utmärkt broder och god predikant, hade gjort ett gott arbete och lagt en god grund för församlingen. Vi hade dock ingen egen kyrka i staden, men en äldre fröken vid namn Wigren hade köpt på auktion ett under byggnad varande kapell, som stod under tak men var utan inredning.

Detta halvfärdiga hus fingo vi tillåtelse att begagna på villkor, att vi själva läto inreda det samt betalte ränta på hennes utlagda penningar. En insamling av frivilliga bidrag gjordes, och inredningen verkställdes utan någon skuld.

Innan fröken Wigren dog, testamenterade hon kapellet till mig som min lagliga egendom för att användas till gudstjänstbruk, och myndigheterna bekräftade handlingen. Men då jag flyttade därifrån, ansåg jag det vara min plikt att överlåta nämnda kapell till metodistförsamlingen på platsen. Därför gav jag vår församling i Kalmar gåvobrev på sagda kyrkoegendom.

Vår nya kyrka i Kalmar var söndagligen nästan alltid till trängsel full av åhörare, och Guds ande verkade kraftigt bland folket i det fördolda, både inom och utom församlingen. Klara och genomgripande omvändelser ägde rum, icke endast bland den lägre befolkningen utan även bland mera bildade och framstående medlemmar i samhället, av vilka flera ännu leva och äro trogna Gud och vår kyrka.

Församlingen i Kalmar var på den tiden en av våra bästa och starkaste i Sverige, ehuru församlingen i Karlskrona kunde tävla med den både i numerärt och pekuniärt hänseende. Båda dessa församlingar voro på den tiden de enda, som med lätthet kunde mottaga årsmötet, vilket då räknade 23 predikanter. Tre av dem voro ordinerade, nämligen V. Witting, J. P. Larsson och jag själv. Under den korta tid, jag första gången var anställd i Kalmar, intogo vi i vår kyrka över 100 medlemmar på prov och 78 i full förening samt verkställde kapellets inredning utan skuld. Dessutom upptogos 4 nya predikoplatser, nämligen: Bjursnäs, Nybro, Ryssby och Öland samt bildades en söndagsskola, som räknade 200 barn. Våra fyra predikoplatser, utom den i staden, underhöllos med regelbunden predikan söndagligen av våra i samhället högt aktade lokalpredikanter, nämligen kapten Fromén, fabrikör Sandbeck, grosshandlare Jacobsson och lantbrukaren, f. d. underofficeren Sandell.

Vår församling i Kalmar var på den tiden känd i hela omnejden som en bedjande, vittnande och lovsjungande församling. Alla dess medlemmar besökte regelbundet de allmänna gudstjänsterna, bön- och klassmöten och vittnade icke blott i församlingen utan inför höga och låga om sin frälsning genom tron på Kristus.

Med anledning av Guds verks framgång och hastiga tillväxt i Kalmar och dess omnejd blevo våra motståndare svårligen förbittrade, vilket jag på annat ställe i

denna historik kommer att närmare vidröra under rubrik: »Förföljelse».

Överallt på kretsen hade vi många åhörare vid våra gudstjänster, och flertalet hörde Guds ord gärna och med vördnad, då andra däremot förargades.

VÅRA BÖN- OCH KLASSMÖTEN.

Bönen betraktades icke av den tidens kristna som någon litterär eller retorisk uppvisning, utan endast såsom ett samtal och en uppgörelse med Gud samt såsom en makt som rev himmelriket till sig.

I följd av den ringa kännedom om religiösa möten såväl som den förföljelse av pöbeln, som då ofta förekom mångenstädes i vårt land, måste vi giva vårt folk följande förhållningsregler:

1) Att bönemötena ej finge hållas långa, högst en och en halv timme.
2) Att icke bedja långa böner, som ofta äro tröttande, i synnerhet då de icke äro åtföljda av liv och värme.
3) Att alltid hava något mål i sikte för bönen.
4) Att alltid framhålla Guds nådelöften och uppmana till ihärdighet.
5) Att icke tillåta åskådare, som ej ville bedja, att vara tillstädes under bönen, emedan många svaga troende hindrades att bedja just därav att spejare tillätos vara med.
6) Att uppmana de bedjande att helt lämna sina hjärtan åt Gud samt att lägga tro och allvar i bönen.
7) Att aldrig glömma att göra sin ödmjuka bekännelse och tacka Herren.
8) Att uppmana de bedjande att bibehålla samma sinnesstämning efter bönen som de hade under densamma.

Våra klassmöten eller s. k. kristliga erfarenhetsmöten, som alltid varit en väsentlig orsak till vår kyrkas framgång i världen, voro för vårt folk av högt värde. De betraktades icke blott såsom gradmätare på det andliga livets tillstånd inom Guds församling, utan fast mer såsom en andlig betesmark för Guds klena hjord, där de nyomvända kunde erhålla sin andliga uppfostran och beredas för arbetet på Guds åkerfält.

Vi hade i början, såsom ännu i dag är förhållandet, svårt att finna lämpliga klassledare, men vi lärde oss snart inse, att våra klassmöten icke blott voro ämnade att uppfostra de nyomvända och föda Kristi hjord, utan även att utbilda klassledare och förmanare inom församlingen. Fördenskull ansågo vi lämpligt, att vid vissa tillfällen låta de mest begåvade och erfarna medlemmarne turvis deltaga i ledningen av bön- och klassmöten, helst i närvaro av vårdhavande predikanten eller någon äldre klassledare. Därjämte gåvo vi dem anvisning på en för detta ändamål lämplig bibelkurs, så att de vid varje tillfälle skulle kunna hava till hands ett för vars och ens kristliga erfarenhet passande bibelspråk.

Dessutom hade vi en särskild plan uppgjord för ledningen av dessa möten:

1) Att ingen antogs till klassledare, som icke var känd som en sann kristen med nit för själars frälsning.

2) Att ledaren skulle veta att börja och sluta mötet på bestämd tid.

3) Att varje vittnesbörd skulle avgivas fritt och otvunget.

4) När någon bedrövad berättade om sitt tillstånd, skulle ledaren alltid tala tröstande ord och uppmana till bön.

5) Mellan vittnesbörden vid klassmötet skulle vem som helst ha rätt att sjunga en efter vittnesbördet lämpad sångvers, som flertalet av de närvarande kunde sjunga.

6) Varje medlem skulle vänligt uppmanas att i korthet

och samvetsgrant avgiva vittnesbörd om sitt själstillstånd.

(7) De svar, som ledaren förväntades avgiva till var och en, skulle vara korta, enkla, sunda och bekräftade med bibelspråk.

(8) Klassledaren själv skulle inför sin klass avgiva ett klart vittnesbörd om sin själs tillstånd, på det att han ej måtte fordra av medlemmarne, vad han själv icke ägde.

VÅRT ÅRSMÖTE I KALMAR 1871.

Vid sagda möte blevo följande viktiga beslut fattade: 1871

(1) Upprättande av en predikantskola.

(2) Att ingå till regeringen med anhållan, att vi såsom en kyrka måtte bliva lagligt erkända i vårt land.

(3) Att alla våra församlingar i landet måtte, så snart som möjligt, börja bidraga till predikanternas avlöning.

(4) Att så snart som möjligt inköpa ett boktryckeri.

(5) Att ofördröjligen inrätta en assuransförening bland metodisterna i Sverige.

(6) Att uppsätta stadgar för metodistpredikanternas pensionsinrättning, som vid föregående årsmöte blivit beslutad och till vilken grundplåten blivit erlagd av B. A. Carlson.

(7) En kommitté valdes för ovanstående ändamål, och denna hade sitt första sammanträde hos grosshandlare J. Th. Jacobsson, som då nyligen blivit medlem av vår kyrka i Kalmar.

Bildandet av pensionsfonden beslöts på mitt förslag. Ovannämnda kommitté bestod av V. Witting, J. P.

Larsson, B. A. Carlson, Otto Kringelback och J. Th. Jacobsson.

B. A. Carlson och A. H. Berg valdes att uppsätta stadgar för fonden, vilket ock skedde vid samma möte, men de antogos icke förrän vid årsmötet 1872, då fonden trädde i verksamhet.

Första paragraferna i stadgarna lydde sålunda:

Medlemsskap i denna fond äger varje metodistpredikant i Sverige, som är i full förening med årskonferensen och uppfyllt sina skyldigheter till fonden.

Pensionsfonden är grundad på utdebitering av två procent å varje predikants årliga lön, så länge han är i aktiv tjänst.

Pensionsmässig är ingen, förrän årskonferensen förklarat honom för orkeslös, antingen i följd av sjukdom eller ålderdom.

Andra paragrafer i dessa stadgar kunna förändras, men icke de tre första.

Stadgarna antogos enhälligt av årsmötet 1872. Vi voro då icke mer än tre ordinerade metodistpredikanter i Sverige. År 1873 tillkommo »de sju första diakonerna». Alla, som då voro i full förening, tillhörde Central Illinois' årskonferens i Förenta Staterna och voro antagna som pastorer i Sverige.

År 1876, då Sveriges årskonferens organiserades, lämnade tre av de ordinerade predikanterna vår konferens i Sverige och reste till Amerika. Dessa tre jämte två andra begärde då och erhöllo sina insatser tillbaka från pensionsfonden. Vilka dessa predikanter voro visar årskonferensens protokoll för år 1876.

År 1877 beslöt årskonferensen att kommittén för konferensens anspråksberättigade skulle utarbeta nya stadgar för pensionsfonden, vilket ock skedde, sammaledes ock åren 1885 och 1893.

Vid vårt årsmöte i Göteborg år 1869 i juni månad, då jag

nyss hade anlänt till Sverige från Amerika, beslutades att starta vår bokaffär, och vinsten därav skulle oavkortad tillfalla den blivande pensionsfonden.

Metodistpredikanternas pensionsfond i Sverige är deras egen privata sak, vilket ock biskop Walden tillkännagav vid vår årskonferens i Linköping, då han frånsade sig all befattning med densamma.

METODISTKYRKANS I SVERIGE 1:A, 2:DRA, 3:DJE OCH 4:DE SÅNGBOK.

Av missionssekreteraren Durbin i Newyork erhöll jag vid min avresa från Amerika till skänks ett litet antal biblar och ett 50-tal exemplar av vår kyrkas svensk-amerikanska psalmbok för missionens räkning. Förut hade våra vänner använt statskyrkans psalmbok. Vi kunde likväl ej länge hjälpa oss fram därmed, vadan vår nitiske och kraftfulle superintendent utvalde de mest evangeliska väckelsesångerna i våra amerikanska sångböcker och utgav på sitt eget förlag en liten sångbok: »Sånger på vägen till Sion», som utkom i slutet av december 1868. Ett hovråds dotter, fröken Sofia Forsman, tillhörande vår församling i Kalmar, satte till dessa sånger melodier i sifferskrift, som på den tiden mycket användes. Vårt folk älskade mycket dessa sånger, emedan de framkallade väckelse nästan överallt där de användes.

Det dröjde dock ej länge, förr än vår vaksamme och nitiske superintendent hade gjort ett nytt urval från vår amerikanska psalmbok av 240 psalmer och sånger. Vid ett av våra tidigare årsmöten i Kalmar väckte han själv förslag om, att årsmötet skulle antaga denna psalmbok samt övertaga förlagsrätten därtill mot en ersättning av 4,000

kronor. Detta förslag antogs av mötet. Mot detta beslut avgav jag min protest och begärde, att min reservation skulle bliva införd i protokollet. Detta gjorde jag icke av avund eller i brist på brödrakärlek, det vet Gud, utan endast därför, att jag ansåg att den, som var anständigt avlönad av Missionssällskapet, ägde ingen rätt att skaffa sig dylik inkomst för tillfälligt arbete i kyrkans tjänst.

År 1892 utgavs från vår kyrkas bokförlag åter en ny psalmbok, innehållande 504 psalmer och sånger, som ännu är i bruk och av vårt folk allmänt omtyckt.* Den utarbetades av en utav årskonferensen tillsatt kommitté. Vårt bokförlag har ock senare utgivit en samling av 219 sånger för ungdomsföreningar, böne- och väckelsemöten.

VÅR VERKSAMHET I STOCKHOLM.

Den 25 juli 1872 erhöll jag Stockholms distrikt såsom mitt arbetsfält samt förordnades att även vara vårdhavande predikant i Stockholm med två assistenter: J. Hellberg och H. Lindskog första året samt J. Pedersen och P. A. Juhlin andra året. Jag efterträdde pastor J. P. Larsson, som blev min efterträdare på Karlskrona distrikt och hade N. M. Liljegren till assistent. Broder J. P. Larsson var en av vår kyrkas förnämste banbrytare i Sverige — en broder som man kunde fullkomligt lita på. Då han blev sänd till en plats, kunde man alltid vara viss om framgång där samt att han skulle återkomma lika from och hederlig som han gick åstad.

Platsen där vår kyrkas verksamhet begynte i Stockholm var i hörnet av Köpmangatan och Benikebrinken, och verksamheten stod till en början under ledning av J. Kihlström, ehuru församling ännu icke var bildad.

* Denna ersattes av en reviderad psalmbok 1919.

År 1867 kom en metodistpredikant från Amerika vid namn Albert Eriksson på besök till Stockholm. Han uppsökte pastor Kihlström och biträdde honom med predikan några månader. Samma år på hösten blev pastor V. Witting av vår kyrka i Amerika sänd som predikant till Sverige för att taga hand om den påbörjade verksamheten i Visby, Göteborg, Vallda och Stockholm samt vidare utbreda den. Då han hade anlänt, hyrde våra vänner i Stockholm en större predikolokal vid Volmaryxkullsgatan 27 n. b., och Kihlström blev anställd som predikant med F. O. B. Wallin som medhjälpare. 1867

Den 8 januari 1868 bildade pastor Witting en metodistförsamling i Stockholm genom att intaga 57 personer på prov i vår kyrka. Detta var egentligen början till metodismen i Stockholm. 1868

Redan år 1870 blev predikolokalen vid Volmaryxkullsgatan för liten, så att församlingen måste hyra sig två predikolokaler, en i huset 14 Besvärsgatan, nu Brännkyrkagatan, och den andra vid Skärgårdsgatan 13. Båda dessa lokaler hade förut varit snickareverkstäder, men de voro tillräckligt stora att rymma cirka 500 personer vardera. 1870

Då jag 1872 tillträdde vår församling i Stockholm, mottogs jag och min familj med en s. k. lov- och tacksägelsefest. Ett stort antal av församlingens medlemmar avlade vittnesbörd om sin tro på Kristus samt hälsade oss hjärtligt välkomna. Alla uttryckte sin glädje över vår ankomst och tillade, att de hoppades att få höra Guds ord från min mun. Med anledning härav valde jag till text för min inträdespredikan följande ord i Jer. 33:10: »Så säger Herren». Att jag över denna text måste tala Guds ord, faller av sig självt, och hans ord återkommer aldrig fåfängt. 1872

Ehuru vi då ingen kyrka hade i Stockholm, utan blott två tarvliga salar, var dock Gud på ett särskilt sätt med sitt folk; den sak han hade anförtrott i våra händer gick

framåt med stor kraft, och vi hade väckelse nästan beständigt. Gud välsignade ock sina barn så, att de alltid kunde med frimodighet bekänna sin tro på Kristus och det med en sådan kraft och klarhet, att varken djävulen eller världen kunde säga något däremot.

Denna vår församling i Stockholm, som nu kallas St Paulsförsamlingen, var vid denna tid ett verkligt ljus i huvudstaden. Mina företrädare hade med Guds hjälp lagt en god grund och begynt att fostra vårt folk till goda kristna, men flertalet av dem voro ytterst fattiga.

Ehuru vi hade det mycket gott i församlingen och så många åhörare som våra predikolokaler kunde rymma, längtade vi likväl att få egen kyrka i huvudstaden. Fastän vi därtill icke hade någon utsikt, sågo vi oss likväl omkring efter en välbelägen byggnadstomt.

Vi fäste oss slutligen vid en sådan i hörnet av Adolf Fredrikstorg och St Paulsgatan. Jag väckte förslag vid kvartalkonferensen, att församlingen skulle köpa denna tomt, i fall den vore till salu. Men alla kvartalkonferensens medlemmar, 16 till antalet, röstade enhälligt emot förslaget, emedan församlingen, som det sades, inga penningar hade. Men dagen därefter gick jag upp till bolaget, som ägde tomten, och frågade om den var till salu. Några dagar därefter erhöll jag svar, att tomten var till salu för 10,000 kronor kontant. Jag inställde mig genast och frågade, om jag vid uppgörelsen kunde få betala som handpenning endast 3,000 kronor, och det beviljades.

Men ack, jag hade ju inga penningar alls och ingen utsikt att få några. Då jag gick därifrån, kände jag liksom om blodet rusade åt huvudet på mig, och jag fruktade att jag hade frestat Gud. Men då jag kom ned på gatan, fick jag en ljus idé: att genast resa till Uppsala för att där rådgöra med en av mina gamla vänner vid namn Lodén. Han erbjöd mig genast att få låna 3,000 kronor, på villkor att han återfinge dem tre veckor därefter. Jag lovade

det och fick penningarne, utan både vittnen och revers, och det av en man, som icke var medlem av vår kyrka. Dagen därpå köpte jag tomten i eget namn och på egen risk.

Sedan uppgjorde jag en plan, huru jag på tre veckor skulle kunna insamla 3,000 kronor. Jag hade då nyligen bildat en s. k. jungfruförening, som räknade omkring 30 medlemmar. Av dessa utsände jag 22 att med teckningsböcker gå omkring i staden och insamla medel, och det lyckades förträffligt. De gingo från hus till hus och t. o. m. till Kungl. slottet, där de icke fingo minst.

Då de tre veckorna voro gångna, var den behövliga summan insamlad med undantag av 400 kr., som jag själv lade till av min egen lilla lön, så att Lodén fick sina penningar tillbaka på den bestämda dagen.

Sedan vårt missionssällskap i Newyork fått veta, att vi ägde en välbelägen byggnadstomt i Stockholm, lovade det att giva till kyrkobyggnaden 30,000 kronor på villkor, att församlingen själv insamlade en lika stor summa. Detta anbud antogo vi, och genast började vi planlägga för insamlingen av denna summa.

Den 25 januari 1873 anordnade vi för detta ändamål ett större möte och upptogo en teckning, som uppgick till den nätta summan av 30,750 kronor, den största teckning som dittills blivit upptagen i någon av våra församlingar i Sverige. 1873

De av våra vänner, som tecknade sig för de största bidragen vid detta tillfälle voro: Fabrikör Hj. Lundgren, A. E. Lundin, fröken M. Lundin, A. G. Hagberg, snickarmästaren A. J. Anderson, fröken Emelie Anderson, fröken Klara Springet, hårfrisör C. A. Liljeqvist, fabrikör C. H. Blomqvist, överstinnan Haufren och fru Littorin. Dessutom tecknade sig över 100 personer för större och mindre bidrag, som skulle lämnas varje vecka under en viss tid.

År 1875 i juli månad lade biskop M. Simpson grundstenen till St Paulskyrkan, assisterad av V. Witting och B. A. Carlson. Arkitekt Kumlin hade gjort ritningen, och en byggmästare Johanson byggde kyrkan.

Sedan kyrkan var uppförd, gav jag St Paulsförsamlingen ett lagligt gåvobrev på den mig tillhöriga tomten, som nu står i ett mycket högt värde, men jag gjorde det på villkor, att vårt missionssällskap i Newyork skulle äga ensam rätt att disponera egendomen.

MINNEN FRÅN VÅRT ÅRSMÖTE I STOCKHOLM 1874.

1874 Om detta vårt årsmöte i Stockholm kunde vara mycket att säga, men vi vilja endast omnämna något, som möjligen kan vara av värde för dem, som intressera sig för missionssaken.

Vi hade bl. a. en större missionsfest anordnad i Vetenskapsakademiens hörsal, som godhetsfullt upplåtits åt oss. Biskop W. L. Harris höll det egentliga missionsföredraget, som mottogs med hänförelse. På aftonen samma dag hade vi en nära nog liknande fest men då med flera talare. Samtidigt rekommenderade årsmötet B. A. Carlson och V. Witting till livstidsmedlemmar av Missionssällskapet. Biskop Harris sanktionerade detta beslut på villkor, att en viss summa penningar insamlades för missionssaken. Vår församling i Stockholm upptog genast en kollekt för sagda ändamål, som belöpte sig till 210 kronor och överlämnades till superintendenten för vidare befordran till Missionsstyrelsen i Newyork.

GUDS VERKS FRAMGÅNG I STOCKHOLM.

Under min vistelse i Stockholm åren 1872—1874 hade 1872–74
vi, som jag förut omnämnt, väckelse och andlig rörelse nästan beständigt. Av de nyomvända intogo vi under denna tid i församlingen nära 150 personer på prov och 114 i full förening. I vår söndagsskola hade vi över 300 barn och 20 lärare.

En ny predikoplats blev upptagen på Mörkö och regelbundet besökt med predikan. I januari 1873 bildade 1873
vi där en metodistförsamling. Nattvardsgång hölls hos en gammal broder vid namn Andreas Nilsson i byn Anklora.

Det är anmärkningsvärt, att vi år 1874, efter en tid 1874
av endast 5 års verksamhet i Sverige, hade en ren tillökning i medlemsantalet från 424 till 4,542 och 3,421 söndagsskolbarn.

Efter denna min vistelse i Stockholm blev jag sänd tillbaka till södra distriktet, och pastor J. P. Larsson kom i mitt ställe åter till Stockholms distrikt. Om min verksamhet på södra distriktet den tiden vill jag här blott säga, att vi i allt rönte Guds hjälp och bistånd.

TILLBAKA TILL STOCKHOLM 1878.

Då jag för andra gången återkom till Stockholms distrikt som presiderande äldste, fann jag min gamla församling i Stockholm lika trosfrisk som förut, men ändå något tryckt och modfälld. En ny vacker kyrka i gammal götisk stil stod dock färdig och invigd på den av mig inköpta och till församlingen överlåtna tomten, men den hade en skuld, som översteg 50,000 kronor.

Förfallna växlar funnos till ett belopp av 6,000 kronor. Församlingen var dessutom ekonomiskt överansträngd och hade ingen förmåga att göra någonting vidare för sina utbetalningar. Ombudsmännen hade härtill ingen skuld, ty superintendenten var den tongivande under det kyrkan uppfördes. Jag såg nu ingen annan utväg för att få de förfallna växlarna inlösta än att direkt vända mig till Missionsstyrelsen med begäran om tillfällig hjälp. Jag erhöll omedelbart telegrafsvar så lydande: »*6,000 kr. sända i dag.*» Med denna hjälp var situationen räddad, och församlingen fick nytt mod.

St Paulsförsamlingen, som är en av de äldsta metodistförsamlingarna i Sverige, har nu i många år varit självunderhållande och har en betryggad ekonomi.

ST PAULSFÖRSAMLINGENS VERKSAMHET UTÅT.

Vår verksamhet i norra stadsdelen av Stockholm begynte på sätt och vis 1874, men till en början inskränkte den sig till blott böne- och klassmöten hos våra där boende medlemmar, och så var det ända till 1879. Men då hyrde vi vid Vallingatan 20 en gymnastiksal på fem år och inredde den till predikolokal. Sedan fortgick så småningom grundläggandet av den församling, som nu kallas *St Petersförsamlingen* och som för en tid varit den största och kanske den starkaste metodistförsamlingen i Sverige.

St Markusförsamlingen i Stockholm är ock en frukt av St Paulsförsamlingens verksamhet, som begynte på den s. k. Katarinasidan på Söder. Liksom på norr begynte den med bön- och klassmöten. Först år 1890 fick den nybildade församlingen egen predikant.

St Johannesförsamlingen på söder har ock uppkommit genom St Paulsförsamlingens trogna arbete för Gud. År 1893 hyrde vi en predikolokal vid Brännkyrkagatan 135 och började där regelbunden predikoverksamhet, till dess platsen kunde besättas med egen predikant. Denna församling har för något år sedan upphört.

Detta torde dock vara det minsta, som St Paulsförsamlingen fått vara medel i Guds hand till. Ingen kan beräkna till huru stor välsignelse dess medlemmar varit för hela Stockholms stad — för att ej tala om det inflytande, som våra bortflyttade medlemmar och söndagsskolbarn fört med sig till andra församlingar i vårt land och till utlandet.

VÅRA KYRKOR I STOCKHOLM 1907.

Vi hava nu fem metodistförsamlingar i Stockholm, med cirka 2,000 medlemmar och 1,554 söndagsskolbarn samt fyra präktiga kyrkor av högt värde. De två förnämsta av dem hade vi troligen icke haft, om icke pastor K. E. Norström hade fått en större donation till dem under den tid han var stationerad predikant i Trefaldighetsförsamlingen.

VÅRT UTTRÄDE UR STATSKYRKAN.

Den första januari 1874 utkom en av regeringen sanktionerad dissenterlag, som beviljade andra trosbekännare än den lutherska kyrkans medlemmar frihet att bilda egna lagliga församlingar. Ehuru denna lag icke stadgade fullständig religionsfrihet, antogo vi metodister den dock med glädje och uppmanade våra medlemmar att anmäla

sig enligt lagen för utträde ur statskyrkan hos denna kyrkas prästerskap. Vår uppmaning åtlyddes genast, och nästan alla våra församlingar hade gjort sina anmälningar om utträdet före april månads utgång samma år. En allmän fruktan var likväl rådande bland våra medlemmar, huru det skulle gå för dem vid anmälningarne, emedan prästerskapet vidtog stränga åtgärder och t. o. m. examinerade varje utträdessökande i religionen. Men allt avlopp väl, ehuru flertalet av prästerna, likt Farao, icke gärna ville släppa folket. Somliga präster voro mycket humana mot våra vänner, andra däremot voro mycket förbittrade och gjorde allt vad de kunde för att hålla de utträdessökande kvar i statskyrkan.

En liten episod med avseende härpå kunde möjligen vara värd att omnämnas. Då en av våra predikanter, pastor Leonard Peterson, år 1882 var stationerad i Vallda i Hallands län, skrev han till mig bl. a.: »När jag nyligen erhöll bevis från Landshövdingeämbetet, att jag i behörig ordning anmält mig såsom föreståndare för vår nu lagligt organiserade församling i Vallda, förstodo prästen och kronolänsmannen i socknen detta icke bättre än att de berättade för andra, att jag hade av Kungl. Majestät blivit utnämnd till ett bättre pastorat, men var, det visste de icke.»

Flertalet av våra nuvarande 125 metodistförsamlingar i Sverige, äro nu då detta skrives, lagligt organiserade och försedda med vårdhavande predikanter.

VÅRA PREDIKANTERS STUDIER.

Ända från vår verksamhets början och till 1874 hade vi ingen predikantskola. Men superintendenten hade på egen risk likväl anställt 40 lokalpredikanter i församlingarnas tjänst, och vi två presiderande äldste, J. P. Lars-

son och B. A. Carlson, fingo i uppdrag att undervisa dem så gott vi kunde. Att nu tala om alla motigheter, som mötte oss i detta hänseende, är gagnlöst, men vi förelade våra unga bröder att på egen hand studera vår kyrkas studiekurs för predikanter på prov, under det de voro i tjänst. Dessutom fingo de följande förhållningsregler: 1) Vinnlägg dig om att vara en ostrafflig arbetare, som rätt delar sanningens ord. 2) Lär dig att grundligt förstå sanningens ord, vilket du tror dig vara kallad att predika. 3) Granska dagligen de Heliga skrifterna under bön till Gud. 4) Studera flitigt och bered dig för predikan i bönekammaren. 5) Välj alltid enkla och för dig själv begripliga texter, som äro passande för åhörarnas tillstånd och behov. 6) Då du uppträder för att predika, bör du alltid hava predikan klar och varm för din egen själ, så blir den vanligen detsamma för församlingen. 7) Vänta alltid att syndare skola bliva omvända varje gång du predikar. 8) Lär dig att grundligt känna dig själv och det folk, för vilket du predikar. 9) Besök troget dina medlemmar i deras hem, följande Pauli exempel att gå från hus till hus, på det att du må veta, vad var och en behöver samt på bästa sätt kunna dela och tillämpa sanningens ord till deras själars frälsning. 10) Gör allt vad på dig ankommer för barnen och de nyomvända, vilka äro under din vård. 11) Om du troget och samvetsgrant iakttager ovanstående föreskrifter, skall din predikan aldrig bliva fruktlös. — Därjämte fingo alla våra predikanter på prov vid varje årsmöte taga sina examina och uppläsa en avhandling över något givet ämne samt rapportera om sin verksamhet. Några av de givna ämnena må här nämnas. 1) Om syndens uppkomst och följder. 2) Vad är Guds vrede, och vem har Kristus försonat? 3) Huru kunna vi bäst främja vårt andliga liv? 4) Vad är skillnaden mellan frestelse och synd? 5) Är nyfödelse och fullbor-

dad helgelse samma sak? 6) Lägga vi den vikt vid läran om helighet, som Guds ord fordrar? 7) Om bön och bönhörelse. 8) Om själens odödlighet. 9) Om belöning och straff i evigheten. 10) Om det kristna dopet. 11) Om Herrens nattvard. 12) Om sabbatens helighållande. 13) Om nykterhetssaken. 14) Om bästa sättet att insamla medel för missionssaken. 15) Vad kunna vi mera göra för spridandet av våra religiösa böcker och tidskrifter? 16) Huru skola vi nå massorna av folket med evangelium? 17) Huru skola vi få större kärlek till Guds verk? 18) Huru skola vi bemöta dem som förneka Gud eller försmäda hans namn? 19) Huru skola vi bäst behandla väckta och sökande själar? 20) Huru kunna vi väcka en kall och död församling? 21. Huru skola vi stärka den inbördes kärleken till varandra? 22) Huru skola vi uppfostra barnen, så att de ära och hedra sanningen och förakta falskhet och lögn? 23) Vilka äro de misstag vi begå vid små barns undervisning i andliga ämnen? 24) Vilka äro de största faror, som vår ungdom är utsatt för, och huru kunna vi skydda dem för dessa faror?

BÖRJAN TILL VÅR PREDIKANTSKOLA.

1874 År 1874 i slutet av februari månad begyntes en förberedande predikantskola i Örebro under ledning av pastor A. H. Berg. Denna vår lilla undervisningsanstalt blev till stor hjälp och välsignelse för vår kyrkas verksamhet i Sverige. De första elever, som anmälde sig till skolan, voro följande unge män: C. Ljunggren, C. P. Carlsson, A. Jonsson, C. J. Lundblad, C. A. Andersson, P. G. Bergdahl, M. Elander, A. F. Häggström, P. A. Juhlin, J. F. Svenborg och P. G. Söderlind.

År 1876 blev skolan flyttad från Örebro till Stockholm och sedan efter några år till Uppsala, där den ännu är förlagd. Den är nu onekligen i ett bättre skick än vad den någonsin varit och vinner allt större och större anseende. För närvarande räknar den cirka 30 elever och tre ordinarie lärare. Från skolans början hava följande bröder varit där anställda som ordinarie lärare: A. H. Berg, G. Fredengren, W. Henschen, J. E. Edman, E. Stenholm, A. Hallén, E. Schütz, K. A. Jansson, H. Carlsson, A. Strömstedt och G. Lennarth. Dessutom hava flera tillfälliga lärare varit anställda under årens lopp.

Undervisningen i de olika läroämnena utföres systematiskt och praktiskt, så att våra unge män, då de utkomma från skolan efter en 4-årig studietid, hava en god grund lagd för vinnande av ett ännu större kunskapsmått, som de sedan själva kunna skaffa sig.

Pastor K. A. Jansson, som under flera år varit skolans föreståndare, är en praktisk man med en mångsidig begåvning och ovanligt stor arbetsförmåga. Såsom lärare och predikant har han utövat stort inflytande. Han har ock under åtskilliga år varit redaktör för Svenska Sändebudet och fyra gånger delegat till generalkonferensen samt presiderande äldste i 11 år. Han blev av Ohio Wesley Universitet i Amerika utnämnd till teologie doktor 1910.

BÖRJAN AV VÅR SÖNDAGSSKOLVERKSAMHET I SVERIGE.

Den första metodistiska söndagsskolverksamheten i Sverige var egentligen den, som pastor Georg Scott började under sin verksamhetstid i Stockholm. Men Meto-

dist-Episkopalkyrkans söndagsskolverksamhet i Sverige begynte dock icke förr än år 1866, då vår första söndagsskola bildades i Visby av pastor Adolf Cederholm. Han sändes från Norge till Visby 1865 på uppmaning av vår kyrkas missionssällskap. Han var alltså vår kyrkas första banbrytare i Sverige. Han verkade på Gottland med stor framgång och organiserade s. k. metodistklasser i Visby, Östergarn, Lau och Klintehamn. Men söndagsskolverksamheten i Visby under hans och hans hustrus ledning var dock det förnämsta av hans arbete på Gottland. I följd av ett svårt bröstlidande avled han redan den 16 mars 1867 och blev begraven å Visby kyrkogård.

SVERIGES FÖRSTA ÅRSKONFERENS.

Sveriges årskonferens organiserades av biskop E. G. Andrews i Uppsala den 2 augusti 1876 med 56 predikanter. Alla dessa predikanter med undantag av två, B. A. Carlson och J. P. Larsson, hade blivit anställda av superintendenten utan samråd med någon av de andra två äldste, som varit hans assistenter och tjänstgjort som presiderande äldste från verksamhetens början. Vi tro dock att han handlade efter bästa förstånd och menade väl, men det visade sig snart, att somligas karaktär var bristfällig, vadan de förorsakade oss stora ledsamheter. Flera måste avskedas. Av grannlagenhet nämna vi icke deras namn, men för sakens skull ansågo vi oss tvingade sedan årskonferensen var bildad, att på ovannämnda sätt sätta vår kyrkoordning i respekt.

EN BRYTNING.

Förut hade vi haft att kämpa mot fiender utifrån, men nu begynte striden inom vårt eget läger och det på allvar. Konspiration och tal om prästvälde mötte oss överallt, men vi gåvo icke vika en hårsmån från sanning och rättvisa, och Gud allena var den, som hjälpte oss i vår svaghet, så att vi ej förlorade en enda plats i vår mission under denna sållningens tid.

Till en början förlorade vi visserligen en del obefästade medlemmar, i synnerhet i Örebro, där den avskedade predikanten tog sig för att bilda en frimetodistförsamling samt omedelbart därefter ordinera icke mindre än elva diakoner i sin nya kyrka. Samma dag han gjorde detta sade han till sin nybildade församling: »Nu, mina älskade vänner, kan jag dö lugnt, ty dessa mina nya ämbetsbröder skola med oss komma att i en snar framtid uppbygga en stark frimetodistkyrka i Sverige.» Men huru gick det med detta hans djärva företag? Det gick så, att innan årets slut var hans nya församling upplöst och han själv för andra gången avskedad. Flertalet av hans medlemmar återkommo till vår kyrka. Här föreligger åtminstone ett bevis på, att Gud icke använder vem som helst till reformator i sin kyrka på jorden. Lika säkert är det, att om icke Gud hade varit med oss och om grundvalen för vår kyrka i Sverige icke hade varit rätt lagd, så hade vi under denna kritiska tid alldeles säkert lidit nederlag. Det var icke blott en enda person, som föranledde brytningen, utan många stora förmågor hade sin hand med i spelet. Mångt och mycket av människans liv på jorden står i förening med omständigheter, som kräva en utförlig förklaring, men det torde vara bäst att sådant får vara förborgat till den sista stora dagen. Amos 5:13. Nog av, Gud var det,

som gav sitt folk seger över det onda, och därför skall han allena hava äran.

1875-79 Tiden för vår kyrkas verksamhet i Sverige åren 1875—1879 skulle vi med skäl kunna kalla för de fyra svåra åren, ty då hade, såsom det syntes oss, alla ondskans makter samlat sig mot oss och vår sak. Likväl betrakta vi nu denna tid såsom nära nog en av de bästa tider för vår kyrka i Sverige. Om jag icke under min verksamhetstid hade gjort noggranna anteckningar om vad jag ansett vara av värde, skulle jag aldrig kunnat skriva denna min historik. Men med ledning av dessa anteckningar kan jag nu lämna tillförlitliga uppgifter om de sakförhållanden som jag bevittnat. Jag vill härmed lämna några statistiska uppgifter för de fyra s. k. svåra åren:

1875 År 1875 hade vi 28 kyrkor, 5,023 medlemmar, 4,136 söndagsskolbarn; bidragen till predikanternas avlöning voro 1,235 kr. och missionskollekten 5,367 kronor.

1879 År 1879 hade vi 43 kyrkor, 7,516 medlemmar, 6,643 söndagsskolbarn; bidragen till predikanternas avlöning voro 9,621 kr. och missionskollekten 6,149 kronor.

Här se vi tydliga bevis på, att om Gud är med sina barn, ho kan då vara emot dem?

GÖTEBORGS DISTRIKT 1880—1884.

Angående mina resor m. m. på Karlskrona distrikt och Stockholms distrikt är antecknat på annat ställe i
1880 denna historik. År 1880 blev jag vid vårt årsmöte i Eskilstuna av biskop Merrill utnämnd som presiderande äldste för Göteborgs distrikt.

Vår kyrkas verksamhet i Göteborg, rikets andra stad,
1868 begynte vid Stigbergsliden i Majorna i november 1868.

I samma predikolokal hölls även vårt andra årsmöte i Sverige 1869.

Men utanför staden Göteborg, i Vallda och Släp, hade sjömän, omvända bland metodisterna i Amerika, hållit predikningar och bönemöten och även bildat en metodistklass några år innan vår kyrkas verksamhet i Göteborg begynte.

Då jag nu hade anlänt till mitt nya arbetsfält och gjorde min första kvartalresa på distriktet, fann jag mycket, som ingav mig gott hopp om framgång. Jag fann även orsak till ledsnad, icke för våra församlingars skull, utan emedan motståndet till vår kyrkas verksamhet i Halland och Bohuslän befanns vara mycket svårare än i någon annan del av landet.

Jag hade nära 30 predikoplatser att besöka på distriktet. Alla dessa hade icke egen predikant, utan somliga voro lagda till andra församlingar. En av dessa var Grebbestad. Där hade vi förut haft predikant stationerad ända sedan 1874, men i följd av svårt motstånd hade platsen i flera år varit utan predikant. Den som sist varit anställd där hade blivit så gott som bortjagad, och myndigheterna hade dömt honom att böta 700 kr. därför att han icke hade åtlytt ett kyrkorådsförbud. Denne man var Isak Finérus. Då jag tillträdde distriktet, fann jag, att den lilla metodistförsamlingen i Grebbestad var upplöst, emedan den på länge ingen predikant haft. Men där fanns en medlem kvar med ett nära nog skräckinjagande missionssinne, nämligen en gammal änkefru. Hon skrev genast till mig bl. a. följande: »Jag begär härmed av eder, att ni genast sänder oss en metodistpredikant till Grebbestad, och därest ni icke gör det, så kommer jag att instämma eder till Kristi domstol.» Jag kunde naturligtvis icke så där låta kommendera mig, ehuru jag hyste stor aktning för hennes heliga enfald.

I själva staden Göteborg hade vi då ännu ingen kyrka, utan församlingen hade från verksamhetens början hjälpt sig fram med en liten obekväm, dock ganska trevlig sal i stadsdelen Pustervik. Men den 11 november samma år lade vi grundstenen till vår första kyrka i Göteborg vid övre Husargatan, mitt emot fästningen Kronan. Den 28 juli 1881 blev kyrkan högtidligen invigd av biskop J. P. Peck. Skulden på densamma var obetydlig. Numera hava vi tre präktiga kyrkor i Göteborg samt dessutom två församlingar, som ännu icke ha egna kyrkor. Då jag 1880 mottog Göteborgs distrikt, funnos därpå endast 12 kapell och 2,148 medlemmar samt 1,841 söndagsskolbarn. Missionskollekten för föregående år var endast 1,270 kr. och bidragen till predikanternas avlöning uppgingo till 2,845 kronor.

Fyra år därefter eller 1884 hade vi på Göteborgs distrikt 23 kapell, 3,964 medlemmar och 2,755 söndagsskolbarn. Bidragen till predikanternas avlöning uppgingo till 6,393 kr. och missionskollekten till 2,881 kr., ehuru under årens lopp icke mindre än fyra församlingar på distriktet hade blivit lagda till andra distrikt.

VÄCKELSER OCH OMVÄNDELSER.

År 1882 utbröt en kraftig väckelse på hela vårt vidsträckta arbetsfält, men kraftigast var den i Göteborg, där den varade i över två månader, då religiösa möten höllos varje afton. Den 18 september erhöll jag brev från pastor K. Lundgren, däri han rapporterade bl. a. följande: »Vi hava nu fullt hus varje afton — 30 à 40 personer uppstå och begära förbön vid varje möte. Omvändelserna äro klara och kraftiga. Ett stort antal har

sökt och funnit frid med Gud, och ett lika stort antal har sökt och funnit välsignelsen av ett rent hjärta.»

Den 10 september 1882 kom jag till Hallsberg för 1882 att där hålla kvartalmöte. Efter predikan hade vi nattvardsgång, och Gud kom oss mycket nära. Efter gudstjänsten kom ett ungt fruntimmer in till mig och bekände under tårar sig hava syndat mot mig och bad om förlåtelse. Jag kände henne icke och visste icke vem hon var. Men hon berättade för mig, att då jag vid ett tillfälle flera år förut varit i hennes föräldrahem och predikat och döpt flera barn tillhörande en baptistfamilj, som hade fått samvete över att deras barn icke blivit döpta, så hade hon under gudstjänsten gått in i mitt sovrum och undersökt fickorna i min överrock och där funnit några karameller, vilka hon tillägnade sig. Men vad hände? Hon fick därigenom ett sjukt samvete, som icke gav henne någon ro. Hon hade sedan blivit väckt av Gud och var nu en allvarligt sökande själ men kunde icke, såsom hon sade, finna någon frid, förr än hon hade lättat sitt samvete med en öppen bekännelse. Sedan hade vi gemensam bön till Gud, och innan vi skildes, fick hon frid med Gud och ett gott samvete samt kunde tacka Gud för en frälst själ. Hon lever ännu och har i många år varit en nyttig och verksam medlem av den stridande församlingen på jorden.

ETT BARNS TRO.

Den 14 februari 1883, begärde min son John, som 1883 var fem år gammal och varit hårt sjuk i mässling, tillåtelse att få gå ut en stund för att försöka sina krafter. Han erhöll denna tillåtelse. Men om en stund återkom han med hela sitt ansikte betäckt med små röda kulor.

Han var mycket bedrövad och frågade mig, vad han skulle göra för att bliva utav med detta onda? Jag svarade, att jag för tillfället icke visste något bättre medel än att bedja Gud om hjälp. »Nå väl», sade han, »det vill jag göra.» Han gick genast in i ett annat rum och föll på knä och bad ivrigt, att Gud skulle taga bort de röda kulorna från ansiktet. Då han uppstod från bönen, gick han några slag över golvet, tog sig med händerna i ansiktet och sade: »Nej, det onda är ännu icke borta.» Därpå föll han ned på sina knän igen och bad till Gud. Sedan gick han till sin moder och bad, att han skulle bliva avklädd och få gå och lägga sig, vilket ock omedelbart skedde. Jag hade hela tiden stått bakom en dörr och sett och hört honom. En stund därefter gick jag in i hans sovrum för att se, huru det var med honom, och med ens som han fick se mig, reste han sig upp i sin varma bädd och utropade: »Pappa, jag bad till Gud två gånger och blev ögonblickligen bra — se», sade han, i det han visade mig sitt rena ansikte. Det är en sådan enfaldig barnatro, vi alla behöva och kunna få, om vi komma i ett rätt förhållande till Gud.

1891 År 1891 den 28 september blev min äldsta dotter Hanna, som mig veterligt aldrig varit ute i synden, så kraftigt väckt av Gud, att jag mitt i natten blev kallad att stå upp och bedja med henne. Kampen var svår, men andra dagen på morgonen hade hon en härlig frid med Gud. Sedan har Gud frälst det ena efter det andra av mina tidigt moderlösa barn; så att jag tror med Guds hjälp, att alla mina sex barn äro med mig på vägen till himmelen, pris ske Gud!

1896 Under böneveckan på nyåret 1896, utbröt i St Markusförsamlingen i Stockholm en så kraftig väckelse, att vi fingo bedja med 50 à 60 sökande själar varje afton, och över 100 av församlingens medlemmar sökte välsignelsen av ett djupare verk av Guds nåd och andlig

kraft från höjden. Då jag kom hem sista aftonen av böneveckan, nedskrev jag följande ord i min dagbok: »Då det är så härligt och skönt vid Herrens fotapall, vad skall det då icke bliva omkring hans trón i himmelen!»

VARI BESTOD HEMLIGHETEN TILL VÅR KYRKAS STORA FRAMGÅNG UNDER HENNES FÖRSTA 20-ÅRIGA VERKSAMHET?

Svar: Det beror på vad man menar med »hemligheter». Somliga sådana kunna skada, då andra däremot gagna. Jesus sade till sina lärjungar vid ett tillfälle: »Säg det för ingen!» Det gällde då att icke hindra en god sak. Men inför ovanstående fråga hava vi inga hemligheter att förtiga, utan endast att berätta uppenbara sanningar:

Den huvudsakliga orsaken till vår kyrkas framgång var egentligen den, att Gud var med sitt folk och gav det nåd att arbeta för själars frälsning samt vaka över varandra i kärleken. Under sådana förhållanden går Guds verk alltid framåt. Däremot, då människor hålla hemliga möten för att få sin egen vilja utförd, drager Guds ande sig alltid undan och låter människan få pröva sin egen kraft.

En av orsakerna var onekligen den, att Gud givit oss en kraftfull ledare för verksamheten, nämligen vår superintendent, pastor V. Witting.

Vi vilja därför i korthet ägna hans minne några erkänsamma ord: Pastor Witting var på sin tid en verklig banbrytare i Sverige. Det var han, som år 1868 gav signalen till den religiösa realismens strid och som

med seger och framgång slog alarm över fraserna och den statskyrkliga formalismens gudsdyrkan. Så vitt jag vet, har ännu ingen i vårt land så obarmhärtigt gisslat den fåfänga formalismen som han gjorde det. Han var en stor personlighet i allt, men icke ofelbar. Hans religiösa läggning och entusiasm inbragte honom ofta smälek. T. o. m. inom hans egen vänkrets fanns det somliga, som icke gillade hans arbetsmetod. Men han var aldrig oförsonlig, utan i en broderlig anda kunde han samverka även med dem, som icke gillade hans sätt.

Den kristendom, som de första metodisterna i Sverige predikade, var icke bunden. I huvudsak bestod den av förkunnelsen om försoning och helighet. Huvudtemat i varje predikan var: »Helighet Herranom». Själva kristendomen ansågs bestå av Guds liv i människan och människans liv i Gud. Grundprincipen i denna religion var: kristligt sinnelag och fullkomlig kärlek till Gud och människor.

Valet av texter för predikan ansågs vara av stor betydelse. Man följde då icke statskyrkans predikotexter, utan predikanterna kunde välja sådana texter, som Gud ingav dem i bönekammaren — de mest tydliga och enkla som lämpade sig efter folkets behov.

En viktig orsak till vår kyrkas framgång var ock den, att vårt folk voro kristna alla dagar och trodde på Kristus.

I alla våra församlingar var det ursprungligen praxis, att icke intaga någon medlem i full förening, som icke först hade offentligt redogjort för sin omvändelse och blivit av ledaremötet vederbörligen rekommenderad såsom verkligt omvänd till Gud. Följden härav var i många fall den, att våra predikanter kunde vid ett offentligt möte uppmana vilken som helst av sina medlemmar att leda i bön; och vårt folk trodde verkligen, att de fingo vad de bådo Gud om.

Plikten att helt överlämna sig åt Gud, till dess varje

spår av ens eget jag låg på självuppoffringens altare, var en allmänt känd sak bland vårt folk och en absolut betingelse för erhållande av en större andlig kraft från Gud.

Våra första metodister i Sverige hade över huvud taget inga predikanter med någon större naturlig begåvning, och vårt folk frågade icke heller mycket därefter, emedan de ansågo den andliga begåvningen vara av väsentligt större värde. Deras önskan var därför, med avseende på denna sak, att få sådana predikanter, som de trodde vara kallade av Gud att predika evangelium.

Då därför vid våra första årsmöten predikanter skulle intagas på prov i reseföreningen, upptogs alltid den frågan först: »Kan han föda Kristi hjord och bringa själar till Kristus?»

Att predika evangelium och vårda Guds församling ansågs såsom det högsta uppdrag, som en människa kunde erhålla på jorden. Gudstjänsterna fingo i allmänhet aldrig hållas långa, högst en och en halv timme. Bönen var den viktigaste av alla religiösa övningar, och församlingssången utgjorde en väsentlig del av gudstjänsten, men någon sorgemarsch spelades aldrig, utom vid begravningar, och ingen gudstjänst började med ett pinglande förspel på orgeln, som nu flerstädes är i bruk. Ofta brukade våra sångare samla sig en halv timme före varje gudstjänst för att sjunga sina livliga sånger, under det folket samlades. De sjöngo icke alltid efter alla konstens regler, men de sjöngo i anda och sanning och lade hela sin själ i sången till Guds ära. Följden härav blev vanligen den, att då gudstjänsten började, voro deras hjärtan redan så uppvärmda, att de under gudstjänsten kunde sjunga lättare och leda församlingen att sjunga med. Sedan blev det ock en lätt sak för predikanten att hålla Guds ords spegel framför folkets ansikten och inbjuda dem att skåda in i frihetens

fullkomliga lag samt mottaga Kristus till frälsning från all synd. Det var detta, i förening med Guds ande, som drog folkets hjärta till Gud.

Vi erkänna gärna, att vi och vårt folk även på den tiden hade många brister och att enstämmigheten bland oss icke alltid var den bästa, men mig veterligt översågs det aldrig med någon orättfärdig handling inom Guds hushåll. Själva ryktet därom skulle hava vänt upp och ned på hela kyrkan. Men på samma gång kan man vara övertygad om, att om någon ville försöka att hos andra borttaga fläckar med blodiga eller orena fingrar, han snart fick besked om, »att ljussaxen i det allra heligaste var av renaste guld.»

Våra första metodister i Sverige trodde på väckelse, men icke så, att vår kyrkas största behov var väckelse, såsom somliga i vår tid nu mena. De trodde, att vår kyrkas och alla andra evangeliska kyrkors största behov var att undfå den Helige Andes kraft.

»Det var när Anden hade kommit över de äldste i Israel som de profeterade, men icke annars». Så var ock förhållandet på pingstdagen i Jerusalem. När Guds ande kom över församlingen, som trodde på Faderns löfte, så profeterade de, och omedelbart därefter följde väckelse bland de närvarande. Att den första kristna församlingen kunde i Guds andes kraft med framgång sköta denna väckelse, visas bäst därav, att församlingen ökades på en dag med tre tusen själar av de väckta och nyomvända.

Utan undfående av den Helige Andes kraft skola vi, som nu leva, aldrig få någon andlig väckelse till stånd och allra minst kunna sköta den såsom sig bör.

År 1884, då mina fyra år på Göteborgs distrikt voro tilländagångna, blev jag av biskop Hurst sänd till Finland, efter att hava omväxlande i 15 år tjänstgjort som presiderande äldste på alla våra distrikt i Sverige. Men

angående vår kyrkas verksamhet i Finland och St Petersburg hänvisa vi till en avdelning längre fram i denna vår historik.

MIN ÅTERKOMST FRÅN FINLAND TILL STOCKHOLM.

Efter min sjuåriga verksamhet i Finland och Ryssland blev jag 1891 för tredje gången sänd till Stockholm och stationerad i St Paulsförsamlingen. Under min treåriga vistelse där hade vi, fastän under kamp och hårt arbete, liksom förut att glädja oss över Guds verks framgång, och vi fingo mottaga icke mindre än 140 nya medlemmar i full förening såsom en ren tillökning i församlingen.

Dessutom grundlade vi i februari 1893 en ny mission vid Brännkyrkagatan 135, där vi först bildade en söndagsskola, som inom några veckor räknade över 70 barn av de allra fattigaste i Stockholm. Utom söndagsskolverksamheten underhölls platsen med regelbunden predikan och klassmöten två gånger i veckan, så länge jag var kvar i församlingen. Denna verksamhet är nu upplöst och förenad med St Paulsförsamlingen.

När min tid var ute i St Paulsförsamlingen, blev jag förflyttad till St Markusförsamlingen, där jag fick stanna i fem år. Under denna tid ökades församlingen med 120 goda medlemmar i full förening och ganska många på prov, och det är glädjande för oss att veta, att flertalet av dessa ännu står kvar, trogna Gud och vår kyrka.

Söndagsskolan i St Markusförsamlingen ansågs på den tiden såsom en av våra bästa söndagsskolor i Stockholm. Detta berodde onekligen mest därpå, att Gud hade utsett för denna vår söndagsskola en av våra bästa söndags-

skolföreståndare inom vår kyrka i Sverige, nämligen handlanden F. W. Johansson, som ännu, då detta skrives, förestår nämnda skola och som för övrigt utför ett gott arbete inom Guds församling.

I KÖPING.

1899 År 1899 blev jag flyttad till staden Köping, visserligen en mindre plats, men likväl en av våra bästa församlingar i vårt land, åtminstone i ekonomiskt hänseende, ty vi hade redan på den tiden icke mindre än 22 gårdsägare inom vår församling, som då icke räknade mer än cirka 140 medlemmar. Det andliga tillståndet på platsen var även berömvärt både inom vår församling och inom de andra kristna församlingarne i staden. Stor enhet och endräkt rådde emellan dem alla. Jag trivdes där utmärkt gott, och församlingen och söndagsskolan förökades.

I KALMAR.

1902 Efter en tid av jämt 30 år blev jag åter sänd till min gamla församling i Kalmar. Jag minnes aldrig, att jag förut varit missnöjd med att gå vart helst Gud och kyrkan sänt mig, men denna gång tyckte jag att man nästan fordrade för mycket av mig, dels därför, att jag hade blivit flyttad från en församling efter jämförelsevis kort tid, där Gud hade givit oss framgång, till en nu mycket svag församling, som var belägen över 60 svenska mil från mina barn, som hade plats i Stockholm och därför måste bo där, och dels därför att jag redan vid årskonferensen fick aning om, att ställningen i församlin-

gen i Kalmar i flera år varit i starkt nedåtgående. Att min företrädare gjort sitt bästa, är jag alldeles viss om, men förändringen till ett svagare tillstånd hade onekligen skett långt förut.

Jag tänkte likväl, att jag på intet villkor ville vara räknad bland de predikanter, som icke äro villiga att gå till andra platser än sådana, där allting står färdigt för dem. Jag flyttade och blev väl mottagen av min gamla hedervärda församling, men jag fick genast veta, att 4:de kvartalkonferensen hade givit den presiderande äldste tillkänna, att församlingen icke kunde bidraga något till predikantens lön, emedan denna nu var till ytterlighet överansträngd. Jag tog saken lugnt och begynte mitt arbete i Guds namn på mitt nya arbetsfält. Mitt första arbete var att leda ett bönemöte, till vilket sex personer hade infunnit sig. Jag sade dem bl. a. att jag var glad över att se så många vid bönestunden, vilka, som jag trodde, voro verkligt intresserade för Guds sak på platsen. Jag uttalade hoppet, att de skulle stå troget med mig i arbetet för själars frälsning och församlingens uppbyggande.

Välkomstfesten var mycket välsignad, men jag tillkännagav för församlingen, att därest vi icke finge framgång i vårt gemensamma arbete, komme jag icke att stanna länge i Kalmar.

På tionde dagen efter min ankomst lyckades det mig att bilda en epworthförening, som sedan under året ökades till 53 medlemmar. Församlingen ökades med över ett 30-tal goda medlemmar i full förening, och även ett antal antecknades på prov. Bidragen till predikantens lön ökades från 800 till 1,600 kronor, och missionskollekten var nära dubbelt så stor som året förut. Men efter endast ett års vistelse på platsen blev jag flyttad därifrån och av biskop McCabe anställd som presiderande äldste i Finland för andra gången.

Avskedet från församlingen i Kalmar var mycket hjärtligt. Nästan hela församlingen och många utomstående följde mig till ångbåten. Aftonen före avresan hade vi nattvardsgång, en av de härligaste stunder, som jag någonsin varit med om.

Våra första kvartalmöten i Sverige voro för vårt folk av stor betydelse — de voro verkliga högtider, då varje medlem på kretsen var närvarande, så framt möjligt var. Då kvartalmötet hölls över en söndag, började det vanligen med predikan fredagsafton, och lördagsafton hölls kvartalkonferens. På söndagen höllos två predikningar, kärleksfest och nattvardsgång. Vårdhavande predikanten deltog alltid med den presiderande äldste i ledningen av varje gudstjänst under kvartalmötet.

*

Min verksamhet i Finland under min andra verksamhetstid därstädes skildras under rubriken: Metodismens uppkomst i Finland.

MOTSTÅND OCH FÖRFÖLJELSE.

Det är ännu en sanning, att intet gott företag vinner framgång utan motstånd; och lika sant är det, att den som slår till hårt, han får slag igen.

Att metodistkyrkan i Sverige hade en ovanligt stor framgång under de första 20 åren, kan ingen med skäl bestrida. Men motstånd saknades heller icke. Utom alla de nidingsdåd, som ofta utfördes av pöbeln mot vårt folk och våra gudstjänsthus, blevo flera av våra predikanter ofta kallade inför kyrkoråd och domstolar och t. o. m. dömda till flera dygns vatten- och brödstraff eller att betala höga böter, från 300 till 750 kronor. Då skulle du varit med i striden, som ingenting vill göra för världens evangelisering.

De av våra predikanter, som voro mest utsatta för den tidens förföljelselusta voro: Johannes Nilsson, J. Th. Kjellstrand, C. Englund, I. G. Finérus och B. A. Carlson. Märk väl, att förföljelsen mot dem uppstod endast därför, att de predikade evangelium och förvaltade sakramenten, enligt Guds förordning, samt ej ville vika för motståndet och det lutherska prästerskapets herravälde.

Vi vilja nu giva några exempel på den tidens bitterhet mot metodismens sociala och missionerande verksamhet. Men av grannlagenhet vill jag inskränka mina fakta endast till de händelser, som timat under min egen personliga verksamhet i missionens tjänst.

Lantbefolkningen var på den tiden mycket demoraliserad. Vilda slagsmål och övervåld hörde till dagens händelser. Brännvinsbrännerier och lönnkrogar funnos i nästan varje by på landet.

Tidigt på våren 1870 blev jag inbjuden att predika och hålla några religiösa möten i en by vid namn Persmåla i Tvings socken i Blekinge län, cirka fyra mil från Karlskrona. Då vi där började vårt första möte hos en lädermakare vid namn B—n, kommo tvenne halvt berusade män inrusande i predikolokalen och sökte att med ohöviska ord och åtbörder avbryta gudstjänsten. Den äldre av dem vid namn Peter Gummeson var riksdagsman och stor brännvinsbrännare, och den andre var hans måg, en ung handlande. Då jag tydligt insåg att min ställning blev mer och mer kritisk, vände jag mig till husvärden och frågade honom, om han icke hade upplåtit sitt hus åt mig för mötets hållande? Därtill svarade han högt: »Jag har det». Sedan vände jag mig till fridstörarne och bad dem vänligt vara tysta, men de blevo ännu värre. Då tog jag en allvarlig min på mig och befallde dem att tiga och sätta sig eller att genast avlägsna sig, så framt de icke ville, att jag skulle överlämna dem i lagens händer. Då ryckte den yngre den

äldre i rocken och sade: »Far, det är bäst att vi gå,» och så gjorde de, men utkomna på gården slungade de en sten mot fönsterposten där jag stod. Sedan fingo vi i frid och ro fortsätta våra gudstjänster i tre dagar. Själar blevo frälsta under varje gudstjänst, och alla de troende på platsen utfrågade noggrant vilken tid jag höll min morgonbön samt begärde att då få vara närvarande. Rykten voro varje dag i omlopp, att jag icke skulle komma därifrån med livet. Dock, Gud sörjde för den saken, och jag kom lyckligt till mitt hem. Men huru gick det med fridstörarne? En månad därefter reste riksdagsman G—n till Stockholm och dog av kräfta i tungan, och hans måg drunknade samtidigt i en damm nedanför sin egen ladugård. Många leva ännu, som kunna intyga sanningen av dessa händelser. »Gud låter icke gäcka sig; vad människan sår, får hon ock uppskära.»

År 1871 ägde en liknande händelse rum. Jag blev en dag i maj månad inbjuden att komma och predika i en by vid namn Wång i Blekinge län, cirka två mil från Karlskrona. På aftonen samma dag, då jag efter mörkrets inbrott kom med gästgivareskjuts i närheten av nämnda plats, blevo vi överfallna med stenkastning av ett sällskap unga män, som hade beslutat att giva mig ett dråpslag, så att gudstjänsten skulle bliva om intet. En stor sten kom flygande med stark fart förbi mitt huvud, så nära, att den snuddade emot min mösskärm. Den som kastade stenen var äldste sonen i det hus, där jag skulle predika. Jag höll min predikan och därefter klassmöte utan att yttra ett enda ord om överfallet, och allt gick väl.

Tre år därefter blev den unge mannen väckt ur sin syndasömn och förd till Kristus genom en av våra lokalpredikanter vid namn A. Sjögren; men han fann ingen frid med Gud, förr än han hade offentligt bekänt sin synd och bett mig om förlåtelse. När jag sedan år

1880 reste som delegat till Amerika, gjorde han mig sällskap dit och var mig till stor glädje.

En av våra nyomvända unga bröder inom församlingen i Kalmar vid namn Johan Larson, som alltid hade ett gott ord att säga om Jesus till alla, som han kom i beröring med, mötte en mörk höstafton 1872 en skara unga män, som förde ett förfärligt oljud. Han stannade och tilltalade dem vänligt i Herrens namn samt varnade dem för den tillkommande vreden. Men de blevo därför så förbittrade, att de slogo honom med stenar, så att han efter några dagar dog därav.

Efter vårt årsmöte i Kalmar år 1871 uppstod det en formlig förföljelse mot metodistkyrkans verksamhet i staden och på hela kretsen, och allra svårast blev det för mig, vilken såsom ensam predikant på platsen måste vara kvar, sedan årsmötet var slut. T. o. m. min unga hustru blev överfallen på gatan mitt på ljusa dagen, och nästan varje vecka fingo vi bekosta insättning av nya fönsterrutor, som blivit inslagna i vårt kapell. Det gjordes t. o. m. försök att sätta eld på kapellet, och stundom inträffade det vid våra gudstjänster och bönemöten, att då våra snälla systrar uppstodo från bönen, voro deras klänningar hopsydda, så att de icke utan hjälp kunde komma åtskils.

En dag samma år var jag på besök hos en sjuk änka, tillhörande Kalmar församling. Hennes son, som var sjöman, hade nyligen kommit hem och var mycket förbittrad över att hans moder blivit metodist. Därför hade han beslutat att hämnas på mig och hade ställt sig bakom en dörr i portgången med en yxa i handen för att hugga eller slå mig, då jag skulle gå ut därifrån. Men Gud avvärjde överfallet, så att jag kom lyckligt och väl därifrån. Den unge mannen berättade sedan för sin moder om allt och sade, att han icke hade mod nog att slå till mig.

Vid ett annat tillfälle, då jag besökte en av våra medlemmar, som låg döende, inträffade, att en statskyrkans präst kom dit vid samma tid. Jag kände honom icke, men han kände mig och lyfte sin käpp mot mig och frågade, vad jag hade där att göra? Jag svarade honom icke ett ord, utan avlägsnade mig, emedan jag tydligt såg att vår sjuke vän redan var sanslös. Några timmar därefter kom ovannämnda prästman upp till min bostad och bad mig vänligt om ursäkt för sitt beteende mot mig. Några år därefter sammanträffade vi med varandra på en järnvägsresa, då han ånyo bad mig om ursäkt; och jag är övertygad om, att han då var en sann och ödmjuk kristen. Han är nu död och har gått till himmelen, och Gud hjälpe mig att leva så, att jag får möta honom där, då vi ej mer skola missförstå varandra.

I början av år 1872 kom jag sent en afton till Ryssby, cirka två mil från Kalmar, för att predika och hålla klassmöte med våra där bosatta medlemmar, utan att veta att prästerskapet på platsen utfärdat kyrkorådsförbud mot mig. Några av våra vänner på platsen hade dock på omvägar fått veta, att kyrkorådet skulle komma med förbudet mot mig, men de sade icke ett ord till mig därom, och då vår gudstjänst avlopp som vanligt, trodde de, att kyrkorådsförbudet blivit inhiberat. Men då jag två veckor därefter återkom till Ryssby för att som vanligt predika evangelium, kom genast en av socknens kyrkovärdar in till mig och begärde ett enskilt samtal med mig. Han sade under djup rörelse, att han och två andra kyrkovärdar förra gången jag var där kommit till vår gudstjänstlokal för att på prästerskapets befallning uppläsa ett kyrkorådsförbud mot mig, men då de kommo in i förstugan, medan vi lågo på knä och bådo till Gud, kom det, som han sade, något hårt i hans bröst. Han sade då genast till de andra kyrkovärdarne, att han icke kunde gå in och läsa upp

förbudet, och de kommo överens att återvända hem. »Men vad skall nu jag, store syndare, sade han, göra med det hårda, som ännu sitter kvar i mitt bröst?» Jag uppmanade honom att uppriktigt bekänna sin synd inför Gud och bedja om nåd och förlåtelse. Han började genast att öppet bekänna sina synder och angav t. o. m. flera stora brott, som han i åratal hade burit på sitt samvete. Vi gräto och bådo tillsammans och hade en ljuvlig stund med Gud i bönen. Från och med den dagen förblev den gamle kyrkovärden Fält så länge han levde en ständig åhörare vid våra gudstjänster.

Då jag nästa gång kom till Ryssby för att predika Kristi evangelium, kommo socknens båda präster till vår sammankomst och hade med sig kronolänsmannen. Båda prästerna togo plats mitt framför predikstolen, och länsmannen tog stående plats vid dörren, klädd i uniform och med mössan på huvudet under hela gudstjänsten. Vi höllo vår predikan och ledde gudstjänsten på vanligt sätt, och Guds ande verkade kraftigt bland åhörarne. Då allt var avslutat, stego prästerna upp, och med en djup bugning tackade de mig vänligt. I vad syftemål de hade kommit med kronolänsmannen i sitt sällskap, veta vi icke, men något kyrkorådsförbud kom där aldrig på tal mer.

I november månad samma år blev jag instämd till rådhusrätten i Kalmar och inkallad tre gånger att stånda till ansvar för att jag hade sammanvigt i det heliga äktenskapet en man och en kvinna, tillhörande vår kyrka. Av samma rådhusrätt blev jag därför dömd att plikta 300 riksdaler riksmynt. Men jag vädjade till hovrätten, och denna domstol frikände mig från allt ansvar. Därefter vädjade åklagaren till konungen med begäran att jag skulle bliva dömd till ansvar. Men även konungen frikände mig och förklarade, att det ingångna äktenskapet var lagligt, emedan jag hade till fullo bevisat att jag

var ordinerad pastor och att kontrahenterna ägde laglig rätt att till vigselns förrättande välja vilken ordinerad pastor de behagade.

1874 Den 10 januari 1874 blev jag kallad att vid laga påföljd inställa mig inför Stockholms konsistorium att där stånda till ansvar för att jag hade förvaltat sakramenten: utdelat Herrens nattvard och döpt några av våra medlemmars barn. Inför det höga rådet blev jag vederbörligen rannsakad och underrättad, att därest jag icke ville förbinda mig att upphöra med att förvalta sakramenten, skulle åtgärder vidtagas, så att jag måste lämna landet och återvända till Amerika, varifrån jag hade kommit. Jag visade då mina ordinationsbetyg, som tydligt ådagalade, att jag ägde laglig rätt att predika evangelium samt döpa, viga och utdela Herrens nattvard. Jag förklarade, att jag icke ansåg min kallelse till predikoämbetet vara en blott mänsklig stadga utan en verklig gudomlig befallning, vadan jag måste mera lyda Gud än människor och att jag var redo att gå i fängelse, hellre än att svika Gud och den kyrka jag tillhörde. Då det höga rådet även fått veta, att jag var Amerikansk medborgare och märkte att jag var obeveklig, återtog det sitt förbud. Ordförande, Pastor Primarius, begynte på det mest vänliga sätt tala med mig om vårt folks utträde från statskyrkan och lovade, att prästerskapet skulle villigt biträda oss vid dess utförande, emedan en ny dissenterlag då nyligen utkommit. Därtill samtyckte jag hjärtligt, och vi åtskildes, som jag tror, såsom verkligt goda vänner.

En luthersk präst i Hallands län föreslog vid en kyrko-
1882 stämma i sin församling, år 1882, att den eller de, som öppnade sina hus till gudstjänst för andra trosbekännare än evangeliskt lutherska, skulle plikta fem kronor till kyrkan. Förslaget antogs.

1883 Den 24 mars 1883 erhöll jag ett brev från en av våra ledande bröder, tillhörande vår församling i Halmstad,

däri han bl. a. sade: Den lutherska prästen G. härstädes har anställt svår förföljelse mot oss metodister. Han påstår, att han skall utrota metodisterna från staden. Han har nyligen hållit ett möte med Stadsmöllans fabriksarbetare, av vilka många äro metodister, och sökt att på det mest nedriga sätt nedsvärta vår kyrka. Dessutom har han i förening med fabrikör W. haft flera förhör med våra medlemmar, därvid de blevo hotade med avsked från sitt arbete, om de icke ville övergiva metodisterna. Men icke nog härmed, broder L. Bertilson, som kostnadsfritt upplåter predikolokalen för våra gudstjänster, har nu till råga på allt fått kyrkorådsförbud.

Ett svårt hinder för vår verksamhet var ock svårigheten att kunna uppfostra våra barn. Vår söndagsskolverksamhet var i många år synnerligen tryckt, emedan våra barn i folkskolorna icke endast blevo strängt förbjudna att besöka metodisternas söndagsskolor och allmänna gudstjänster, utan ofta även hotade och utpekade bland de övriga barnen. Detta gjorde att våra vänners barn ofta kommo i ett underligt förhållande till sina föräldrar. Men Gud hjälpte oss och vårt folk att med tålamod lida förföljelsen.

ORSAKEN TILL FIENDSKAPEN MOT METODISTKYRKANS VERKSAMHET VID DESS BÖRJAN I SVERIGE?

Folket var vid denna tid i allmänhet försänkt i stort andligt mörker, och formalismen inom statskyrkan hade tagit överhand, vartill kom, att landets lagar voro direkt emot all frikyrklig verksamhet.

Det predikades nästan överallt i landet, att metodismen var en i högsta grad farlig villolära. Kornelii kyrkohistoria, vilken då användes som lärobok i alla landets

högre läroverk, bidrog mycket därtill, emedan den hade ett särskilt kapitel om metodismens villfarelse i lära och kyrkoordning.

Det är ock möjligt, att våra första predikanter icke alltid voro så visliga, som de bort vara och att de kanske heller icke alltid visste, huru de skulle bemöta ett hårdnackat och illfundigt motstånd.

Men i huvudsak var orsaken till moståndet helt enkelt den, att det måste vara strid på jorden mellan »ormens säd och kvinnans säd» och att »den som var född efter köttet förföljde den som var född efter Anden». När Kristi evangelium predikas på rätt sätt och i en rätt anda, blir det först strid och uppror i själen och sedan även utom oss — det onda och det goda drabba samman, innan någon verklig frid kan ernås. Den predikan, som icke har sådan verkan, är troligtvis icke Kristi evangelium.

STATSKYRKOPRÄSTER SOM VISADE VÄNLIGHET MOT METODISTKYRKANS VERKSAMHET.

Att många statskyrkopräster voro emot metodistkyrkans verksamhet, kan ej bestridas, men alla voro icke så sinnade, utan tvärtom glada över att metodismen hade kommit till Sverige.

Prästerskapet i Lund anordnade en gång ett särskilt möte för att diskutera frågan, huruvida man icke hade skäl att frukta för metodismens uppträdande i Sverige? Under meningsutbytet angående denna sak uppstod den högt lärde och högsinnade biskop Thomander och yttrade:

»Det är bättre för vår kyrka och vårt land att få eld och lågor, än att hava död och förruttnelse.»

Även den store nykterhetspredikanten och vältalaren, domprosten Peter Wieselgren, uttryckte sin glädje över att metodismen hade kommit till Sverige. Då en av våra bröder i Göteborg erbjöd honom Wesleys predikningar, sade han: »Wesley och hans arbete känner jag, och jag är glad över att metodistpredikanter kommit till vår stad. Hälsa och tacka pastor Witting.»

BESVÄRLIGA MISSIONSRESOR I SVERIGE.

Vi kunde hava tusen ting att berätta om våra resor i missionens tjänst på hav och land, men under ovanstående rubrik måste vi inskränka oss till endast några få av de mest minnesvärda, för att belysa vad en predikant måste vara beredd på att uthärda utan att uppgiva sitt mål.

Vid tiden för vårt arbetes början i Sverige funnos inga andra järnvägar än stambanan från Stockholm till Göteborg samt några korta banbitar inne i landet. Längs kusterna, där vi hade våra flesta församlingar, fanns ingen järnväg. Följaktligen måste vi antingen färdas på gästgivareskjuts eller gå till fots. Ofta inträffade det under vintrarna stora snöfall, så att man ej kunde färdas på skjuts och stundom heller icke till fots. Detta var fallet i slutet av mars månad 1872, då jag hade utsatt kvartalmöte och nattvardsgång i Karlskrona. 1872 Att då färdas på skjuts nio svenska mil från Kalmar till Karlskrona i djup snö, var otänkbart. Men jag ansåg det såsom min plikt, att våga företaget att gå dit till fots, emedan vi då icke hade någon ordinerad man på platsen. Jag klädde mig väl, tog mig god tid och begav mig åstad. Första dagen kom jag ej längre än till en plats som heter Bjurnäs, två mil från Kalmar, där jag på aftonen höll en kort predikan för

gårdsfolket. Andra dagen hann jag fram till en större by vid namn Söderåkra, där jag fick ett gott härbärge hos en kristligt sinnad bagare vid namn Strömgren. Under natten till tredje dagen hade det fallit betydligt mera snö, och vinden var mig emot. Men jag ville ändå icke avbryta min färd, fastän jag blev allvarligt varnad. Då jag hunnit omkring en halv mil i stark snöyra, kom jag till en stor snödriva, alldeles som ett högt berg. Jag funderade en stund över vad som var att göra, och slutligen fick jag syn på en liten öppning i den stora snödrivan. Där plumsade jag mig fram, men uppkommen mitt på höjden föll jag plötsligt ned i en djup håla, och i den var en översnöad gärdesgård. Jag började nu tänka på faran och på den välmenta varningen i Söderåkra, men det utsatta kvartalmötet i Karlskrona tänkte jag närmast på, vadan jag hastigt fattade beslut att anstränga mina krafter till det yttersta för att komma fram ur snödrivan, och det lyckades efter en stunds arbete. Sedan hade jag att vandra i djup och jämn snö genom en skog, som var en halv mil lång utan ett enda boningshus att gå in och vila uti. Flera gånger måste jag sätta mig ned på snön och vila, och en gång måste jag taga av mig mina våta strumpor och linda en näsduk om vardera foten samt sedan fortsätta min vandring. Sent om aftonen kom jag äntligen till en bondgård, där jag bultade på och begärde natthärbärge. Husmodern, som troligen hyste misstankar om vem jag var, bemötte mig ganska strävt och frågade vem jag var, som var så sent ute och färdades i ett så svårt väglag? Jag sade henne, vem jag var, och att jag var på väg till Karlskrona. »Jaså», sade hon, »är ni utav det folket, var då så god och stig in, ni får gärna låna hus över natten.» Därefter tog hon av mig mina våta kläder och gav mig torra sådana förutom varm och god mat samt en god bädd att vila uti. Tidigt på morgonen dagen därpå hade husfadern med sina söner och drängar varit ute och banat

väg för mig ett långt stycke. O, vad jag kände mig tacksam till Gud, som hade låtit mig träffa så goda människor på min okända väg.

Nästa afton kom jag uttröttad till en gästgivaregård som hette Gensjö, och där vilade jag påklädd på en soffa endast några timmar, emedan jag följande dag, som var Marie bebådelsedag, skulle vara i Karlskrona kl. 11 f. m. Jag kom också lyckligt fram endast 20 minuter senare än den för gudstjänsten utsatta tiden. Den dagen glömmer jag aldrig. Då jag inträdde i kyrkan, höll det nästan på att bliva panik — alla mina gamla vänner ville taga mig i famn — de hade förut genom telegram fått veta när jag hade till fots begivit mig från Kalmar. Om Guds andes inflytande någonsin vilat över mig och åhörarne, så var det då; ty aldrig hade jag förut varit med om en dylik andlig rörelse.

Gottland var vid tiden 1868—1872 ett av våra bästa missionsfält i Sverige. Vi hade redan då på denna ö i Östersjön icke mindre än nio predikoplatser, besatta med predikanter, nämligen: Visby, Buttle, Sjonhem, Kräklingbo, Bursvik, Vamlingbo, Östergarn, Slite och Kappelshamn. Alla dessa predikoplatser voro så belägna vid öns kuster, att den presiderande äldste måste vid sina kvartalbesök resa runt omkring hela ön, som är omkring 20 svenska mil lång och har cirka 60,000 invånare. Där förekommo ofta underbara väckelser och omvändelser, och knappast någon av våra predikolokaler kunde rymma alla, som kommo för att höra Guds ord. Sedan vår kyrkas första banbrytare i Sverige, pastor A. Cederholm från Norge, avlidit i Visby den 16 mars 1867 och pastor J. P. Larsson, hans efterträdare, flyttat därifrån till Göteborg, hade vi ingen ordinerad predikant stationerad på hela ön förrän 1873, varför den presiderande äldste måste regelbundet besöka varje predikoplats.

En gång, då jag kom till Gottland för att göra min van-

liga kvartalresa, inträffade det ett så stort snöfall, att jag i Vamlingbo, vid öns södra yttersta ända, blev insnöad, så att jag måste stanna där hos ett gammalt bondfolk i tre dygn. Men vad jag där under tiden fick utstå vill jag helst förtiga.

Emellertid hörde jag, från den första till den sista predikanten på detta vårt missionsfält, nästan intet annat än klagan över, att de icke hade fått något anslag av Missionssällskapet till sina reseomkostnader, och de begärde alla att jag skulle utverka anslag för dem hos superintendenten eller hos Missionssällskapet. Men jag lät dem veta, att jag själv på tre års tid icke hade erhållit ett enda öre av superintendenten till mina reseutgifter. Dessutom var min lön då endast 1,800 kronor, och på denna inkomst måste jag underhålla mig och min familj samt själv bestrida mina reseutgifter. Då jag kom till den näst sista stationen på ön och där fick höra samma klagan av predikanten, kände jag ett djupt deltagande för mina predikande bröder. Jag gjorde mig väl underrättad om, huru de voro avlönade och vilka reseomkostnader de möjligen kunde hava på sina respektive arbetsfält. Jag ville gärna hjälpa dem så gott jag kunde, men jag bekänner lika gärna, att jag kunde ock vara litet sträng emot dem ibland, då jag tyckte de gingo för långt i sina fordringar. T. ex., då predikanten vid omnämnda station frågade mig, vilken tid min skjuts skulle beställas, sade jag helt lugnt: Jag behöver ingen skjuts, jag ämnar gå till fots de tre mil, som nu äro kvar av min resa till Visby. Och jag gjorde det, endast för att visa mina bröder exempel på, att man i nödfall kan använda apostlahästarna och gå till fots.

I oktober månad 1873 blev jag av superintendenten kallad att resa till Dalarne och att där, antingen i Orsa eller Hansjö, öppna mission och sedan besätta platsen med predikant. Årstiden och väderleken voro ingalunda

gynnsamma för en sådan missionsresa så långt norr ut. Men jag lämnade mig själv och min familj i Guds hand och begav mig i väg på min resa. Allt gick väl, tills jag kom till trakterna mellan Falun och Léksand, där vägarna voro alldeles uppblötta, så att hästarna fingo så gott som vada fram i gyttjan. Det var på en sådan plats som hjulaxeln på vår vagn gick utav, så att både jag och skjutsbonden föllo huvudstupa ned i gyttjan. Vi kravlade oss likväl snart upp igen, alldeles oskadade; men vad var nu att göra? Skjutsbonden måste rida till närmaste by för att skaffa en annan vagn, och under tiden måste jag vara tålig och stå och vänta några timmar i min våta och smutsiga dräkt. Men ack, vad jag kände mig tacksam till Gud att icke något värre hade hänt mig!

Jag kom slutligen, efter många skjutshåll, till min bestämmelseort Orsa i nordliga Dalarne och tog in hos en fjärdingsman eller s. k. byfogde. På gården mötte mig husmodern som frågade, vad mitt ärende var. Jag sade henne det, och med ens bad hon mig stiga in i sin stuga. Inkommen där märkte jag genast, att folket i Dalarne icke hade samma seder och bruk, som vi hade nedåt landet. I hela den stora rymliga stugan funnos t. ex. inga lösa möbler, mer än en enda liten träpall med fyra ben. Tvenne sängplatser funnos, den ena över den andra, men båda voro fastbyggda i husväggen. En bräda, likaledes fast i väggen, utgjorde bordet, och en längre bräda, fastspikad i väggen nära dörren, föreställde något att sitta på. Flerstädes hade dalfolket på den tiden för sed, att då de spisade samlas på golvet i sittande ställning med matgrytan emellan sig. Var och en fick taga för sig, vad han kunde. Dalfolket är ett ädelt folk.

Orsa är den s. k. kyrkbyn i socknen och har ett stort antal inbyggare. Hansjö, som ligger blott ett litet stycke från Orsa, är en ännu större by med nära 2,000 invånare. Till denna senare plats blev jag ledsagad av byfogden

i Orsa, och på eftermiddagen hade vi där ett större möte, då flertalet av byns manliga medlemmar var närvarande. En resolution antogs enhälligt, uttryckande deras önskan, att jag omedelbart skulle sända dem en metodistpredikant, vilket ock skedde.

Jag stannade i Hansjö över påföljande dag, som var söndag, och predikade två gånger i ett skolhus för så många åhörare som utrymmet kunde medgiva. Efter predikan blev jag vänligt inbjuden av byfogden i Orsa att stanna hos honom över natten, vilket jag ock gjorde. Då vi anlänt dit, blev jag anvisad mitt sovrum — troligen det bästa de hade — en mindre snickareverkstad, där jag skulle ligga på hyvelbänken, på vilken en halmmadrass och en stor fårskinnspåse placerats. På tillsägelse kröp jag in i skinnpåsen och lade mig och sov gott till följande dag, då jag återvände till Stockholm. På hemvägen predikade jag första gången i Falun, där även några för vår sak intresserade vänner anhöllo att få egen predikant.

Från Falun kom jag dagen därpå till Gävle och fann till min ledsnad, att varje plats i diligensen till Uppsala redan var upptagen. Men emedan jag var litet bekant med postföraren, fick jag tillåtelse att följa med, men dock med plats på kuskbocken bredvid postföraren. Kl. 6 e. m. reste vi från Gävle, och kl. 9 på morgonen dagen därpå voro vi i Uppsala. Det var en bister natt — väderleken hade kastat om till sträng vinter, och tänk, att sitta 15 timmar på en hög kuskbock i en sådan köld. Att jag då icke ådrog mig någon allvarlig sjukdom, var endast Guds nåd.

Många flera besvärliga och livsfarliga resor i missionens tjänst kunde jag berätta om, i synnerhet en från Västervik till Valdemarsvik och en på sjön Siljan, då jag i svår sjögång och i öppen båt oupphörligen måste under flera timmar ösa vatten för att hindra den otäta båten att sjunka. Men jag vill inskränka mig till att blott omnämna några, som äro för mig mycket minnesrika.

Under första tiden av vår kyrkas verksamhet i Sverige hade vi några predikoplatser, som voro både långt avlägsna och vintertid svåra att komma till. En av dessa var Strömstad. Då jag vintertiden skulle färdas dit, måste jag alltid resa via Fredrikshald i Norge och sedan på skjuts därifrån.

När jag gjorde min första resa till Strömstad, uppehöll jag mig några timmar i Fredrikshald, och under tiden besåg jag den beryktade Fredrikstens fästning, som jag med intresse läst om i min barndom. Jag förskaffade mig därför en vägvisare, och jag hade snart tillfälle att stå med mina fötter på samma sten, som Karl den tolfte stod på, då han blev skjuten där. Blott ett stenkast därifrån var hans monument upprest, på vilket stod hans namn och följande vers:

»I med- och motgång lika,
sin lyckas överman,
han kunde icke vika,
blott falla kunde han.»

Då jag läste dessa rader, tänkte jag: Jo, så går det vanligen för alla dem, som trotsa och armbåga sig fram i egen kraft utan Gud i världen.

Sedan min beställda skjuts hade anlänt, begav jag mig i väg till Strömstad. Då vi hade kommit ett stycke från staden, frågade skjutsgossen, om han finge köra en genväg över en sjö, så skulle vi ha nära en mil kortare väg till Strömstad. Gott, tänkte jag, må så ske, blott isen bär oss. Han försäkrade, att den gjorde det och körde över sjön. Då vi kommit litet mer än mitt på sjön, var där öppet vatten. Varken jag eller skjutsgossen såg det förr än hästen själv kastade sig tvärt tillbaka; vi blevo på så sätt räddade från en eljes säker död. Men vägen till Strömstad blev nu för oss en mil längre än vad som var beräknat.

Den som icke kan inse, att en osynlig hand är uträckt till skydd vid sådana händelser, är andligen blind.

1884 Då jag 1884 reste från generalkonferensen i Amerika, inträffade det, att den ångare, som jag medföljde, råkade ut för en intensiv dimma, som varade tre dygn. Under denna tid kom ångaren, som det uppgavs, ett halvt streck ur sin kurs, och följden blev, att han törnade emot ett stort berg vid isländska kusten. Ögonblickligen uppstod panik ombord, alla tio livräddningsbåtarna gjordes klara, och var och en av de 1,400 passagerarna som det kunde förság sig med livräddningsbälte. Jag tog situationen i noga betraktande men kunde ej undvika att allvarligt tänka på, huru det komme att sluta med oss kristna, om vi skulle taga blott ett halvt streck ur rätt riktning.

Ångaren, som var försedd med täta skott, kunde avstänga rummet förut, så att vattnet ej kom längre fram, och med egen maskin kunde den backa sig av berget och sedan fortsätta resan till Liverpool. När fartyget gled ned från berget och kaptenen hade förklarat faran vara överstånden, uppstämde det engelska folket lovsången: »Pris vare Gud, som kärlek är!»

I januari månad 1903 reste jag, därtill uppmanad, från Finland till Hull i England för att få bestämt besked angående penningar, som där blivit insamlade till vår kyrkobyggnad i Helsingfors. Då jag återvände från England, ansåg jag att saken var fullt på det klara och att de löften, som givits för erhållandet av penningarna, icke kunde betvivlas.

Därför återvände jag till Finland med glädje och gott hopp om att få snar och stor hjälp för vårt byggnadsföretag, emedan det uppgavs för mig att 120,000 Fmk redan voro insamlade och stodo hos säker innehavare.

Men denna min resa glömmer jag aldrig. Det var den mest stormiga sjöresa, som jag någonsin gjort. Man kunde i sanning varit frestad tro, att någon Jona var om-

bord, som för sin olydnad måste utkastas. Dock gick ej ett enda människoliv förlorat.

Under min långa tjänstetid har jag rest icke mindre än sex gånger över Atlanten, åtta gånger över Nordsjön, mer än sextio gånger över Östersjön och Ålandshav samt på flera hundra insjöar i olika länder. För övrigt har jag rest flera tusen mil i Amerika och i de flesta länder i Europa. I Sverige och Finland finns knappast en enda plats av betydelse, som jag icke har besökt.

Men nu vid min höga ålder, då detta nedskrives, äro mina kroppskrafter så mycket nedsatta, att jag icke kan utföra mitt arbete som förut, men mitt intresse för missionssaken är fullt lika stort som förut. Om det stode i min förmåga, skulle jag vara villig att gå, om så vore till Nordpolen, om det funnes hopp om att där vinna en själ för Kristus och hans rike.

VÅR KYRKAS BOKAFFÄR I SVERIGE.

År 1869 på våren började utgivandet av tidskriften 1869
Lilla Sändebudet och i sammanhang därmed även traktatutgivning, som ombesörjdes av superintendenten V. Witting.

Vår första bokkommitté sammanträdde i Kalmar 1871 1871
hos grosshandlare J. Th. Jacobsson. Följande predikanter och lekmän voro närvarande: V. Witting, J. P. Larsson, B. A. Carlson, C. A. Stenholm, baron Pfeiff, O. Kringelback och J. Th. Jacobsson.

För bokaffärens bedrivande voro vi i saknad av verkliga fackmän, men det beslöts ändå att göra en början. Efter fem års förlopp hade dock skulderna stigit så högt, att man med knapp nöd kunde rädda situationen från undergång.

År 1876, då de som från början hade skött affären måste lämna den ifrån sig, var ingenting annat att göra med den än att börja realisera vad man kunde och sedan, så gott sig göra lät, börja på ny räkning.

Vid årskonferensen samma år uppkom frågan i kabinettet, vem vi skulle få att sköta affären. Många blevo föreslagna, men slutligen enade vi oss om att föreslå en ung broder vid namn J. M. Erikson. En livlig debatt uppstod angående detta förslag, men biskop Andrews avgjorde slutligen saken på så sätt, att han utnämnde den föreslagne brodern till redaktör och bokagent. Det har dock allt sedan ofta varit motigt och bekymmersamt med avseende på vår bokaffär, men vi hoppas att de största svårigheterna nu äro överståndna.

MITT EGET FÖRFATTARESKAP.

Utom denna min levnadsbeskrivning har jag skrivit och utgivit några enkla avhandlingar, nämligen:

1. Ett kort sammandrag av den kristna teologien.
2. Om dopet och Herrens nattvard.
3. Betydelsen av och försvar för bibelns inspiration.
4. Bibelns lära om helgelsen.
5. Om äktenskapet och konsten att gifta sig väl.
6. Första årgången av kalendern »Öknens källa».
7. »Nya budbäraren» för 1886—1901.
8. Det kristna dopet.

Dessutom ligga färdiga för trycket följande manuskript:

1. Medhjälparen eller 365 sanningsord jämte anteckningar.
2. Om kristendomens införande i Nordlanden: Sverige, Norge, Danmark, Finland, Ryssland, Island och Grönland.
3. Fyrtiotvå gamla, lärorika legender jämte anteckningar.
4. Nykterhetssaken i gammal dräkt.

5) Omkring 500 religiösa föredrag över olika ämnen.

6) Frågor och svar rörande frälsning från all synd och ernående av fullkomlig kärlek.

HURU JAG ANSER ATT KRISTI EVANGELIUM SKALL PREDIKAS.

I huvudsak skola vi predika evangelium såsom Jesus och hans apostlar gjorde det.

Icke såsom somliga göra: utvälja vissa delar av evangelium och förbise allt annat. Vi böra predika allt Guds ord.

1) Alla sant kristna hava i alla tider ansett bibeln såsom en serie av religiösa föredrag, hållna av män, som varit inspirerade av den Helige Ande.

2) Alla dess förkunnare hade ett gemensamt mål framför sig, nämligen Guds förhärligande, syndens utrotande samt rättfärdighetens och helighetens utbredande till världens ände.

3) De visade vägen till Gud och inbjödo syndare till Kristus, världens Frälsare, samt framhöllo Guds nådelöften till tröst för dem som trodde. Med andra ord, de angrepo synden och bestraffade den strängt, påvisade Guds uttryckliga befallningar samt lade vikt vid nödvändigheten av de troendes helgelse.

4) Vältalighet och omsägning av vad andra hava sagt är icke Kristi evangelium.

5) Profeterna och apostlarna omnämnde visserligen historiska händelser, men de lade mest an på att predika i Andens och kraftens bevisning, på det att människornas tro icke skulle grunda sig på mänsklig visdom utan på den Helige Andes kraft.

Detta sätt att predika fordrar visserligen mycket tanke-

arbete och ihärdig bön till Gud i den ensamma bönekammaren, men så blir det heller aldrig fruktlöst. Slutligen — vi böra alltid bekräfta vårt tal med Guds ord och säga: »Så säger Herren».

EPWORTHFÖRBUNDETS INFÖRANDE I SVERIGE.

Den första epworthföreningen i vårt land bildades i Örebro av pastor G. Wagnsson i hans hem den 23 februari 1892, då 20 unga män och kvinnor intogos i förbundet och avgåvo löfte i enlighet med dess stadgar. Samtidigt valdes en styrelse, och pastor Wagnsson blev dess ordförande, vilket han också fortsatte att vara så länge han var bosatt i Örebro.

Pastor G. Wagnsson, som från sin barndom valt att alltid stå på fast mark, har i flera år varit presiderande äldste och Missionssällskapets finansiella agent i Sverige sedan 1897 samt Epworthförbundets sekreterare 1892—1914. Han har tre gånger varit delegat till generalkonferensen i Amerika. Dessutom har han haft förtroendet av Kristliga föreningen av unge män i Sverige att vara dess delegat vid konferenser i olika länder.

Epworthförbundet i Sverige räknar nu, år 1907, 119 lokalföreningar med 6,153 aktiva medlemmar samt 35 juniorföreningar med 1,200 medlemmar. Ett epworthkonvent hålles årligen med ombud från varje lokalförening.

VÅR KYRKAS DIAKONISSVERKSAMHET I SVERIGE.

År 1896 beslöt Sveriges årskonferens att tillsätta en diakonisstyrelse. På flera år blev dock föga gjort för

saken. Slutligen togo våra bröder i Göteborg hand om saken och utlyste ett möte i Emanuelskyrkan därstädes den 31 maj 1900, då vår nuvarande *Betaniastiftelse* bildades. Vid samma tillfälle ingingo i föreningen 85 personer; stadgar blevo antagna samt en styrelse vald, bestående av följande personer: K. E. Norström, A. Engström, A. J. Andersson, J. Börjesson, A. T. Julén, Oscar Vahlström och J. E. Yckert. Till suppleanter valdes: Swen Lind och Karolina Kranz. Till revisorer valdes C. A. Kjellström och Emil Öhrn och till deras suppleant G. A. Hallén.

Den första diakonissa, som antogs av styrelsen, var en utexaminerad sjuksköterska vid namn Anna Kaijser. Att denna vår kyrkas sociala inrättning är för vårt folk och vårt land av allra största betydelse, kan ingen med skäl bestrida. Vi äro därför ytterst tacksamma för dess uppkomst.

Vi hoppas, att det skall lyckas för våra aktade och företagsamma bröder som leda Betaniastiftelsen och som egentligen hava danat vår diakonissverksamhet i Sverige, att med Guds bistånd skapa ännu flera nyttiga och utförbara företag, som kunna lända till vårt folks och vårt lands välfärd och Kristi rikes framgång.

Slutligen, må Gud välsigna och beskydda vår verksamhet i vårt kära fosterland och för övrigt all nyttig verksamhet i hela världen!

MIN SISTA FÖRSAMLING.

Då jag för andra gången återkom från Finland till Sverige, fick jag tillåtelse av biskopen att själv föreslå min plats, och jag föreslog då Södertälje, en av våra mindre församlingar. Församlingen där bestod då av en-

dast 40 medlemmar. Men en ny kyrka fanns på platsen, dock med en skuld av över 32,000 kronor. Man kan då lätt tänka sig, vilket ansvar, som föll på mig som vårdhavande predikant. Men Gud var med oss, det är visst.

Under min tvååriga verksamhet i Södertälje, åren 1904—1906, kunde jag visserligen icke gagna saken så som jag önskade, emedan jag under mitt sista år i Finland hade ådragit mig en svår sjukdom under mina resor, som jag ofta måste företaga i ända till 30 graders köld. Min sjukdom bestod av bröstlidande och ofta inträffande svindelanfall.

Men vi hade dock under min vistelse i Södertälje en god tillökning av medlemsantalet och i söndagsskolan. Dessutom bildade vi en epworthförening, bestående av 31 medlemmar. Kyrkoskulden sänktes ned till under 30,000 kr.

År 1907 nödgades jag på grund av nedbruten hälsa draga mig tillbaka från aktiv tjänst, efter att hava tjänstgjort inom Metodist-Episkopalkyrkan en tid av 41 år.

Huru det än må gestalta sig under kommande dagar, vill jag dock med Guds hjälp förbliva Gud och kyrkan trogen. Gud hjälpe mig därtill! Och må vår älskade kyrka aldrig nedsjunka i ett dött formväsen, utan allt fortfarande bibehålla »kärlek av ett rent hjärta, av ett gott samvete och av en oskrymtad tro!»

VÅRA MÅNDAGSMÖTEN.

Liksom brukligt är i våra större städer i Amerika sökte jag införa sådana möten även i vårt land år 1872 i Stockholm. Men med min bortflyttning därifrån upphörde de. Nu i min ålders sena höst, 1916, föll det mig in att

söka införa dem igen. Detta skedde i mitt eget hem, och vi metodistpredikanter i Stockholm kommo överens att samlas sista måndagen i varje månad kl. 12 på dagen.

De två första mötena fick jag i uppdrag att inleda. Det beslöts vid vårt första möte, att inga politiska tal finge förekomma vid dessa möten; de voro avsedda endast för gemensam, endräktig bön och för att stärka broderskapet samt egga varandra till ett mera heligt liv och nit för själars frälsning.

Därnäst valde vi platsen för nästa mötes hållande. Diskussionsämne vid detta möte blev på mitt förslag: »Vad är metodistkyrkans grundprincip?» Jag fick i uppdrag att inleda detta ämne, vilket jag ock gjorde med följande ord:

Metodistkyrkans grundprincip utgöres av kärnan i Kristi evangelium; Jesus Kristus och hans försoningsverk är själva huvudsaken.

Då jag första gången kom till Amerika, var jag lycklig nog att genast komma i beröring med det folk, som kallades metodister. Jag fann genast, att jag hade kommit tillsammans med ett folk som trodde sig få av Gud, vad de bådo om. Jag fick nåd av Gud att emottaga samma anda och tro och blev lycklig. Sedan kom en bok i min hand, kallad »The religions of the world.» Därefter blev jag i Newyork av pastor O. G. Hedström tillrådd att läsa och studera Wesleys skrifter, särskilt hans predikningar, »Kristlig fullkomlighet» samt hans dagbok. Jag fann snart att läran var i full överensstämmelse med Guds ord. Då jag fortfor att läsa, fann jag att en av metodistkyrkans förnämsta uppgifter var att frälsa själar; dessa ord stötte mig något, men jag fann snart, att dess mening var att uppsöka syndare och föra dem till Kristus, söka förmå dem att bekänna sina synder och bedja Gud om förlåtelse samt att överlämna sig åt Jesus.

På annat ställe säger Wesley: Metodistkyrkans förnämsta

uppgift är att utbreda skriftenlig helighet på jorden intill världens ände. Vidare sade Wesley på ett annat ställe: Metodistkyrkans grundprincip är kristligt sinne och fullkomlig kärlek. Allt detta sammanfaller, säger Wesley, i följande ord: »Frälsning från all synd och fullkomlig kärlek.»

Wesley framställer i sina skrifter frågan: Vad menas med frälsning från all synd? Därmed menas befrielse från all synd såsom skuld inför Gud och från syndens makt och herravälde samt möjligheten att här i livet bliva renad från all köttets och andens besmittelse. Men, tillägger han: »Ingen är här i livet befriad från vissa följder av synden, t. ex. döden är en följd av synden, och vi måste alla dö. Okunnighet är en följd av synden, och ingen av oss är fullkomlig i visdom, ty i många stycken fela vi alla, synnerligen med avseende på minne och omdöme, men den som fattas visdom, han får bedja därom, och den skall honom given varda.

Mänsklig svaghet, såsom sjukdom och lidande, är en följd av synden, men trons bön skall hjälpa den sjuke, och om han är stadd i synder, skola de varda honom förlåtna.

Frestelse är också en följd av synden, och ingen av oss är fritagen därifrån här i livet; icke ens Jesus var det, ty han var frestad i allting såsom vi, dock utan synd; därför kan han ock hjälpa dem som frestas, att de icke behöva falla, om de förlita sig på honom. Ingen är heller här i livet befriad från möjligheten till återfall i synd, därför gäller det för oss alla att gå från tro till tro och från kraft till kraft och från härlighet till härlighet, till dess vi av nåd få mottaga livets ovanskliga krona hos Gud i himmelen.

Allt detta är nu innehållet av vad våra motståndare behaga kalla för »Metodistkyrkans syndfrihetslära». Men är det icke de själva, som driva ett slags syndfrihetslära,

i det att de ivrigt söka finna stöd i Guds ord för sin frihet att dagligen synda?

Wesley säger vidare i sina skrifter: »Ordet fullkomlighet förekommer på flera ställen i bibeln, men vad menas därmed?» Svar: Därmed menas icke, då det gäller oss, absolut eller oinskränkt fullkomlighet, ty en sådan tillhör Gud allena och ingen annan. Men, säger Wesley, vi metodister tro på kristlig fullkomlighet, och det är att älska Gud över allting och vår nästa såsom oss själva.

Detta är vad lagen fordrar och vad evangelium lovar nåd till. Detta är Metodistkyrkans grundprincip.

IV.

I FINLAND OCH RYSSLAND

METODISMENS UPPKOMST I FINLAND.

likhet med metodismens uppkomst i Sverige, Norge och Danmark har ock metodismen kommit till Finland och Ryssland genom moderkyrkans verksamhet bland skandinaver i Newyork.

Bland de sjömän, som blevo omvända i det svenska Bethelskeppet i Newyork, var även en svensktalande finländsk styrman vid namn Gustaf Lervik. Så snart han fått frid med Gud, kände han genast ett innerligt begär att verka för sina landsmäns omvändelse. Fördenskull återvände han till Finland 1859. I sin hembygd i Mustasaari socken i närheten av Wasa begynte han genast predika, hålla bön- och klassmöten samt förmana sina landsmän att undfly den kommande vreden och tro på Kristus. Många blevo genom denna hans ringa verksamhet väckta och omvända till Gud.

Men själafienden var heller icke sen att genom präster och pöbel anställa förföljelse mot honom och de nyomvända, varför han slutligen måste upphöra med sina sammankomster. I stället begynte han göra husbesök och sprida religiösa böcker och traktater, som han hade fått med sig från Amerika. Hans motståndare kunde dock icke ens tåla detta, utan gingo omkring i byarne och samlade ihop hans utdelade traktater och böcker och brände upp dem mitt framför hans ögon. Men enligt hans egna ord framträdde en av de nyomvända, en ung kvinna, och ryckte till sig ur elden ett exemplar av

»Hester Ann Rogers.» När jag år 1885 besökte den åldrige brodern, då nära 80 år gammal, fann jag honom vid god hälsa och i besittning av det fulla livet i Gud. Han skänkte mig då såsom ett minne den ur elden räddade boken, vars pärm är brandskadad.

Flera år förgingo utan någon märkbar rörelse; men under tiden förberedde Gud andra sändebud. Omkring ett 10-tal år därefter blevo andra finska sjömän omvända i Bethelskeppsförsamlingen i Newyork. Bland dem var en styrman vid namn Gustaf Bärnlund från Kristinestad. Även han kände sig manad att återvända till sitt fädernesland för att, som han ofta sade, varna släkt och vänner att uppmana dem att bättra sig och tro evangelium. Ej så få blevo omvända till Gud genom hans verksamhet, av vilka några ännu leva för Gud och tillhöra vår kyrka.

På grund av en tärande sjukdom kunde Bärnlund icke länge uppehålla verksamheten, utan måste sluta därmed i hopp om att vårt missionssällskap skulle sända någon missionsarbetare till Finland. Fördenskull skrev han flera gånger till vänner i Amerika och Sverige, men han erhöll aldrig något tillfredsställande svar.

År 1874 reste han på flera vänners begäran till Stockholm för att vid svenska metodisternas årsmöte få träffa biskop Harris och bedja honom sända en predikant till Finland för att taga vård om de nyomvända i Kristinestad.

Sedan biskopen hade hört honom och mottagit min svarsrapport och en petition från Kristinestad, blev han mycket intresserad för saken och vände sig genast till mig med förfrågan, om jag vore villig att begiva mig till Finland? Jag svarade, att jag var villig att gå, varthelst Gud och kyrkan sände mig. Men superintendenten, pastor V. Witting, som var närvarande, sade: »att han på inga villkor kunde vara utav med någon av sina

två ordinerade äldste, och allra minst den som nu är ifrågasatt.» Därmed förföll saken för den gången, och broder Bärnlund fick återvända utan någon predikant för Finland. Men biskop Harris gav honom löfte, att en predikant från vår kyrka skulle bliva sänd till Finland, så snart Gud hade utsett en sådan, ty, sade biskopen, jag ser nu tydligt, att Gud pekar med sitt heliga finger på denna väg in i det stora och mäktiga Ryssland.

År 1880 reste två unga lokalpredikanter från vår församling i Uppsala till Åbo i Finland och predikade och verkade, som det syntes, med stor framgång. Men i följd av någon oförsiktighet å deras sida uppstod det en storm av ovilja mot dem, varför de ansågo sig föranlåtna att omedelbart återvända till Sverige.

Samma år ankom till Wasa en annan lokalpredikant från Sundsvall vid namn K. Lindborg. Han skrev till mig och sade: »Då jag på det s. k. Finntorget i Sundsvall betraktade finnarnes vilda uppsyn och syndiga leverne, tänkte jag i mitt hjärta, att detta folk skulle behöva få höra Kristi evangelium och något om praktisk kristendom. Efter en länge närd tanke därpå beslöt jag under bön till Gud att offra mig för Finland.»

Då broder Lindborg hade anlänt till Finland, uppsökte han genast vår gamle broder Gustaf Lervik, som mottog honom hjärtligt och inbjöd honom att i hans hem spisa sin första måltid i Finland, vilket skedde i samma hus, där broder Lerviks metodistiska böcker 20 år förut blevo uppbrända av hans motståndare.

Upplysningsvis må här nämnas, att staden Wasa blev år 1853 totalt förstörd genom en eldsvåda, men sedan återuppbyggdes den några kilometer närmare havet och erhöll ett nytt namn nämligen: Nikolaistad. Numera är emellertid det officiella namnet W a s a. Det var i denna stad, som Lindborg började predika och hålla möten, men motståndet från prästerskapet blev genast

så stort, att han efter åtta dagars vistelse där måste begiva sig till fots därifrån på väg till Kristinestad. Lyckligt framkommen dit blev han hjärtligt mottagen av Gustaf Bärnlund, som så länge hade väntat på hjälp i sitt arbete för Guds rike. Här stannade nu Lindborg för en tid och verkade Herrens verk i förening med broder Bärnlund, men snart utsträckte han verksamheten till Nerpes, Kaskö, Gamla Karleby och slutligen till Wasa igen. I sistnämnda stad hade motståndet ännu icke lagt sig, varför det heller icke dröjde länge, förrän Lindborg blev formligen kallad inför domkapitlet i Åbo, av vilket han förbjöds att vidare uppträda med religiösa föredrag i Finland. Men Lindborg tillkännagav, att han icke kunde lämna det folk som gjorde anspråk på hans tjänst. Detta hade till följd att ärkebiskopen gav honom tillåtelse att kvarstanna i landet och fortsätta verksamheten. Men prästerskapet i Wasa hade en annan mening och föranstaltade att Lindborg genom ett nytt kyrkorådsförbud ännu en gång nödgades inställa sig för domkapitlet i Åbo, men med samma resultat som förut. Från och med den dagen ändrade prästerskapet i Wasa sin taktik mot Lindborg därhän, att då en äldre kvinna frågade kyrkoherden om det var farligt att höra Lindborgs predikan, hon fick till svar: »Det är icke alls farligt, jag har själv hört honom med glädje, och metodisterna äro för övrigt ingenting annat än ett slags strängare lutheraner.»

Vid vår svenska årskonferens i Gävle gav biskop Peck presiderande äldste J. Kihlström i uppdrag att besöka Finland en gång under det innevarande kyrkoåret, vilket han ock gjorde i augusti månad samma år. Under detta hans besök i Wasa bildade han en metodistförsamling av 10 personer och höll den första metodistiska nattvardsgången i Finland.

1883 År 1883 återvände Lindborg till Sverige, och en ordinerad man blev sänd i hans ställe till Wasa. Det var

pastor Gustaf Wagnsson, som utnämndes till detta fält av biskop Foster. Denna utnämning betraktades då av somliga som liktydigt med att bliva sänd till Sibiriens kolgruvor, men Wagnsson mottog utnämningen med lugn och förtröstan till Gud. Söndagen den 8 juli samma år höll han sin första predikan i Finland över Rom. 1 : 16.

Den första av våra kvartalkonferenser i Finland hölls i Gamla Karleby den 23 augusti 1883. I den deltogo J. P. Larsson, G. Wagnsson, L. Lund, J. Rönn, L. Renvall och från Kristinestad Ida Svanström.

Utom Wasa besökte pastor Wagnsson även Kristinestad, Nerpes och Gamla Karleby, där han predikade och höll nykterhetsföredrag. Han blev snart känd på hela kretsen såsom en utmärkt nykterhetstalare. Han besökte även några gånger Tammerfors, och den första predikan där hölls i en herr Hildéns missionshus den 21 januari 1885. Hans hederliga vandel ingav högaktning hos alla, som han kom i beröring med, och många hava honom ännu i kärt minne.

I förening härmed må även anmärkas, att hans unga hustru — förut folkskollärarinna — var honom till stor hjälp i arbetet och omtyckt för sin gudsfruktan och flärdlöshet. Söndagsskolan var hennes viktigaste mission. Under hela deras treåriga vistelse i Wasa ledde hon söndagligen två söndagsskolor, en i staden och en på Brändö. Hon gick till fots varje söndag mellan dessa båda platser. Men i följd av sjuklighet kunde hon icke i längden tåla det kalla klimatet, varför pastor Wagnsson med familj måste återvända till Sverige. Detta kände vi såsom en stor förlust för vår nybörjade verksamhet i Finland. Han lämnade efter sig ett gott intryck på hela arbetsfältet.

ARBETETS BÖRJAN I HELSINGFORS.

Som jag förut omnämnt, blev jag sänd till Finland för att taga hand om den påbörjade verksamheten samt för att öppna nya stationer med början i Helsingfors, Finlands huvudstad.

1884 Den 5 augusti 1884 lämnade jag min hustru och mina sex minderåriga barn i Guds hand och begav mig åstad från Karlskrona i södra Sverige till mitt nya fält.

Den 11 augusti landsteg jag tidigt på morgonen i Helsingfors — en dag som jag aldrig kan glömma. Mina känslor kunna icke beskrivas, då jag med min kappsäck i handen för första gången satte mina fötter på den finska jorden. Hade jag icke känt en högre kallelse från Gud, skulle jag säkert hava återvänt med samma ångbåt till min familj i Sverige. Men jag hade fast beslutat, under bön till Gud, att jag under vilka omständigheter som helst skulle börja och fortsätta mitt arbete för själars frälsning, allt efter som Gud öppnade väg för mig. Jag kände, mig veterligt, icke en enda människa på platsen, och det finska språket var för mig främmande.

Jag tog därför in på ett hotell, där jag genast blev avfordrad mitt pass. Den första dagen förblev jag stilla i mitt rum under bön till Gud. I rummet intill mitt bodde en engelsk köpman. Han hade på morgonen hört mig tala engelska till den finsktalande betjäningen, vadan han kom och knackade på min dörr. Jag öppnade för honom, och han inträdde och frågade mig om jag var affärsman och vad jag möjligen hade att handla med? Jag svarade honom, att jag var en evangelii tjänare och hade kommit till detta land i avsikt att verka för själars frälsning. Därpå sade han med en sorgsen ton: »Det var en dålig sysselsättning. Ni kommer aldrig att bliva en rik man på den vägen.» Jag lät honom genast förstå, att jag

trodde mig redan vara en rik man, men i en annan mening än han tänkte, och därmed var vårt samtal slut.

Dagen därpå gick jag till en bokhandel och köpte mig en landets lagbok och studerade den flitigt för att få se, vilka rättigheter och skyldigheter, som en främling hade i Finland. Detta var en lätt sak för mig att finna, emedan lagboken var på svenska, ett av landets officiella språk.

Tredje dagen kom, och jag bad innerligt till Gud i min morgonbön, att Herren på något sätt skulle öppna väg för mig att komma i beröring med någon pålitlig människa, som kunde vägleda mig till någon plats där jag kunde få börja predika. Under det jag sedan läste i stadens adresskalender, fann jag till min stora förvåning ett för mig från Amerika bekant namn, nämligen: O. E. Florell. Jag begav mig genast till hans bostad och fann mycket riktigt denne min gamle gode vän, som jag 20 år förut hade lärt mig känna i den svenska Bethelskeppsförsamlingen i Newyork. Han var nu lektor vid universitetet i Helsingfors.

Samma dag på e. m. följde han mig till en asyl för fallna kvinnor och presenterade mig för hemmets föreståndarinna, som genast uppmanade mig att predika för de i anstalten boende. Detta gjorde jag ock med glädje över Upp. 3:20. Detta var min första predikan i Finland.

Efter gudstjänsten blev jag inbjuden av föreståndarinnan för ett elementarläroverk för flickor att nästföljande söndag predika i läroverkets hörsal. Jag antog anbudet med tacksamhet och predikade där två gånger nästföljande söndag. Sedan blev jag ombedd att hålla religiösa möten där varje onsdags e. m., vilket jag även gjorde under ett helt års tid.

Nå väl, detta var ett oväntat gott anbud och en god början, men för sakens skull ansåg jag det vara bäst att dessutom skaffa mig en egen predikolokal i staden. Jag annonserade därom i stadens tidningar och blev först erbjuden att få hyra den större salen i studenthuset för

35 Fmk. för varje predikan. Men för så stor hyra vågade jag icke utsätta mig, vadan jag hyrde en sal vid Georgsgatan 12 för en summa av 2,000 Fmk. per år. Men denna lokal blev nästan genast för liten, varför jag i samma hus fick hyra en större sal och några sidorum för 3,200 Fmk. per år. Dessutom fick jag själv bekosta inredningen.

Då vi nu hade fått det väl i ordning och hade en trevlig predikolokal med sittplatser för cirka 350 personer, belägen mitt i staden, började vi att hålla regelbundna gudstjänster söndagligen och dess emellan. Många voro de som kommo för att höra Guds ord med glädje och tacksamhet, andra kommo av nyfikenhet, som de sade, för att få veta, vad metodismen var för någonting.

MOTSTÅND I ARBETET.

I likhet med vad som skedde i början av vår kyrkas verksamhet i Sverige och annorstädes kunde vi befara att även i Finland mötas av motstånd. Nästan varje dörr var stängd för vår kyrkas verksamhet, och intet lagligt medgivande fanns för någon frikyrklig verksamhet. Men jag tänkte: Ingen man give sig för den saken.

Det dröjde heller icke länge, förr än jag genom påverkan från prästerskapet blev kallad inför laga domstol och formligen förbjuden att vidare hålla religiösa föredrag. Men Herren ville annorlunda. Efter att jag utförligt hade förklarat min avsikt och överlämnat till polisöversten ett exemplar av vår kyrkoordning och särskilt påpekat för honom den paragraf, som har avseende på lydnad för överheten, lät han mig förstå, att myndigheterna i Helsingfors icke ville lägga något hinder i vägen för mig och min verksamhet, vilket jag ock allt sedan fann många talande bevis för.

Dagen efter detta polisförhör erhöll jag välvilligt tillåtelsebevis av guvernören att få vistas i landet.

Den 17 september samma år, då vi hade vårt vanliga onsdagsmöte i det förutnämnda läroverket, höll jag föredrag om vikten av att hava Kristi sinne. Jag sökte särskilt betona, att ingen kan hava Kristi sinne, förr än gudomligt liv blir förenat med människans liv och människans liv med Gud. Därefter sökte jag bevisa, att detta blott var begynnelsen till ett sant kristligt liv — att det icke var detsamma som att vara helgad över allt — att hava ett rent hjärta och fullkomlig kärlek — eller att vara döpt med den Helige Ande och uppfylld med all Guds fullhet; än mindre det att hava alla den Helige Andes frukter utvecklade, vilket är alla kristnas privilegium, som önska att bliva till nytta för andra.

Då jag hade slutat mitt korta tal, uppträdde en prästkandidat och begärde att offentligt få samtala med mig om vår kyrkas lära om helgelsen. Men han blev genast avbruten av en annan, som föreslog, att vi i dess ställe skulle vid nästa möte hålla en bibelklass, då alla kunde få deltaga i diskussionen, och detta beslöts enhälligt.

Följande söndag kom samme prästkandidat och bad mig hjärtligt om ursäkt för sitt beteende mot mig vid onsdagsmötet samt begärde att få deltaga med oss i firandet av vår första nattvardsgång i Helsingfors. Vi fingo med ens en stor skara vänner omkring oss, men andra däremot voro mycket misslynta med vår kyrkas hastiga framgång. En del av de s. k. frikyrkliga kände sig särskilt besvärade av vår verksamhet. En sådan förening anordnade t. o. m. ett bönemöte för vår skull, där en av dess medlemmar bad till Gud i sin heliga enfald, att Gud måtte taga bort den falske profeten, som hade kommit till deras stad för att söndra Guds hjord och förvilla folket. Men detta deras oförstånd togo vi alls ingen notis om, emedan vi visste, att i samma för-

ening voro många snälla Guds barn, och för övrigt är ingen av oss ofelbar.

Den 29 mars 1885 infann sig vid vår gudstjänst två ovanligt fint klädda damer, som för oss voro alldeles främmande. Den text som jag hade till ämne var: »Vilken viljen I att jag skall giva eder lös, Barabbas eller Jesus som kallas Kristus?» Under predikan sökte jag att särskilt skildra, huru människor i allmänhet hellre äro benägna att få behålla synden än att mottaga Kristus såsom Frälsare från synden. De två främmande damerna, som voro anhängare av doktor von Bergen i Sverige, en man som förnekade Kristi gudom, blevo under predikan synbarligen förbittrade och begärde efter gudstjänsten att få ett samtal med mig. Jag mottog dem vänligt, men de sade, att de voro mycket oroliga för min verksamhet i staden och allra mest därför, att de nu med egna öron hade hört, att jag kunde vara så enfaldig att t. ex. bedja om den Helige Ande. De voro så förbittrade, att jag ansåg mig icke kunna samtala med dem; och då de icke avlägsnade sig, böjde jag mig ned och bad till Gud för dem. Men den ena av dem var t. o. m. så fräck, att hon under bönen hånade mig. Slutligen blevo de tysta och gingo ut från mitt hem. Men vad hände? Endast några dagar därefter insjuknade hon, som hade stört mig under bönen, och avled hastigt samma dag.

GUDSTJÄNST- OCH FÖRSAMLINGSORDNING.

Den 11 september 1884 höllo vi vårt första reguliära bönemöte i Helsingfors. Vår rymliga predikolokal var nästan alldeles fullsatt av uppmärksamma åhörare. Jag talade blott en liten stund över ämnet: Bönen. Sedan lämnade jag ordet fritt till alla dem, som kände sig

manade att antingen bedja eller offentligt bekänna sin tro på Kristus. Ganska många bådo och vittnade, och en god väckelse utbröt, som varade nästan hela hösten till framemot jul.

Den 5 oktober samma år firade vi på de nyomvändas enträgna begäran vår första nattvardsgång i Helsingfors, då 22 personer deltogo med oss i denna vår Herres åminnelsefest. Bland dem var även den förutnämnde unge prästkandidaten, som nu var en bland de allra mest ödmjuka på Kristus troende. Söndagen den 12 oktober samma år upptogo vi vår första kollekt till gudstjänsternas underhåll. Den belöpte sig till 25 mark och 21 penni. Lektor E. O. Florell erbjöd sig själv att upptaga kollekten. Den 27 oktober samma år hölls vårt första reguliära klassmöte i Helsingfors, då 36 personer voro närvarande, och av dem avgåvo 26 vittnesbörd om sin tro på Kristus. Alla de övriga bådo om förbön, och två av dessa fingo frid med Gud under bönen. Våra klassmöten voro alltsedan väl besökta.

Fredagen den 7 november 1884 bildade vi efter ett klassmöte en metodistförsamling i Helsingfors, då 23 personer intogos på prov i vår kyrka. Innan konferensårets slut hade denna församling ökats till 65 medlemmar, av vilka ännu många leva och äro trogna mot Gud och vår kyrka. Den 26 juli 1885 intogo vi i Helsingfors våra första medlemmar i full förening med vår kyrka, inalles 16 personer.

Den andra söndagen i september 1885 organiserades vår första söndagsskola i Helsingfors, då 20 barn och två lärare läto anteckna sig. De antecknade lärarne voro jag själv och min hustru. Men innan konferensårets slut räknade vi 158 barn och 15 lärare i söndagsskolan. Bland lärarne var en prästkandidat från statskyrkan, som särskilt hade begärt att få vara med oss för att lära sig söndagsskolarbete.

1885 Den 27 augusti samma år bildade min nu avlidna hustru vår första syförening i Finland, som hade till syftemål att arbeta för samhällets fattigaste medlemmar. De första som läto anteckna sig i denna förening voro en statsrådinna Lagus och hennes svägerska fröken Victoria Lagus m. fl. Den 11 december samma år hade denna förening sin första basar, som inbringade 276 mark netto.

Vid verksamhetens början var det klent beställt med sången vid våra gudstjänster. Alla voro ovana vid våra sånger, men jag sjöng själv, så gott jag kunde, en vers i början och en vid slutet av varje gudstjänst. Men Gud kan finna utvägar för allt, och så gjorde han även denna gång. En av mina ständiga åhörare, en fru av engelsk börd vid namn Frances L. Parker, kom till mig en dag och begärde att få bilda en sångförening för att betjäna oss med sång och musik vid gudstjänsterna. Glad över detta oväntade anbud, gick jag genast och hyrde ett piano, och så begynte sångövningarne. En kort tid därefter hade vi utmärkt sång och musik vid våra gudstjänster. Dessutom insamlade ovan nämnda fru Parker på enskild väg 1,100 Fmk. till en ny orgel åt församlingen. Sedan dess har hon gjort större insamlingar i Amerika och England för vår nya kyrka i Helsingfors, som år 1907 blev invigd.

Det kan möjligen vara tillbörligt att omnämna, att flertalet av våra åhörare i Helsingfors vid denna tid voro högt bildade personer. Till och med flera av stadens präster besökte ofta våra gudstjänster, och nästan söndagligen hade vi lärare och studenter från universitetet bland åhörarne. Söndagen den 18 januari 1885 hade vi bland våra åhörare en furstinna vid namn Karamzin, som några dagar därefter skickade oss 200 Fmk. såsom bidrag till vår nya orgel. Följande söndag hade vi bland åhörarne hennes broder, som var rysk minister, och hans

dotter. En annan gång kom även den ryktbare skalden Z. Topelius till en av våra sammankomster. Men vi voro lika glada och tacksamma, då vi hade blott fattiga och ringa människor att predika för.

År 1886, efter första böneveckan på nya året, bildade vi i Helsingfors en kristlig ynglingaförening, bestående av 21 nyomvända unga män, vars uppgift var att på kristlig grund uppbygga medlemmarne samt verka för nykterhet och sedlighet. Två av dessa unga män blevo efter en kort tid rekommenderade att ägna sig åt predikokallet, vadan vi anställde för dem en lärare, nämligen lektor E. O. Florell, som med glädje åtog sig att undervisa dem två timmar varje dag i geografi, historia, finska, svenska och engelska språket samt teologi och kyrkoordning.

Anmärkas bör, att församlingen i Helsingfors hade vid denna tid ynnest bland allt folket. Flera av statskyrkans högre funktionärer gåvo uttryck av högaktning åt vår sak. Som bevis härför kan anföras, att då vår nu avlidne biskop Hurst skrev till mig och begärde att få tillförlitliga uppgifter om de religiösa rörelserna från första början av kristendomens införande i Finland, så erbjöd sig välvilligt den högt lärde och frisinnade biskop Alopeus i Borgå att uppsätta en avhandling över detta ämne och skicka den till biskop Hurst. Jag erhöll sedan en öppen tacksägelseadress från biskop Hurst till biskop Alopeus, vari man tydligt kunde se vilket intimt och kärleksfullt förhållande, som var rådande mellan dessa båda Herrens tjänare.

STOR VÄCKELSE I HELSINGFORS.

I början av år 1886, hade vi en härlig väckelse i Helsingfors, troligen den största, som vi någonsin haft i

Finland. Över 60 personer blevo väckta och omvända under vår första bönevecka på nyåret. Vid tacksägelsefesten den 9 januari vittnade över 50 personer, att de under den gångna veckan hade fått frid med Gud. Alla dessa nyomvända deltogo med oss i Herrens nattvard följande söndag, och flertalet av dem intogs på prov i församlingen samma dag. Söndagen den 21 januari höll lektor E. O. Florell sin första predikan för dessa nyomvända, och inflytandet därav var utmärkt gott.

Under böneveckan 1887 blevo 18 personer frälsta och erhöllo stor frid. Söndagen därpå deltogo med oss över 100 personer i Herrens nattvard. Dessutom hade vi samma år väckelse nästan på alla våra predikoplatser i Finland.

INTRESSANTA FALL AV OMVÄNDELSER.

En ung fotograf, som bodde i ett rum intill vår predikolokal i Helsingfors, hade, som han själv berättade, först hört vår predikan, bön och sång genom väggen. Efter en tid kom han in och satte sig i tamburen bakom dörren och hörde predikan. Söndagen därefter kom han in i lokalen och satte sig vid dörren, men slutligen kom han ända fram till sångkören och deltog i sången samt blev omvänd till Gud.

Påskdagen den 6 april 1885, då jag hade predikat om Kristi uppståndelse från de döda, kom en intelligent och lärd dam fram och bad att få ett samtal med mig om det ämne, som jag hade behandlat. Hon berättade först, att hon för en tid tillbaka hade genom en dr von Bergen blivit övertygad, att Kristus icke var sann Gud, men att denna hennes uppfattning nu börjat vackla. Därför begärde hon av mig att få en förteckning på alla de bevis, som jag i min predikan hade anfört till

försvar för läran om Treenigheten och Kristi gudom. Jag gav henne dessa bevis och bad henne bedja Gud leda sig. Dagen därpå återkom hon i ett mycket upprört sinnestillstånd och bekände, att hon icke var lycklig. Jag talade med henne om Jesu kärlek till syndare och bad till Gud med henne, vilket synbarligen verkade fördelaktigt på hennes sinne. Några dagar därefter återkom hon och hade två andra damer med sig, vilka hade samma uppfattning som hon haft. Med glad uppsyn bad hon mig tala och bedja även med dem, vilket jag ock gjorde.

En äldre kvinna från landet, som i flera år hade varit i stor själsnöd, kom en dag till vårt hem i Helsingfors, efter att hava tillryggalagt många mil till fots från sitt hem endast för att få tala med någon religiös människa, som kunde förstå hennes själstillstånd. Sedan hon hade berättat för oss om sina egendomliga levnadsöden, erbjödo vi henne att stanna några dagar i vårt hem, för att hon skulle få tillfälle att övervara några av våra andliga möten. Vid ett bönemöte en afton blev hon härligt frälst genom en enkel tro på Kristus. Hon vittnade sedan offentligt därom och sade bl. a.: Nu återvänder jag lycklig och glad i Gud min Frälsare till mitt hem i Kyrkslätt.

Vid eftermötet en söndagsafton gavs tillfälle för dem, som nyligen hade blivit omvända, att offentligt bekänna sin tro på Kristus. Bland dem, som det gjorde, var en äldre kvinna, som under stark sinnesrörelse bekände, att hon förut varit en sökande själ i över 25 år. Aldrig förr hade hon haft frid med Gud och vittnesbörd om sina synders förlåtelse. Predikolokalen var alldeles fullsatt av åhörare, och hennes enkla vittnesbörd var så anderikt, att det gav anledning till en väckelse som varade flera veckor.

Under vår första bönevecka på nyåret 1887 blev en 1887

ung man med goda kunskaper frälst och frigjord. Några dagar därefter kom han till mig och frågade, vad jag ansåg han borde göra. Han hade nämligen vid 11 års ålder bedragit sin principal på 20 penni, och detta oroade honom ofta. Jag gav honom det rådet att skicka penningarne tillbaka till dess ägare. Han sade: Då vill jag för säkerhetens skull skicka honom en hel mark — och hans ansikte lyste av glädje.

1887 Den 24 september samma år kom min äldsta dotter, som då var 10 år gammal, och bad mig ödmjukt om förlåtelse. Varför, mitt barn, frågade jag? Jo, sade hon: Jag kunde uppläsa i söndagsskolan den där bibelgåtan, som vi hade fått söndagen förut, men jag hade icke själv sökt upp den, utan jag hade sett i pappas anteckningsbok och funnit den där. Hon tillade, att hon alltsedan icke hade haft någon frid, emedan hon visste att barnen voro tillsagda att uppsöka bibelgåtan i bibeln. Jag blev så glad över mitt barns uppriktiga bekännelse, att jag genast nedskrev den i min anteckningsbok, och ännu gladare är jag över att veta, att detta mitt barn ännu är lika samvetsgrant.

1887 Den 1 februari 1887, då jag var i Ekenäs för att där hålla mitt vanliga kvartalmöte, var där en döv fru närvarande vid gudstjänsten för att om möjligt genom sin lur få höra något av predikan. Hon hade en längre tid varit väckt och sökande, men aldrig funnit någon frid. Under predikan hade hon icke hört mer än en enda mening, som uttalades ovanligt högt. Då hon gick därifrån, frågade en av våra systrar henne, om hon hade kunnat höra något av predikan? Ja, svarade hon, blott dessa ord: »Frälst på klippan, och det är nog för mig; jag har nu funnit, vad jag länge sökt.»

1885 En dag i augusti månad 1885 kom en av stadens ämbetsmän och berättade för mig, att han en längre tid hade varit en medlem i en religiös förening i staden,

men aldrig haft någon verklig frid med Gud, ehuru han alltjämt hade varit en sökande själ som längtat efter befrielse från synden. Vi hade nätt och jämt börjat samtala om Kristi försoningsverk förr än han begynte att tacka Gud för sin själs frälsning genom tron på Lammets blod.

Sommaren 1885, då jag reste till Sverige för att hämta 1888 min familj, kom första maskinisten på ångbåten och hälsade på mig vänligt och frågade, om jag icke igenkände honom? Jo, sade han, jag är den där elake gossen, som ingen kunde få bukt med i eder söndagsskola i Stockholm 1873. Jag erinrade mig då denne gosse, som ingen av lärarne ville ha i sin klass, emedan han var så ostyrig. Jag måste skilja honom från de andra barnen och giva honom enskild undervisning. Han berättade då, att hans tid i vår söndagsskola varit av allra största betydelse för hans framtid, och tillade: »Jag har nu en god anställning och är en lycklig familjefader, men det bästa av allt är, att jag genom Guds nåd har en frälst själ»

Låtom oss vidare höra några enkla vittnesbörd från ett av våra klassmöten i Helsingfors: En nyomvänd bekände och sade: »I veten alla, vilken stor syndare jag har varit och huru svår jag var i mitt hem, då jag var berusad, men nu, sedan jag blivit omvänd, få min hustru och mina barn vara i fred. Starka drycker behöver jag icke mer, och mitt arbete går bättre än förut.» En annan bekände och sade: »Fordom kunde jag icke leva utan att svärja och ligga i strid med mina medmänniskor, men nu har jag frid med Gud och alla människor.» En tredje sade: »För en tid sedan kom jag till denna plats, full av synd och fördomar, i avsikt att håna och begabba detta folk, men Guds ande mötte mig och trängde in som ett svärd i mitt hjärta samt uppväckte min själ, och nu är jag frälst och lycklig i Gud, min Frälsare.»

BÖRJAN AV VÅR LITTERÄRA VERKSAMHET.

Vi insågo genast vid början av vårt arbete, att spridning av bibeln och andra religiösa skrifter var av stor betydelse för vårt evangeliska arbete, och därför satte vi oss i förbindelse med Amerikanska bibelsällskapet och vår kyrkas traktatförening i Newyork och begärde av dem tillfällig hjälp. Vi erhöllo att börja med 50 dollars, och sedan fingo vi någon hjälp under flera års tid.

Men det var dock ingen lätt sak att börja med litterärt arbete i ett sådant land som Finland, där tre officiella språk existerade: finska, svenska och ryska. Men med ovannämnda understöd och med Guds bistånd kunde vi redan 1886 låta trycka och sprida flera tusen exemplar av vår kyrkas religionsartiklar och allmänna regler, lika många nykterhetstraktater och andra religiösa skrifter. Dessutom utsände vi flera hundra exemplar av Nya testamentet gratis till de fattiga och icke mindre än 50 exemplar biblar och Nya testamenten till den finska militärbataljonen vid Nyslott.

Den 1 april 1886 dristade jag mig att på egen risk börja utgivandet av en månadsskrift på svenska språket med namnet: Nya Budbäraren. Vi läto trycka och utsända 2,000 exemplar provnummer och erhöllo innan årets slut nära 500 prenumeranter. För våra äldsta medlemmar i Finland skulle det kanske varit intressant att se namnen på dessa våra prenumeranter och jag har dem, men för utrymmets skull vill jag icke införa dem här.

Under de sex första åren var jag själv tidskriftens redaktör; den utgick i 1,000 ex. i månaden och mottogs med tacksamhet. Jag är glad att veta, att den ännu existerar och har god framgång.

Detta vårt första tidningsföretag i Finland var ringa och anspråkslöst, men jag kan försäkra, att vi gjorde så gott vi kunde efter vår ringa förmåga. Ingen kan beskriva,

huru glädjande det är för mig att veta, att vår sak i Finland och St Petersburg skrider framåt vid goda mäns händer.

Intill 1888 var jag själv vårdhavande predikant i Helsingfors, men stundom hade jag hjälp av en och annan lokalpredikant från Sverige. Dessutom måste jag ensam ombesörja utgivandet av »Nya Budbäraren», göra kvartalbesök hos de nybildade församlingarna på distriktet och så långt möjligt besöka andra platser, som gjorde anspråk på min tjänst. Svårast var det, när varje nybildad församling genast begärde att få egen predikant. Men i brist på män och medel kunde vi ej alltid tillmötesgå deras önskan. Äntligen lyckades det oss att få en ung man från Sverige till Helsingfors — Herman Rabe, son till en av vår kyrkas första medlemmar i Sverige. Han var visserligen då icke ordinerad men en intelligent och begåvad ung man, som blev mig och församlingen till stor nytta. Pastor Rabe är nu stationerad i en av våra bästa församlingar i Sverige och arbetar med mycken trohet.

1888

Följande predikanter hava i denna ordning varit sta-stationerade i Helsingfors: B. A. Carlson, H. Rabe, N. J. Rosén, Aug. Berg, A. Grönblad, Albin Janzon och K. Hurtig.

VERKSAMHETENS UTBREDNING.

Från början av vår verksamhetstid i Helsingfors erhöllo vi ofta kallelse att komma till andra städer och byar för att predika evangelium, vilket vi ock gjorde, så långt vår tid det medgav.

Då jag först kom till Finland tänkte jag, att så snart vi fått säkert fotfäste i Helsingfors, skulle jag genast söka

att leda vår verksamhet direkt till St Petersburg. Men Gud tänkte annorlunda och öppnade i stället många dörrar annorstädes för oss.

De platser, vilka vi under de fyra första åren av vår verksamhet i Finland blevo inbjudna att besöka med predikan, voro, utom Helsingfors: Ekenäs, Brödtorp, Hangö. Åbo, Björneborg, Kristinestad, Nerpes, Wasa, Gamla Karleby, Uleåborg, Tammerfors, Forsby, Borgå, Sibbo, Bobäck, Kotka, Fredrikshamn, Nyslott, Wiborg och St Petersburg.

Alla dessa platser besöktes med predikan så ofta som möjligt var, och församlingar bildades, där det ansågs lämpligt. Men i likhet med Herrens apostlar hade vi beslutat, att först besätta städerna med predikanter och i nödfall förena två eller tre platser till en krets. I Helsingfors var jag själv, som förut är nämnt, stationerad, men till W a s a, som kort efter min ankomst till Finland blev utan predikant till följd av pastor G. Wagnssons återvändande till Sverige, måste vi sända en lokalpredikant vid namn L a r s L i n d e r o t h, som under sin korta vistelse där utförde ett gott arbete och var väl anskriven både i församlingen och samhället.

Församlingen i Wasa är vår första metodistförsamling i Finland. Den har dessutom under årens lopp så underbart utvecklat sig, att den nu är landets näst största svenska metodistförsamling. Under den tid, då pastor A. Grönblad var stationerad som vårdhavande predikant där, byggdes en ny vacker kyrka och iståndsattes ett utmärkt predikantboställe, värda tillsammans över 50,000 Fmk. Pastor Grönblad hade god framgång på alla områden, såsom han alltid haft, där han varit stationerad. Men den största framgång, som denna församling någonsin haft, var enligt de statistiska uppgifterna under den tid, då pastor G. A. Gustafson var dess vårdhavande predikant, ty under hans tid var det en betydlig tillökning inom både för

samlingen och ungdomsföreningen och söndagsskolan. Dessutom avbetalades en betydlig del av kyrkskulden.

De predikanter, som varit stationerade i församlingen från dess första början äro: K. Lindborg, G. Wagnsson, L. Linderoth, P. Jeppson, A. Grönblad, H. Rabe, G. A. Gustafson, E. A. W. Hülphers, Carl Lindström och Fritz Larson.

EKENÄS.

Den 3 november 1884 var jag för första gången inbjuden att predika i Ekenäs, och rektorn vid därvarande läroverk upplät för mig välvilligt läroverkets hörsal, där jag på söndagen fick hålla två religiösa föredrag. Sedan blev jag ombedd att så ofta som möjligt komma till Ekenäs och predika evangelium. En god väckelse utbröt där nästan genast och fortsatte en längre tid. Många blevo omvända och bekände sin tro på Kristus; somliga bekände, att de till och med hade erhållit »evangelii fulla välsignelse.»

En lämplig predikolokal anskaffades, och sedan besökte jag platsen regelbundet med predikan en söndag i varje månad ett helt års tid och bildade en metodistförsamling med 32 medlemmar.

Den 6 februari 1886 erhöll jag följande petition från den nybildade församlingen i Ekenäs:

Käre pastor Carlson!

Emedan vi ännu ingen egen predikant hava i vår stad och som vi undertecknade hava ett obetingat förtroende till herr pastorns omdöme om en för oss lämplig predikant, så få vi härmed ödmjukast anhålla, att herr pastorn godhetsfullt ville inom metodistkyrkan utse och sända oss en predikant, som är villig att verka Guds verk på denna ort, varest han skall mottagas av oss med tacksamhet.

Hanna Stadius, Alb. Bodén, W. Forsman, Hilda Malm, Mathilda Lindström, Selma Österholm, W. Holmström, A. Lindblom, Karolina Backman, Klara Eklund, Hilda Littmanen, G. Baarman, Jonas Häggman, Maria Häggman, Mathilda Häggman, R. Bussman, F. S. Bohm, Therese Wörman, Johannes Weckström, E. Malm, A. Malm, Natalia Baarman, A. Hultman, Mina Lindlöf, Klara Österholm, Wilhelmina Wickberg, Bogren, Mathilda Öhlm och Selma Stadius.

En av dessa, överstinnan Hilda Malm, skrev till mig dagen efter hennes intagning i full förening i vår kyrka bl. a. följande:

»Gud är med oss, det är visst, och därför är jag metodist.»

FLERE NYA PREDIKANTER.

Jag började genast underhandla med vederbörande myndighet om att få flera predikanter från Sverige till Finland, och efter många svårigheter lyckades jag få icke mindre än tre sådana från Sverige utom dem jag redan engagerat. Två av dessa bröder, nämligen P. Jeppson och A. G. Edlund måste mitt i vintern anträda sin resa från Sverige till Finland i isbåt med segel över Ålandshav, ty någon annan utväg fanns icke, emedan den vanliga postångaren låg infrusen i isen, vilket då under kalla vintrar ofta inträffade. Någon isbrytare fanns på den tiden icke på denna linje, såsom det nu finnes.

Men vad hände? Då våra bröder i isbåten kommo ungefär mitt på havet, brast isen, och broder Jeppson sjönk ned i vattnet med hela kroppen. Han hade troligen drunknat, om icke snar hjälp hade givits honom. Då han lyckligt kommit upp ur sitt kalla bad, måste han på isen byta kläder. Torra skodon hade han emel-

lertid icke med sig, och den ena av sina skor hade han förlorat i havet.

Då dessa våra bröder hade uppnått finska landet, ville deras båtförare hava en så stor extra betalning, att de icke kunde bestrida densamma. De sände mig därför ett telegram med begäran om hjälp, och jag sände dem genast 100 Fmk. Och den 26 februari 1886 mottog jag dem vid järnvägsstationen i Helsingfors — broder Jeppson med en sko på den ena foten och en omlindad söndrig gummigalosch på den andra.

Pastor P. Jeppson stationerade vi i Ekenäs och A. G. Edlund i Gamla Karleby.

Nästan omedelbart efter det Jeppson hade anlänt till Ekenäs, utbröt där ånyo en god väckelse, och många blevo frälsta och frigjorda från syndens makt och herravälde. Under pastor Jeppsons första verksamhetsår i Ekenäs ökades församlingen med 31 medlemmar i full förening och 33 på prov. Dessutom bildade han en söndagsskola, som räknade över 100 barn. Men denna framgång avlopp icke utan motstånd.

Den 18 december samma år erhöll pastor Jeppson kyrkorådsförbud med tillsägelse att genast upphöra med sin verksamhet på platsen. Vid midnattstid natten därefter erhöll jag från honom följande telegram:

»Slut med verksamheten — lokalen stängd — kom genast.

Jeppson.»

Jag reste genast på morgonen med första tåg till Ekenäs och gick direkt till kyrkoherden i staden samt bad att få veta orsaken till kyrkorådsförbudet? Då han hade berättat, att det tillkommit med anledning därav, att en del unga män uppträtt störande utanför vår predikolokal samt att P. Jeppson vågat upptaga en kollekt till bidrag åt sig för en resa till Nikolaistad, begärde jag utan vidare att få en avskrift av kyrkorådsprotokollet angående för-

budet, emedan jag ämnade fullfölja målet hos Kejserliga Senaten. Därpå frågade kyrkoherden, om det icke ginge an att nedlägga målet, om kyrkorådsförbudet återtoges. Jag gav därtill mitt hjärtliga samtycke, och allt blev gott och väl igen. Jeppson fick utan vidare fortsätta sin verksamhet i Ekenäs.

Efter Jeppsons treåriga vistelse i Ekenäs med en för den tiden nästan ojämförlig framgång, blev han flyttad till Wasa, och i hans ställe erhöllo vi för Ekenäs en ung begåvad broder vid namn A. Grönblad.

Han fortsatte verksamheten på den nu lagda grunden med synnerligen god framgång. Det dröjde heller icke länge, förrän kyrkobyggnadsfrågan kom på tal. Ekenäs stad upplät för detta ändamål en välbelägen byggnadstomt för billigt pris, och en av våra bröder vid namn G. Baarman skänkte såsom grundplåt till den nya kyrkan 5,000 Fmk. Flere andra vänner lämnade frikostiga bidrag till företaget. Men den, som genomdrev saken och forcerade arbetet, var vårdhavande predikanten pastor Grönblad, som alltid ådagalade nit och omtanke. Företaget lyckades förträffligt, så att kyrkan var färdig att invigas i september månad 1891 och det med en obetydlig skuld.

Församlingen i Ekenäs är ännu en av våra bästa församlingar i Finland. I flera år hade den regelbunden verksamhet i Hangö, Billnäs och Brödtorp.

De predikanter, som haft vård över församlingen i Ekenäs från dess början till närvarande tid äro: B. A. Carlson, P. Jeppson, A. Grönblad, H. Rabe, Joh. Berg, A. J. Frost, A. S. Hultqvist, Albin Janzon, Johan Melin, Hj. Bergqvist, Fritz Larson, Carl Lindström och F. A. Björklund.

GAMLA KARLEBY.

Invånarne i denna gamla stad voro, liksom i Ekenäs, nästan alla svensktalande, och metodismen, som infördes

dit från Sverige, omfattades genast med stort intresse. I första början av vår verksamhetstid där gav Gud en ovanligt stor väckelse, och det sades, att nästan hela samhället var berört av Guds ande. Ehuru ingen metodistförsamling blev bildad då, kom dock en blomstrande söndagsskola till stånd genom en av våra systrar vid namn Sofia Elfstrand, och år 1886 räknade denna söndagsskola icke mindre än 177 barn.

Ända från 1883 hade Gamla Karleby endast varit en predikoplats tillhörande församlingen i Wasa, men år 1886 erhöll den egen predikant, en ung man från vår skola i Uppsala vid namn A. G. Edlund, en god och åt Gud helt hängiven broder, som var älskad och högaktad av alla, som lärt känna honom. Hans vistelse där blev likväl icke långvarig. Efter honom blev en annan ung broder från vår skola i Uppsala, G. A. Hidén, stationerad som vårdhavande predikant i Gamla Karleby.

Under pastor Hidéns vistelse i Gamla Karleby hade den nybildade församlingen en jämn och god framgång. Men detta kunde den statskyrkliga myndigheten icke tåla. Då jag den 19 augusti 1886 kom dit för att hålla det av mig utsatta kvartalmötet, fick broder Hidén samma dag kyrkorådsförbud med tillsägelse att genast inställa vår kyrkas verksamhet. Jag har aldrig, så vitt jag vet, någonsin i mitt liv varit diplomat, men jag använde nu samma metod, som jag förut hade använt i Ekenäs, nämligen, att begära utdrag från kyrkorådsprotokollet för att fullfölja målet hos landets högsta myndighet, och det lyckades förträffligt, så att prästerskapet återtog sitt kyrkorådsförbud.

Det kunde möjligen intressera någon av mina vänner att veta, att vår dåvarande rektor för vår skola i Uppsala, J. E. Edman, sade i ett brev till mig bl. a. om broder Hidén: »Han har goda anlag för studier.» Detta visade sig ock rätt snart, ty på kortare tid än två år kunde han fritt be-

handla utom sitt modersmål både finska och engelska språket.

Under Hidéns tid i Gamla Karleby erhöll församlingen en ny kyrka och predikantboställe, utan någon betungande skuld. Söndagen den 25 september 1890 blev denna kyrka högtidligt invigd till ett tempel för Herrens ord. Efter endast några års vistelse i Finland reste Hidén, på finsktalande vänners begäran, till Amerika.

De predikanter, som från början varit anställda i församlingen i Gamla Karleby till 1907 äro: G. Wagnsson, K. Lindborg, A. G. Edlund, G. A. Hidén, Hj. Bergqvist, E. Björnberg, J. E. Jarl, O. Andersson, K. F. Åhlén och K. F. Holmström.

ULEÅBORG.

År 1886 flyttade en av våra bröder, en telegrafist Oiwo från Gamla Karleby till Uleåborg. Denne vår högt aktade broder och hans hustru, båda fullt mäktiga landets båda språk, begynte genast att hålla bönemöten och vittna om vad Gud hade gjort för dem, och Gud välsignade detta deras arbete.

Den 12 februari 1887 var jag inbjuden att komma till Uleåborg och predika, vilket jag också gjorde. Ett missionshus, tillhörande de s. k. Laestadianerna, var upplåtet åt oss. Dessutom blev jag ombedd att aftonen den 14 februari leda en bibelklass hos en kristligt sinnad urmakare vid namn Fredrikson. Samma afton bildade vi en metodistklass av fem personer, bland dem två metodister, inflyttade från Sverige. Oiwo, som hade förmanarefullmakt från kvartalkonferensen i Gamla Karleby, blev deras klassledare.

Det dröjde ej länge, förrän även denna lilla grupp

begärde att få egen predikant och om möjligt en svensktalande. Men ehuru de svensktalande invånarne i denna stad på den tiden voro lämnade nästan alldeles utan själavård, beslöto vi likväl att icke för tillfället stationera någon predikant där. Vi väntade att Gud skulle giva oss en finsktalande predikant eller helst en som kunde landets båda språk, emedan största antalet av stadens invånare voro finsktalande. Vi lade därför platsen som annex till Gamla Karleby och gav predikanten där i uppdrag att besöka Uleåborg en gång i månaden.

Då jag efter elva år återkom till Finland för andra gången, fann jag att verksamheten i Uleåborg hade upphört. Men sedan har platsen blivit besatt med en finsktalande predikant vid namn Matti Pitkänen.

JAKOBSTAD.

Denna stads befolkning var den tiden nästan helt och hållet svensktalande. Staden är belägen vid kusten helt nära Gamla Karleby. I stället för Uleåborg, där vår svenska verksamhet upphört, upptogo vi Jakobstad som predikoplats och lade den att börja med till Gamla Karleby. Vi hyrde på flera vänners önskan en välbelägen predikolokal på fem år och inredde den i kapellstil samt bildade genast en liten god metodistförsamling, som icke hade en pennis skuld på sin kyrkosal. Platsen besöktes att börja med från Gamla Karleby av pastor J. E. Jarl, men vid årsmötet i Tammerfors 1903 fick den egen predikant, nämligen Otto 1903
Serenius. Efter honom blev platsen åter igen lagd till Gamla Karleby, varefter K. Lindborg blev dess vårdhavande predikant och sedan en studerande från Uppsala vid namn K. A. Gabrielsson.

KRISTINESTAD OCH NERPES.

Ända från 1883 till 1886 voro båda dessa predikoplatser förenade med församlingen i Wasa, men just då erhöll Kristinestad egen predikant, nämligen A. G. Edlund, från vår skola i Uppsala. Grunden till församlingen var redan lagd och en söndagsskola organiserad. Dessutom hade den nu avlidne Gustaf Bärnlund inköpt ett hus mitt i staden och ombyggt det till ett litet trevligt kapell, vilket han sedan överlät till församlingen för ett ovanligt billigt pris. Detta var vår första metodistkyrka i Finland.

Anmärkas bör att våra systrar i Kristinestad, Kristina och Ida Svanström, vid denna tid på egen risk och bekostnad bildade ett barnhem för föräldralösa barn, vilket alltsedan existerat genom frivilliga gåvor och genom dessa båda systrars trogna arbete.

De predikanter, som haft vård över vår församling i Kristinestad och Nerpes från dess början till 1907 äro: Gustaf Wagnsson, A. G. Edlund, K. Lindborg, K. A. Selin, K. Ekblom, Hjalmar Bergqvist, J. E. Jarl, A. Hultqvist, K. F. Holmström, K. A. Klingberg och W. K. Aulanko.

ÅBO.

Den 20 februari 1886 blev jag första gången inbjuden att komma till Åbo och predika. Min första predikan där höll jag i en grosshandlare Pousars trevliga hem.

På flera vänners enträgna begäran att upptaga verksamhet i Åbo hyrde jag genast en centralt belägen predikolokal i denna Finlands andra stad vid Multavirsgatan i hörnhuset nära Aura å och mitt emot domkyrkan för en

hyressumma av 600 Fmk. per år. Hyran för första kvartalet och salens inredning jämte inventarier, tillsammans 550 Fmk., måste jag själv förskottera.

*

Men det blev emellertid ingen lätt sak för oss att börja verksamhet i Åbo. Då jag kom dit för att inviga vår nya predikolokal, hade jag knappast hunnit komma in i mitt rum på stadshotellet, förr än jag fick besök av polismästaren själv med tillsägelse att inhibera mina i tidningarna annonserade predikningar för nästföljande söndag. Han lät mig dock tydligt förstå, att han för sin del icke hade något emot vår verksamhet. Jag mottog förbudet med lugn och förtröstan till Gud, väl vetande, att det var hans sak och att jag endast gick hans ärende. Han hade för övrigt redan lärt oss att icke fälla modet vid första motgång, utan lik tjänaren på Jesu tid »gå igen». Jag lydde dock den mänskliga förordningen så till vida, att jag inställde min predikan på söndags förmiddagen men icke på eftermiddagen.

Enär jag på omvägar fått veta, att förbudet var föranstaltat av stadens prästerskap, gick jag på lördagens afton till domprosten i staden och presenterade mig samt inbjöd honom till vår gudstjänst söndag eftermiddag. Han lovade att komma, och han kom verkligen och satte sig på främsta bänken. Min predikan var »om Kristi lidande och härligheten därefter» 1 Petr. 1:11. Efter predikan räckte domprosten mig handen och sade: »Ja, så predika även vi.» Sedan bjöd han mig vänligt att andra dagen komma till hans hem, och han mottog mig då på det mest hjärtliga sätt och önskade mig lycka och framgång i mitt arbete för Gud i Finland.

Under första halvåret av vår verksamhet i Åbo underhöll jag själv platsen med predikan en söndag i varje månad. Sedan besatte vi platsen med en ung svensk lokalpredikant vid namn Emil Schildt, som emellertid icke

kunde stanna där mer än blott några månader, emedan han måste fortsätta sina studier i Uppsala.

1886 I första veckan av december 1886 bildade vi i Åbo en metodistförsamling, som innan månadens slut räknade 23 medlemmar. Samtidigt organiserades en söndagsskola med inalles 70 barn.

Sedan Schildt återvänt till Sverige, anställde vi en annan lokalpredikant vid namn J. W. Häggman, som jag förut haft till medhjälpare i Helsingfors. Han var en ung intelligent man med god skolunderbyggnad. Han var vår första infödda predikant i Finland, född av svensktalande föräldrar, och kunde fritt behandla både finska och svenska språket, som vi anse att alla våra predikanter i Finland borde kunna, emedan dessa båda språk såväl som ryska äro landets officiella språk. Ingen kan beskriva, huru glada vi voro, då Gud hade sänt oss denne unge och rikt begåvade man, ty intill denna tid hade vi alltid måst predika för det finsktalande folket genom tolk, och Gud allena vet, huru vi åstundade att vinna detta folk för Gud.

Jag kände mig särskilt lycklig över att genast kunna anställa Häggman i vår kyrkas tjänst och har aldrig behöft att ångra det. Såsom bevis för hans duglighet i arbetet kan framhållas, att under hans vistelse i församlingen i Åbo ökades medlemsantalet till 70 medlemmar och söndagsskolorna (en svensk- och en finsktalande) till 200 barn.

Men till följd därav att pastor Häggman längtade efter grundligare kunskaper och önskade att komma i närmare beröring med moderkyrkan och särskilt för att lära sig det engelska språket, begärde han 1891 att få resa till Amerika och söka inträde i vårt universitet i Boston, vilket av biskop Walden beviljades honom. I egenskap av presiderande äldste gav jag honom därtill min varmaste rekommendation.

Då jag efter elva år återkom till Finland, fann jag att vår verksamhet i Åbo hade blivit flyttad från sin välbelägna plats till södra sidan av staden med ingång över gården. Vi läto därför ombudsmännen i församlingen genast anskaffa en ny lokal i mitten av staden vid samma gata som förut, där vi möjligen kunde hava bättre utsikt till framgång. Jag beklagade att vår svenska församling i Åbo, där nästan hälften av stadens befolkning är svensktalande, ännu icke hade egen kyrka. En sådan har dock sedermera blivit byggd och invigdes 1912.

De predikanter, som från år 1886 till 1907 varit anställda i vår församling i Åbo äro utom jag själv: E. Schildt, J. W. Häggman, E. Björnberg, A. S. Hultqvist, Hj. Bergqvist, Oscar Andersson, K. A. Klingberg, H. H. Aulanko och C. Lindström.

BJÖRNEBORG.

Vår kyrkas verksamhet begyntes även där 1886 av vår unge broder J. W. Häggman (då anställd på apotek och nu rektor för vår predikantskola i Helsingfors), som började med att hålla religiösa möten här och där i husen.

Den 22 oktober samma år erhöll jag inbjudning att komma till Björneborg och predika. Då jag anlände dit, fick jag mottaga följande petition:

»Vi undertecknade bedja eder, pastor B. A. Carlson, att så snart som möjligt sända oss en svensktalande evangelii lärare — en verklig Herrens tjänare, som i andens kraft kan leda oss, ty mörkret omkring oss är stort. Många äro de som här sucka och längta efter förlossning, men ingen finnes, som kan undervisa och leda dem till livets källa. Vi hava länge bett till Gud om en lärare,

och nu bedja vi även eder att hjälpa oss härmed så snart möjligt är.

Björneborg den 22 oktober 1886.

S. E. Pikulinsky, Hilda Forsvik, Katarina Forsvik, J. W. Häggman, Amanda Maria Gustafson, Elin Cajander, A. Rosenberg, H. Rosenberg, Anton Gustafson, Johan Rosnell, J. W. Ström, Lovisa Friman, Sofia Sjöstrand, Katarina Polberg, Gustaf Olssén och Andonia Olssén.»

För tillfället kunde vi icke uppfylla deras begäran av brist på män och medel, men vi lovade att sända en predikant så snart Gud gjorde utväg därtill. På den tiden fanns ingen järnväg till Björneborg, vadan jag hade svårt att ofta besöka denna avlägsna plats. Men i början av 1887 kunde vi sända dit lokalpredikanten K. Lindborg, som var villig att åter komma till Finland. Han grep arbetet an med kraft, men han kanske slog till väl hårt att börja med, ty förföljelsen blev svår; och det är ju alltid så, att då vi slå till för hårt, få vi alltid slag igen. Men en god väckelse utbröt, och om en kort tid hade vi en metodistförsamling i Björneborg på 60 medlemmar och två söndagsskolor: en finsk- och en svensktalande, som räknade över 100 barn. Innan årets slut kunde Lindborg rapportera, att församlingen hade ökats till 80 medlemmar.

Men denna kanske allt för hastiga framgång avlopp icke utan efterräkning från stadens prästerskap. Pastor Lindborg fick mottaga ett så lydande kyrkorådsförbud:

»Kyrkorådet i Björneborgs stads och landsförsamling, den 28 april 1888.

Till diakonen K. Lindborg.

Kyrkorådet i Björneborgs församling gör veterligt, att sedan till kyrkorådets kännedom kommit, att diakonen vid Amerikanska metodist episkopal samfundet, svenske undersåten K. Lindborg, oaktat härförinnan erhållna en-

skilda varningar av församlingens prästerskap, fortfarande i avsikt att göra proselyter för förbemälda samfund, till och med under pågående gudstjänst i stadens kyrka, håller offentliga i stadens tidningar pålysta religiösa sammankomster i denna stad och härigenom åstadkommit oro och förargelse inom församlingen, varder denna andra och sista varning diakonen Lindborg härmedelst vänligen och allvarligen meddelad jämte uppmaning, att genast och ovillkorligen upphöra med sina metodistiska läroföredrag i denna församling, så kärt det än är för diakonen Lindborg, att för uppenbart trots av det landets lagar av vars gästvänlighet Lindborg begagnar sig, undgå det ansvar, Sveriges rikes lag missgärningsbalken kap. 1, jämfört med Kungl. förordningen av den 24 januari 1781, vilka i detta land i förevarande fall hava lagligt gällande kraft och vilkas övervakande ovedersägligen ligger inom världsliga överhetens i detta land lagliga befogenhet.

På kyrkorådets vägnar:

K. E. Stenbäck. Reinh. Grönvall.

Rätteligen utdraget ur kyrkorådets protokoll för den 27 april 1888 intygar: ort och tid som ovan 1888

Reinh. Grönvall
Past. adj.

Avskriftens riktighet intygar:

A. Rosenberg
Sjökapten.»

Utan att yttra ett ord om olagligheten av ovanstående förbud, vill jag blott anmärka, att detta var det sjätte kyrkorådsförbudet mot våra första metodistpredikanter i Finland, men allt avlöpte utan någon menlig inverkan för vår sak, snarare tvärtom. Ingen av våra predikanter kunde lagligen fällas för sin verksamhet i Guds rikes tjänst.

Under vår tidigaste verksamhet i Finland hade jag rådfrågat en hovrättsassessor, »huruvida en svensk eller amerikansk medborgare och pastor kunde förbjudas att predika evangelium i Finland, om allmän lag icke överträddes?» På denna min fråga erhöll jag skriftligt svar, »att ett sådant förbud icke kan ske med laga verkan, enligt finsk lag.»

Men Lindborg hade det likväl så svårt i Björneborg, att han vid årets slut skrev i sin rapport bl. a.: »Jag har detta år likt Paulus i Efesus måst kämpa med vilda djur, men jag har hopp till Gud, att han med sin högra hand kan allting förvandla.»

Vi hava nu ingen svensk verksamhet i Björneborg, ty den har under senare tid ersatts med finskspråkig sådan, emedan största delen av stadens befolkning är finsktalande. Men om detta ändå var riktigt välbetänkt får framtiden utvisa. Jag medgiver gärna, att det icke är en lätt sak att besätta sådana platser som Björneborg, där landets båda språk hava talrika anhängare, då man icke har tillgång till predikanter, som kunna behandla landets båda språk.

Följande predikanter hava från början varit anställda i vår församling i Björneborg: K. Lindborg, G. A. Hidén, Hj. Bergqvist, J. E. Jarl, Matti Pitkänen och därefter Johannes Hälvä.

HANGÖ.

Denna stad är Finlands yngsta men redan en av landets större småstäder med nästan uteslutande svensktalande befolkning. Vår kyrkas verksamhet begynte där
1887 1887 med predikobesök från Ekenäs. Våra första medlemmar i Hangö tillhörde en längre tid församlingen i Ekenäs. Någon egentlig organisation ägde icke rum förr

än pastor N. J. Rosén blev distriktföreståndare och delvis hade verksamheten under sin vård. Det var ock genom hans inflytande som initiativ togs för kapellbyggnaden som uppfördes genom rysk medverkan och utan någon nämnvärd skuld.

Då ryssar vilja hedra en avliden anförvants minne, sker detta ofta genom att bygga en kyrka. Bland metodisternas bästa vänner i Finland var en nu avliden häradshövding vid namn von Hartman i Hangö. Efter hans död dog även en av hans söner. Dennes unga, djupt förkrossade änka, ryska till börden, önskade hugfästa hans minne på ett varaktigt sätt, och hennes föräldrar rådde henne att bygga en metodistkyrka i Hangö. Hon gjorde det, och deras minne lever i välsignelse. Pastor N. J. Rosén torde säkerligen bättre kunna beskriva denna händelse.

De predikanter, som hittills varit stationerade i Hangö äro: L. Lundqvist, K. F. Holmström, Hj. Bergqvist och nu 1907 K. A. Klingberg.

LOVISA.

Denna stad är även svensktalande och en av de vackraste i landet samt en betydande badort, som ofta besökes av badgäster även från andra länder.

Vår kyrkas verksamhet begynte i Lovisa med predikobesök från Helsingfors 1891. 1891

Den lilla metodistförsamlingen i Lovisa är ingalunda bland de allra svagaste. Genom ett testamente, som vi erhöllo 1902 av en broder J. A. Nyberg och hans hustru Karolina Nyberg, fick församlingen till skänks en fastighet, belägen mitt i staden. Under pastor C. Lindströms verksamhetstid därstädes ombyggdes fastigheten till ett

lämpligt kapell jämte predikantbostad och detta utan någon betungande skuld på egendomen. Säkert är, att vår sak i denna idylliska stad har en god framtid för sig, så framt den skötes rätt.

De av våra predikanter, som en längre eller kortare tid hava betjänat vår församling i Lovisa till 1908 äro: K. Lindborg, H. H. Aulanko, K. A. Holmstén, K. A. Klingberg, C. Lindström, Hj. Bergqvist och nu 1908 K. F. Anderson.

KOTKA.

Detta är en för handel av järn, glas och trävaror betydande hamnstad. Där finnes rätt många svensktalande, men majoriteten av befolkningen är finsktalande, och i socknarne däromkring är flertalet finsktalande.

Den 1 november 1886 var jag första gången inbjuden till Kotka för att predika, vilket jag ock gjorde två gånger samt ledde en barngudstjänst för ett 70-tal barn i stadens sjömanskyrka. Sedan reste jag på natten därifrån på gästgivareskjuts många mil till närmaste järnvägsstation.

Under flera år bestod vår verksamhet i Kotka endast av ett och annat predikobesök från Helsingfors. Men sedan en av våra lokalpredikanter, en sågmästare vid namn Martinsén med familj, hade inflyttat dit, antog verksamheten mera regelbundna former.

När vår församling i Kotka blev bildad, kan jag icke med visshet säga, ty det skedde efter det jag lämnat Finland, men pastorerna J. W. Häggman och F. H. Salmi torde med all säkerhet veta det.

Emellertid kom snart ett erbjudande till vår kyrka i Finland att på ovanligt goda villkor övertaga hela sjö-

mansmissionen och dess kyrka i Kotka. Affären uppgjordes förmånligt genom pastor J. W. Häggman.

Kotka församling är ännu liten och svag, men vi hysa den övertygelsen, att sjömansmissionen i Kotka är av stor betydelse, vadan vi icke få förtröttas i detta arbete.

Följande predikanter hava haft vård över församlingen i Kotka till 1908: F. H. Salmi, J. Walkama, Oscar Andersson, J. E. Jarl, J. W. Häggman, J. G. Adelbert och K. F. Holmström.

FREDRIKSHAMN.

Denna plats var under lång tid en militärstad, där landets enda krigsskola var förlagd. Den 27 oktober 1886 var jag av några högt bildade personer i samhället inbjuden att predika där. Då jag anlände dit, blev jag mycket vänligt mottagen och av stadens prästerskap erbjuden att hålla mina predikningar i stadens elementarläroverk. Av några för vår sak varmt intresserade vänner fick jag uppmaning att om möjligt börja verksamhet i Fredrikshamn. Men jag ansåg det icke lämpligt, emedan jag hade fått den uppfattningen, att ett så humant prästerskap, som tycktes mig vara åt Gud helt hängivet, borde självt kunna fylla behovet av evangeliskt arbete.

NYSLOTT.

I maj månad 1888 var jag första gången inbjuden att predika i Nyslott, en gammal stad med sina historiska fästningsverk. Även här mottogs jag vänligt av prästerskapet och erbjöds att hålla predikan i stadens elementarläroverk. Efter predikan tillsporde mig en av prästerna

om metodistkyrkans lära och syftemål? Därpå svarade jag i korthet, att metodistkyrkans lära och syftemål är i huvudsak: Att rädda själar från fördärvets väg och utbreda läran om hjärtats renhet och levernets rättskaffenhet samt att befrämja kärlek, frid och endräkt över allt intill jordens ända.

Omedelbart efter vårt samtal blev jag av prästerskapet inbjuden att följande söndag predika både f. m. och e. m. i stadens domkyrka, vilket jag ock gjorde.

Det hade sedan varit en lätt sak för mig att börja verksamhet i Nyslott, men jag ansåg det icke vara passande gent emot ett så frisinnat och humant prästerskap. För övrigt hade vi ingen finsktalande predikant då att sända, och det svensktalande folket på platsen var gent emot det finsktalande i stor minoritet.

Min bestämda övertygelse är ännu den, att om den finska statskyrkan hade troget fullgjort sin uppgift, så hade vår Herre troligen icke sänt någon annan in på hennes åkerfält, men Gud har funnit gott att göra det. Så kan det gå med vilket kyrkosamfund som helst, om det icke uppfyller sin missions uppgift i världen.

BORGÅ OCH SIBBO.

Borgå är Finlands äldsta stad — den plats om vilken sagan säger, »att Finlands första inbyggare kommo från Gottland och bosatte sig på Borgå strand och bodde i lerhyddor.»

Nästan alla invånarne i Borgå hava svenska språket till modersmål, men många av dem kunna även finska. Detta är ock förhållandet i de flesta av Finlands städer. Men inuti landet har folket i allmänhet det finska språket till sitt modersmål. Det finnes dock socknar

här och där, sådana som Sibbo socken, där alla hava svenska språket till modersmål, men i socknen intill kunna alla vara finsktalande, och många av det finska folket hålla så starkt på sitt eget språk, att de på inga villkor vilja tillåta sina barn att lära sig landets andra språk.

Vår kyrkas verksamhet i Borgå och Sibbo begynte 1885, men endast med predikobesök från Helsingfors och senare från Lovisa. I Sibbo hade vi redan 1886 en liten metodistförsamling på 15 medlemmar och en söndagsskola på 30 barn och två lärare. I Borgå hade vi endast 6 medlemmar — fem inflyttade från Helsingfors och en från Kristinestad, vilka en lång tid begärde egen predikant, men icke kunde få sådan förr än 1906, då verksamheten måste liksom börja på nytt. Nu är det likväl gott hopp om framgång i Borgå.

KUOPIO.

Denna stad är belägen långt in i landet och har ett vackert läge. Flertalet av befolkningen är finsktalande.

År 1901 hade några medlemmar av vår svenska metodistförsamling i Helsingfors flyttat till Kuopio, och dessa gjorde anspråk på att om möjligt få egen predikant. Då jag återkom till Finland för andra gången, blev jag genast inbjuden till Kuopio; och då jag hade anlänt dit, predikade jag några gånger i en nykterhetssal och talade en gång genom tolk till de dövstumma i deras institut och en gång genom tolk till en finsktalande publik. Vi insågo genast, att platsen behövde en finsktalande predikant eller helst en som kunde predika på både finska och svenska språket, och det lyckades att få en sådan dit från vår predikantskola i Tammerfors.

Vi påstå ännu en gång, att alla våra predikanter i Finland borde kunna landets språk; detta gäller i synnerhet de predikanter, som sändas till mindre städer, där båda språken talas. Det är otänkbart att kunna sända till en sådan plats en predikant för vartdera språket, ty detta skulle göra det omöjligt för någondera språkgruppen att bliva självunderhållande.

Nu är Kuopio förenad med St Michel och tillhör det finska distriktet. De predikanter, som där varit stationerade äro: K. A. Holmstén, J. Walkama och nu 1908 W. K. Aulanko.

WIBORG.

Flertalet av den bildade befolkningen i denna stora gamla stad är svensktalande, men för övrigt är största antalet finsktalande. Emedan Wiborg ligger endast några timmars resa per järnväg från St Petersburg, äro där ock ett stort antal ryska familjer bosatta och en stor kår av rysk militär.

1889 I januari månad 1889 började jag, då jag reste till och från St Petersburg, att stanna över i Wiborg och predika. Vi funno där ett lämpligt missionsfält, emedan den andliga nöden var stor och ingen frikyrklig verksamhet fanns på platsen.

Då ingen annan lämplig predikolokal stod att få, begärde jag och fick tillåtelse att hålla mina första predikningar i stadshotellets stora festsal mot en hyra av 25 Fmk. för varje gång. Kollekterna som upptogos bestredo dock fullständigt omkostnaderna.

Därefter kom en dyster tid för vår sak i Wiborg — orsaken därtill känner jag icke, men situationen räddades därigenom att verksamheten ändrades till uteslutande

finsk- i stället för svensktalande. På senare tid har man dock insett nödvändigheten av att ånyo upptaga svensk verksamhet i staden.

Den finska verksamheten i Wiborg, som är förlagd i en stadsdel kallad Tegelbruket, har haft ganska god framgång. Församlingen räknar omkring 100 medlemmar och har dessutom kunnat bygga sig ett eget kapell utan betungande skuld.

De av våra predikanter, som varit anställda i Wiborg, äro: F. Fagerlund, August Ek, C. J. Ahlgren, J. Walkama, K. A. Nurmi, N. J. Rosén och K. F. Holmström.

Början var således god, och sällan har jag predikat evangelium för ett mera tacksamt folk än i Wiborg.

Omsider blev en folkskollärare i staden vid namn Fagerlund vunnen för Gud och vår sak. Han blev sedan lokalpredikant i vår kyrka och tog även hand om verksamheten att börja med samt anskaffade en predikolokal i staden.

Den lyckligaste tiden för vår kyrkas verksamhet i Wiborg var dock onekligen den, då pastor August Ek verkade där, ty då ökades församlingen enligt hans egen uppgift till över ett 70-tal medlemmar, och vår sak var högt aktad av både höga och låga. Men så blev pastor Eks hustru så svårt sjuk, att han därför måste återvända till Sverige.

*

Innerligt gärna skulle vi önskat kunna beskriva uppkomsten och utvecklingen även av våra finsktalande församlingar i Finland, men emedan vi därtill sakna material, måste vi inskränka oss endast till det ovan anförda. Vi hoppas dock, att våra finsktalande bröder i Finland skola vinna härliga segrar för Guds rike. De hava redan gjort sig väl förtjänta av vår djupaste vördnad och högaktning.

METODIST-EPISKOPALKYRKAN LAGLIGT ERKÄND I FINLAND.

Den 11 november 1889 utgav regeringen en s. k. dissenterlag för främmande trosbekännare i Finland. Vid behandlingen av detta ärende sände de mig en officiell skrivelse med begäran att få veta, vilka önskningar Metodist-Episkopalkyrkan hade med avseende på denna sak. Jag uppsatte genast ett förslag till lag, efter vilket vi i enlighet med vår kyrkoordning kunde bilda lagliga församlingar. Till vår stora glädje antogs detta förslag av finska lantdagen med endast några få ändringar.

Sedan kejsaren hade stadfäst den nya lagen, utträdde vårt folk från statskyrkan för att bilda ett metodist-episkopalsamfund i Finland. Därpå inlämnade vi en ansökan i sådant syfte till kejserliga senaten samt bifogade följande förslag till kyrklig samfundsordning:

§ 1.

Metodist-Episkopalkyrkan i Finland, som ansluter sig till den av John Wesley grundade protestantiska läroformen, ställer såsom norm för sin tro och lära den Heliga skrifts kanoniska böcker i Gamla och Nya testamentet samt erkänner den Apostoliska trosbekännelsen.

§ 2.

I överensstämmelse med förordningen av den 11 november 1889 angående kristna religionssamfund av annan protestantisk troslära än den evangeliskt lutherska, bildar Metodist-Episkopalkyrkan i Finland ett särskilt kyrkosamfund fördelat på församlingar.

§ 3.

Dessa församlingar äro för närvarande:

1) En i Helsingfors stad av Nylands län.
2) En i Ekenäs stad, likaledes i Nylands län.

3) En i Åbo stad av Åbo och Björneborgs län samt
4) En i Nikolaistad i Wasa län.

§ 4.

Varje med behörigt tillstånd bildad församling vårdas av en lärare eller s. k. vårdhavande predikant och upprätthåller, en ordnad religionsövning i överensstämmelse med Metodist-Episkopalkyrkans lära och församlingsordning. I avseende å anställande av församlingsföreståndare samt dennes kvalifikationer, åligganden och skyldigheter är varje församling pliktig att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i förenämnda förordning.

§ 5.

Tillsynen över Metodist-Episkopalförsamlingarne i Finland och dess predikanter utövas av en presiderande äldste, vilken för närvarande är stationerad i Helsingfors stad.

§ 6.

Metodist-Episkopalkyrkan tillstäder edgång.

§ 7.

I avseende å övergång till eller ifrån kyrkosamfundet, ingående och upplösning av äktenskap, lysning, vigsel, barnundervisning, kyrklig bokföring och övriga det borgliga samhället rörande förhållanden underkastar sig Metodist-Episkopalkyrkan i Finland alla i landet gällande lagar och författningar.

*

De personer, som undertecknade den inlämnade ansökan, voro följande finska medborgare:

F. A. Lindström, M. R. Lundell, A. A. Grönholm, Karolina Grönholm, Karl Strömsholm, Kristina Strömsholm, L. Mattson, Hilda Bodén, Hulda Gyllenberg, Hedvig Gustafson, J. M. Lindgren, Maria Lindgren, K. F. Blomqvist,

Olga Selin, J. M. Cederholm och Eva Cederholm, alla från Helsingfors stad.

*

Den 30 juni 1891 publicerades kejserliga senatens resolution, och så blev Metodist-Episkopalkyrkan ett lagligt erkänt kyrkosamfund i Finland.

BILDANDET AV FINLANDS MISSIONSKONFERENS.

Intill 1903 var verksamheten i Finland förenad med Sveriges årskonferens, men vid årsmötet i Tammerfors samma år organiserades den till missionskonferens av vår högt aktade biskop J. H. Vincent, sedan en majoritet av sex röster mot tre röstat därför. Men vår biskop var vis nog att uttala den förhoppningen: »Att sedan det finska verket nått en större mognad, generalkonferensen må draga försorg om att våra svensktalande församlingar i Finland må komma under Sveriges årskonferens vård.»

Denna förändring tro vi nu icke vara av nöden påkallad, sedan vår älskade biskop William Burt år 1907 utnämnde en god superintendent för Finlands missionskonferens. Denna visliga förordning har redan haft goda följder med sig, och vi tro helt visst, att det skall stärka och väsentligt gagna vår kyrkas verksamhet i Finland och Ryssland.

BÖRJAN AV METODIST-EPISKOPALKYRKANS VERKSAMHET I ST PETERSBURG.

Den 18 april 1888 erhöll jag inbjudning av en i St Petersburg boende tjänsteman att komma dit och predika

Kristi evangelium. Han bad mig att komma själv eller sända någon annan predikant i mitt ställe samt tilllade bl. a. »Nu är den rätta tiden för eder att börja mission här».

Men min tid medgav mig likväl icke att resa till St Petersburg förr än i slutet av maj månad samma år, då omnämnde vän hade förberett för mig att få predika två gånger i en nykterhetsförenings lokal och två gånger i privata hem. På deras enträgna begäran underhöll jag sedan platsen med predikan och bönemöte en gång varje kvartal under en tid av mer än ett helt år. Men allt detta arbete var dock endast ett försök till början.

Någon egen predikolokal hade vi icke i St Petersburg förrän i augusti månad 1889, då jag tillsammans med biskop C. H. Fowler kom dit på resa från Sveriges årskonferens. I samråd med biskopen hyrde vi då, den 9 augusti, en lämplig predikolokal i stadsdelen Vaselii Ostroff för en hyressumma av 30 rubel i månaden. Hyran för första kvartalet betalte jag själv ur min egen kassa, ty något missionsanslag hade vi icke för denna plats förr än senare på året.

Sedan nödvändig inredning med inventarier var färdig för vår nya lokal, började vi där vårt förberedande arbete för själars frälsning i vår Herres namn den 17 september samma år. Jag fick predika för fullsatt lokal både f. m. och e. m. Vår text på f. m. var följande: »Mästaren är här och kallar dig.» Luk. 10:28. Eftermiddagens text var berättelsen om den förlorade sonen och det borttappade fåret i Luk. 15:de kapitel.

Under den första gudstjänsten blev jag avbruten av en berusad man, men de närvarande vännerna stämde genast upp och sjöngo en sång, och sedan fortsatte jag min predikan och avslutade med bön och lovsång. Efter gudstjänsten var den berusade mannen alldeles nykter och därtill djupt förkrossad. Vid aftongudstjänsten hade

han sin hustru med sig, och de blevo båda sedan våra ständiga åhörare. Mitt under samma aftongudstjänst kom en ung man, urmakare till yrket, i häftig gråt över sina synder, men vid eftermötet samma afton stod han upp och sjöng ensam en lovsång till Guds ära, vilket föranledde stor rörelse bland de församlade åhörarna. Den unge mannen var son till en av våra lokalpredikanter i Sverige vid namn Haglund.

Vi hade då genast behövt stationera en lämplig predikant i St Petersburg, men för tillfället var detta icke möjligt, emedan flertalet av dem som kunnat gå dit ansågo det liktydigt med att bliva sänd till Sibirien. Ehuru jag hade fullt upp att göra såsom distriktföreståndare och redaktör för tidskriften »Nya Budbäraren» m. m., åtog jag mig likväl på uppmaning av biskop Fowler att besöka St Petersburg och predika där en söndag varje månad, vilket jag ock gjorde ända till midsommaren 1891.

Det skulle dock hava varit omöjligt för mig att med framgång uppehålla denna verksamhet, om jag icke hade haft en obeskrivligt stor hjälp i arbetet av vår gode och trogne broder K. U. Strandroos och hans högt värderade hustru, som alltid visade stort nit för Guds saks framgång.

Söndagen den 10 november 1889 firade vi vår första nattvardsgång i St Petersburg samt bildade en liten metodistförsamling av sju personer på prov, vilket antal ökades två dagar därefter med fyra personer, så att den nybildade församlingen då bestod av elva medlemmar på prov.

Den 13 november samma år var jag inbjuden att predika hos en furstlig familj vid namn Galatzchi, som bodde omkring 100 verst från St Petersburg. Detta var första gången, som min predikan tolkades på ryska språket. Tolken var en förvaltare på godset — en svensk-

talande finländare. Stundom kom han dock av sig och kunde icke klargöra meningen, men då inföll genast furstinnan och frågade mig på engelska språket vad det var, och sedan översatte hon det på ryska. Efter predikan inledde furstinnan själv, som hade blivit omvänd bland metodister i England, ett livligt bönemöte, varvid såväl hon själv som andra bådo offentligt och tackade Gud.

I slutet av maj månad 1890 intogo vi i St Petersburg våra första medlemmar i full förening, och innan kyrkoårets slut voro de inalles elva medlemmar i fullt medlemskap och nio på prov.

Enär vi hade fått lagliga rättigheter för vår kyrka i Finland, började vi snarligen planera för en ansökan i samma riktning även i Ryssland. Vi hade gjort oss förvissade om, att det skulle lyckas, emedan andra främmande kyrkosamfund på vissa villkor redan fått det. Men fastän vi inga lagliga rättigheter hade i landet, mötte vi aldrig något hinder i verksamheten från myndigheternas sida. Dessa visade oss däremot stor ynnest.

Det var likväl ingen lätt sak att börja missionsarbetet i St Petersburg, emedan verksamheten måste bedrivas på olika språk och ofta genom tolk. Ingen annan annonsering var möjlig än att besöka folket i deras hem och inbjuda dem till predikan, och även därvid fordrades stor försiktighet.

Min bestämda övertygelse är, att vår kyrkas verksamhet i Ryssland aldrig kan misslyckas, så framt den bedrives rätt. Men det gäller där, som överallt, att våra pastorer äro Gud och vår kyrka helt hängivna samt tro på framgång, ty ingen kan lyckas i sitt arbete, om han själv tvivlar på framgång.

Det kan möjligen dröja ännu en tid, innan Rysslands evangelisering äger rum, men för en sådan livaktig missionskyrka som metodistkyrkan är det av stor bety-

delse att hava en fast hållpunkt för verksamheten i landets huvudstad. Kristus skall erövra detta stora och mäktiga rike.

*

Under hela min långa tjänstetid i kyrkan har jag aldrig begärt någon särskild plats, utan gått villigt dit Gud och kyrkan sänt mig. Men på hösten 1891 måste jag till följd av min kära hustrus tidiga död begära att få lämna min anställning i Finland och St Petersburg för att om möjligt i Sverige finna ett lämpligare fält för mina sex minderåriga barns uppfostran, och det beviljades mig.

*

Efter elva års vistelse i Sverige blev jag åter sänd till Finland och St Petersburg, även då som distriktföreståndare. Men vi funno det då något olika emot förra gången vi voro där — synnerligast i St Petersburg. En del av våra gamla medlemmar voro dock kvar och även några nya tillkomna, men åtskilliga voro antingen döda eller bortflyttade, — och ingen predikolokal fanns att samlas uti, utan endast ett litet rum hos ovannämnda Strandroos. Det lyckades mig dock att varje gång jag besökte St Petersburg få predika för vårt folk i den engelska kongregationalistkyrkan.

Orsaken till verksamhetens stillestånd och till att medlemsantalet icke hade ökats få vi icke påföra mina efterträdare i tjänsten efter min första vistelse i Petersburg, ty dessa mina kära bröder hade helt säkert gjort sitt allra bästa. Den egentliga orsaken torde onekligen hava varit den, att det var vid denna tid som den ryska politiska krisen inträdde och satte en damm för många företag i landet samt splittrade folket i en mängd olika partier.

Många flera iakttagelser och episoder kunde vara att berätta från min nioåriga verksamhet i Finland och St Petersburg, men jag anser det icke passande för detta mitt arbete. Det kan jag dock säga inför Gud och mitt samvete, att allt vad jag har antecknat av mina iakttagelser och uppfattningar, det har jag gjort samvetsgrant och endast i avsikt att förhärliga Gud och främja hans rike.

V.

EFTERSKRIFT

1906

et var år 1906 som pastor B. A. Carlson avslutade sitt egentliga livsarbete. Gud gav honom dock därefter rätt många år av vila i barnens ljusa och fridfulla hem, medan levnadssolen sakta dalade. Lugnt och fridfullt förflöto de senaste åren av hans levnad. Föga oroades han av de skräckinjagande strider, som rasade ute i världen; han var liksom gömd i Herrens tjäll. Så länge hans krafter det tilläto, deltog han med Guds folk i den sköna Herrens gudstjänst. En och annan gång lät han höra sin röst i predikan, i vilken hans under långa år inhämtade och mognade livserfarenhet, parad med en orubblig tro på Guds barmhärtighet och trofasthet, framlyste.

Sakta sinade dock livets krafter. Praktiskt taget var han de sista åren nästan blind. Men med levande intresse deltog han till det sista i allt som rörde den kyrka han tjänat. Själens spänstighet behöll han intill döden. Hans liv var kärlekens, uppoffringens och bönens. Han levde för att göra gott och vara till välsignelse. Hans varma, kärleksfulla hjärta räckte till för alla. Ingen var obetydlig i hans ögon. Bland barnen var han som ett barn, med de unga var han ung, gammal till sinne och hjärta blev han aldrig.

Under de sista levnadsåren böjdes han dock allt mera av de krämpor, som följa med en hög ålder. Stundom trodde både läkare och andra, att slutet var omedelbart förestående, men hans sega livskraft gjorde, att han gång efter annan reste sig på nytt från sjuklägret. Droppe

efter droppe sinade dock livskraften, och det var tydligt, att det led mot slutet. Detta anade han ock själv. Några dagar före sin död uttalade han en önskan att få leva över sin nära förestående födelsedag. Gud uppfyllde hans önskan; han fick fira sin sista födelsedag i hemmet jämförelsevis kry och i kretsen av sina barn. Men sedan gick det fort mot slutet. Den 4 december 1920 avsomnade han i stor frid vid åttiosju års ålder.

Den 12 december nyss sagda år firades hans begravning i St Peters kyrka i Stockholm, varefter gravsättningen skedde på Nya kyrkogården. Före jordfästningen talade hans mångårige vän, pastor Gustaf Wagnsson, över Apg. 11:24: »Han var en god man och full av Helig Ande och tro». Gemensamma minnen från flydda tider berördes. Hans säregna bönegåva framhölls. På ett levande sätt bars vittnesbörd om hans helgjutna kristna personlighet, hans nitälskan i arbetet och hans jublande glädje i levande Gud. »Hos honom voro kristendomens sanningar förkroppsligade. Han lyste ej med lärdom och strödde icke vältalighetens blomster för sina åhörare, men han utdelade livets bröd, och hans liv tindrade av helighetens ljus. Hans tro och kärlek dignade icke under någon börda, som lades på honom. Han var en lärare som få.»

Från många håll har enstämmigt det vittnesbördet burits den hänsovne gudsmannen, att han genom sina kraftiga predikningar och genom sin mer än vanligt trogna pastoralvård under livstiden varit medel till mångas frälsning.

Efter ett väl fullgjort livsvärv under en lång och arbetsfylld levnadsdag vilar han nu hos Gud för att vid dagarnas ända uppstå och mottaga en evig belöning.

REGISTER.

ungdomstiden

I Amerika.

I Sverige.

I Finland och Ryssland.

PRIS KR. 3:50.

PASTOR B. A. CARLSONS SJÄLVBIOGRAFI